Botswana

Oktober 2014

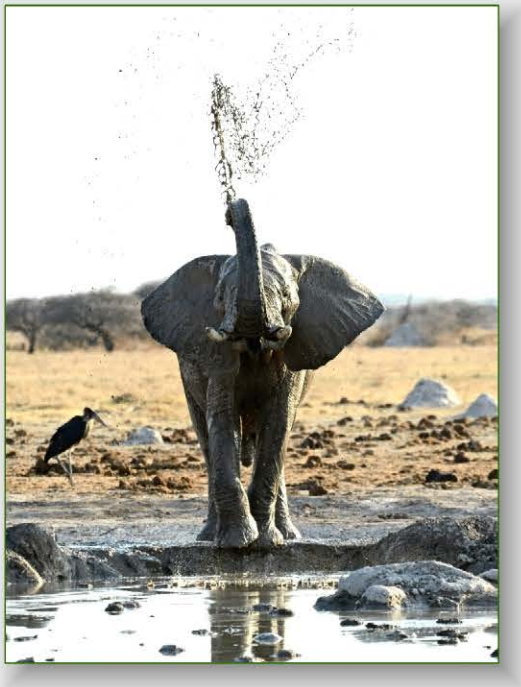

Realisatie: Freddy Hordies

BOTSWANA 2014

Van 18 oktober tot 2 november 2014

Beste medereizigers,

Hierna volgt een verslag van onze prachtige en rijkgevulde reis naar Botswana.
De verwachtingen liggen hoog: de Okavango Delta, de Victoria Falls, kamperen in luxe-tenten, uitkijken naar o.m. nijlpaarden, gieren, luipaarden en wilde honden, de soort die voor enkelen onder ons het hoogst op de verlanglijst staat...

Dit boek is tot stand gekomen door het mixen van eigen notities met de teksten van Hilde en Myriam en artikels geplukt van Internet. Mijn dank aan de fotoleveranciers voor de meer dan 3.000 foto's die ik heb mogen ontvangen.... Van beestjes waar toch geen (heel goede) foto beschikbaar was, ben ik dan op internet gaan surfen.
We hebben 36 soorten zoogdieren gezien! In Oeganda, vorig jaar, waren dat er 33, en dat was al een record..., 139 soorten vogels en ook 5 verschillende amfibieën en 13 reptielen. Een nominatieve lijst van al deze diersoorten, alfabetisch gerangschikt, is terug te vinden vanaf blz. 80.

Tekstinfo:

Voor elk diersoort wordt, indien beschikbaar, de Nederlandse naam weergegeven; zo niet, de Engelse. De wetenschappelijke naam is terug te vinden in de alfabetische tabellen achteraan.

Het verslag staat vol met *"Weetjes"* en achtergrondinformatie over dieren, gebieden, historische en andere specifieke onderwerpen. Ze staan in *italic*, zodat ze gemakkelijk kunnen worden teruggevonden voor wie geboeid is door informatie die ter plekke niet voorhanden was, en overgeslagen door wie daar minder belangstelling voor heeft. Ook de letterlijk overgenomen teksten van Hilde en Myriam staan in *italic.*

Varia:

E-mail adres van Werner: werner.hamelinck@astroreizen.be
Dit reisverslag zal ook te lezen zijn op de website www.freddyhordies.com samen met vele andere reisverslagen en talrijke foto's. Omwille van de publicatie op Internet zal in deze bundel geen lijst van deelnemers en e-mail adressen worden opgenomen om de privacy te garanderen.

Reisorganisatie:

De organisatie van deze natuurexpeditie is verzekerd door HRG Belgium www.hrgwoldwide.com
Lokale touroperator: SGS (Safari & Guide Services).
Reisleider: Werner Hamelinck www.astroreizen.com
Chauffeurs/gidsen: Dennis Pheto & Leonard Kasale

De deelnemers:

Bezochte plaatsen:	Overnachtingen:
Moremi Crossing	Moremi Crossing Lodge
Nxai Pan National Park	Semi-luxury mobile camping
Maun	Maun Lodge
Eastern Moremi Game Reserve	Semi-luxury mobile camping
Savuti (Chobe NP)	Semi-luxury mobile camping
Chobe National Park	Semi-luxury mobile camping
Victoria Falls / Zimbabwe	Victoria Falls Hotel

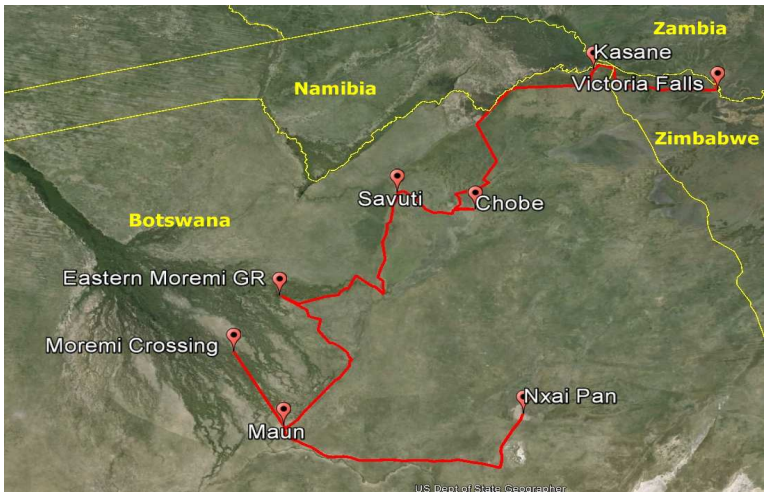

Korte inleiding over Botswana.

Botswana is een zeer democratisch land. In 2012 stond het land op plaats 30 van de “Democratie Index”. Ter vergelijking, Costa Rica staat op 22, België op 24, Frankrijk op 28 en Italië op 32. Op "burgerlijke vrijheden" scoorde het 9,41op 10!

In Botswana, dat sinds 1966 onafhankelijk is, heeft men de Apartheid buiten kunnen houden. Hun eerste president, Seretse Khama, was een zwarte, gehuwd met de 27 jaar jongere blanke Engelse Ruth Williams. Momenteel is hun zoon Ian Khama president. In ieder geval worden blank en zwart volledig gelijk behandeld.

Botswana is een geheel door buurlanden omgeven land in het zuiden van Afrika met 2.098.000 inwoners. Het grenst aan Namibië, Zimbabwe, Zambia en Zuid-Afrika. De Botswanese economie – een van de meest robuuste van Afrika – wordt gedomineerd door de diamantindustrie.
Botswana bestaat voor een groot gedeelte uit een dorre hoogvlakte (circa 1000 m hoog); in het oosten zijn heuvels; de Kalahari-woestijn strekt zich uit over het zuiden en het westen; door het noordwesten stroomt de rivier Okavango, alwaar zich een reusachtig moerasland bevindt. De regenval varieert in het binnenland van minder dan 20 cm per jaar in het zuidwesten tot ongeveer 64 cm in het noorden. De Okavango Delta is op 22 juni 2014 de 1000ste Unesco Werelderfgoed site geworden!
Ongeveer zeventig procent van de bevolking is christelijk. De meerderheid van de christenen belijdt het anglicanisme, methodisme of is lid van de United Congregational Church of Southern Africa.
Kleinschalige veeteelt en landbouw zijn voor het merendeel van de bevolking de belangrijkste bron van voedsel; vaak hebben slechts een paar mensen van een uitgebreide familie een betaalde baan, de rest zorgt voor het vee en de tuinbouwgewassen.
Het watertekort van het land en het daaruit voortvloeiende gebrek aan voldoende irrigatiefaciliteiten hebben akkerbouw belemmerd, en slechts een klein percentage van het land is gecultiveerd.

De enige bekende mineralen in het land op het tijdstip van de onafhankelijkheid waren mangaan en enig goud en asbest. Sindsdien zijn er grote nikkel- en koperbronnen gevonden, evenals zout en soda. Tevens zijn er enorme steenkoolmijnen, evenals bronnen van antimoon, zwavel en platina. Toch zijn de drie diamantmijnen van Botswana het belangrijkste voor de economie en zij vertegenwoordigen een van de grootste diamantreserves in de wereld.

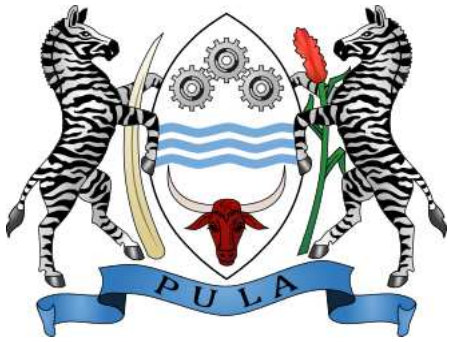

De vlag van Botswana is lichtblauw met een zwarte horizontale band in het midden, met aan de boven- en onderkant een witte rand. Het blauw staat voor water en in het bijzonder regen en is afkomstig van het motto *Pula* op het wapen van Botswana, dat in het Tswana "Laat het regenen" betekent. De wit-zwart-witte band staat voor harmonie tussen het blanke en het zwarte ras en verwijst ook naar de in Botswana levende zebra's, die ook op het wapenschild staan.

Het wapen van Botswana bestaat uit een centraal schild dat wordt vastgehouden door twee zebra's. De linker zebra draagt een stuk ivoor, de rechter een stengel sorghum. Het schild toont drie

tandwielen die de industrie symboliseren. Daaronder staan drie blauwe golvende lijnen als symbolen voor water, dat in het droge Botswana zeer belangrijk is. Onderin het schild staat een stierenkop, die staat voor het belang van de veeteelt voor het land.

Zaterdag 18 oktober 2014 Vluchten Brussel - Londen Heathrow - Johannesburg

Het is druk aan het bronzen standbeeld, in de vertrekhal van Zaventem.
Om 12.15u is iedereen er al en we kunnen inchecken.
Het is een kleine groep en iedereen kent minstens één persoon uit het gezelschap. Voor de meerderheid is het de zoveelste keer dat ze samen op stap gaan...
Het inchecken verloopt zeer vlot en we kunnen "boarden" om 14.00u.
Onze eerste stop is Heathrow, Londen, waar onze Airbus A321 in de mist moet landen.
En vier uur later zitten we in een grote A 330-200 die van de grond gaat om 19.30u, richting Johannesburg.

Zondag 19/10 Vlucht Johannesburg – Maun Vlucht Maun – Moremi Crossing Lodge in de Okavango Delta. Boottocht zonsondergang. Avondmaal en overnachting.

Na 9.321 km en 10.30 uur vliegen, landen we in Zuid-Afrika om 07.06u.
Hier, in de luxueuze luchthaven van Jo'burg, hebben we meer dan 4 uur tijd om te shoppen.
Take-off richting Maun heeft plaats om 11.56u. We vliegen met onze AVRO RJ85 over de miljoenenstad Jo'burg en dan over uitgestrekte bruine vlakten met her en der openluchtmijnen, tot in Maun, in het noorden van Botswana (foto links). Een al bij al hobbelige vlucht. Myriam zegt en schrijft: *"ik hou mij tijdens deze vlucht vooral bezig met het vullen van zakjes"...*

En het kan nóg verder! En met steeds kleinere toestellen!
Onze laatste vlucht van de dag is er eentje met een Cessna voor max. 6 personen, richting Moremi Crossing, in de Okavango Delta. Deze delta vormt een enorm groot natuurgebied in het noorden van Botswana. De Okavango is in feite een rivier die uit Angola komt – en die in deltavorm "dood" loopt op het land. Hij bereikt dus nooit de zee of een andere rivier. Nu staat er relatief weinig water in. Over een paar maanden is het regenseizoen, maar dat helpt niet erg: het water zal door de bodem

worden opgenomen, het niveau van de rivierarmen zal niet stijgen. Pas wanneer het regenseizoen in Angola voorbij is, stroomt het water naar het zuiden en voedt het de delta van de Okavango (foto links).

We landen op een mini landingsbaan, gewoon verharde grond; geen controletoren, geen hangars, alleen een paar supervriendelijke mensen die ons opwachten met een jeep voor de bagage en een mini-overdekte brandweerkazerne (foto rechts boven)...

De Fred heeft hier al zijn eerste reptieltje te pakken: een kleine mooie skink die graag verstoppertje speelt. Van die algemene soort gaan we er nog tergend veel zien...
We wandelen tussen het hoog gras, richting boot.
Maar na de welkom-skink maken we al snel kennis met de welkom-ólifant! Niet zo vriendelijk, die zware kolos. De gids vraagt ons om op afstand te blijven, iets verder, en dan nog iets verder; uiteindelijk wordt ons gevraagd ons min of meer te verstoppen... vader flapoor is zeer onrustig. En daar hij op enkele meters van ons bootje staat, kunnen we het vergeten... We wandelen naar een andere plek waar we dan wel kunnen instappen zonder bedreiging. Superleuke start! Er zijn al tientallen foto's genomen, en we zijn nog maar amper 20 minuten op vaste grond.

We varen heel rustig, richting Lodge. Onderweg maken we al kennis met de mooie Zadelbekooievaar (foto links), de zeer zeldzame Sharpes reiger (foto midden), de Lelieloper (foto rechts), de Grote zilverreiger en de alomtegenwoordige Ralreiger.

Weetjes over de Sharpes reiger (Slaty Egret – Egretta vinaceigula).

Tot in 1971 werd gedacht dat de Sharpes reiger samen met de Zwarte reiger één soort vormt. De Sharpes reiger leeft van vis, kikkers, amfibieën en andere op en in het water levende dieren van draslanden, meren, rivieren en overstromingsgebieden. Hij foerageert voornamelijk in ondiep water tot 10 cm. De soort komt voor in Botswana, Congo-Kinshasa, Mozambique, Namibië, Zuid-Afrika, Zambia en Zimbabwe, maar paren en broeden doet hij bijna uitsluitend hier, in de ondiepe

Okavango Delta. Op de internationale IUCN-lijst staat hij geclassificeerd als kwetsbaar. De belangrijkste bedreiging voor de soort is het verlies aan habitats.

Weetjes over de Lelieloper (African Jacana – Actophilornis africanus).

Deze watervogel, ook wel Lotusvogel genoemd, is herkenbaar aan zijn lange poten en tenen die hem in staat stellen op drijvende waterplanten te lopen in de ondiepe meren waar de soort bij voorkeur leeft. De vrouwtjes zijn polyandrisch, wat betekent dat een vrouwtje meerdere mannetjes heeft en, bij deze soort, ook meerdere nesten. Ze leggen vier eieren met zwarte markeringen in een drijvend nest. De mannetjes zorgen voor het uitbroeden ervan en voor de verzorging van de jongen. De Lelieloper speelt een belangrijke rol in een oude maar leuke fabel: "... op een dag vindt de Lelieloper een xylofoon in het struikgewas. Hij merkt dat er muziek op gespeeld kan worden als hij met zijn snavel de toetsen aanraakt. Hierop besluit hij het instrument mee te nemen naar zijn nest. Hij klemt het vast in zijn bek en vliegt over het moeras. Hierbij verliest hij echter een toets. Hij besluit deze later te gaan zoeken en eerst het instrument naar zijn nest te brengen. Als hij vervolgens gaat zoeken, weet hij niet meer waar de toets is gevallen. Door de zenuwachtige bewegingen die deze vogel maakt wanneer hij door het moeras loopt, lijkt het alsof hij nog steeds op zoek is naar die verloren toets".

Om 16.00u komen we aan in ons eerste kamp, Moremi Crossing Lodge, en worden we door zingend en dansend personeel verwelkomd.

Deze lodge is gelegen aan de rand van het Moremi Game Reserve, een natuurreservaat van bijna 5000 km², in het oostelijk deel van de Okavango Delta.
Terwijl we een hapje, een drankje en de nodige uitleg krijgen over verdeling kamers en de strenge regels i.v.m. de gevaren van vrijlopend wild bij schemer en donker, zit een prachtige Afrikaanse paradijsmonarch (African Paradis Flycatcher – Terpsiphone viridis) te paraderen in een boom.

Deze vogel is hier niet dikwijls te zien. Alléén in de maanden oktober en november trekt hij hier voorbij, richting broedplaatsen in het zuiden. De lichaamslengte, exclusief verlengde staartveren van een volwassen mannetje, bedraagt 18 cm. De verlengde, middelste staartpennen zijn 10 tot 18 cm lang. Het is een luidruchtige vogel die zich voedt met insecten die hij meestal in volle vlucht vangt, zoals het een flycatcher hoort....

Maar terug naar de “rules”: het is streng verboden zonder begeleiding te wandelen na zonsondergang! Voor elke verplaatsing komt er iemand van het personeel ons halen om van de tenten naar de eetzaal te gaan en vice versa. Geen sprake dus van avond- of nachtwandelingen, op zoek naar beestjes.... Beetje spijtig... zeer spijtig!
We logeren in permanente tenten, deels houten structuur, deels tent, met een groot terras en een privé “openlucht” badkamer. Prachtige inrichting op prachtige locatie!
Een uurtje later zitten we weer op het water. Dat heb je natuurlijk wanneer je in de Okavango Delta zit... water, bootje varen, water...
De helft van de groep stapt in een gemotoriseerd bootje, de andere helft verdeelt zich over enkele mokoro's.

En morgenochtend draaien we de rollen om.
Een mokoro is een soort prauw, oorspronkelijk gemaakt van een hele grote, rechte boomstam. De mokoro wordt voortgeduwd en gestuurd met behulp van een lange stok door een rechtopstaande bootsman. Omdat er steeds meer toeristen en steeds minder bomen zijn in Botswana, worden de mokoro’s nu uit glasvezel vervaardigd….

Waarnemingen aan de lopende band!
Amper te geloven wat we allemaal te zien krijgen tijdens dat uurtje varen en wandelen: Grijze tok, Malachietijsvogel, Zuidelijke geelsnaveltok, Smidsplevier, Vorkstaartscharrelaar, Roodborstzwaluw, Grote glansspreeuw, Smaragdvlekduif, Koperstaartspoorkoekoek, Afrikaanse papegaaiduif (foto rechts), Spoorwiekgans, Kaapse zwaluw, Meve's langstaartglansspreeuw, Grote zilverreiger, Treurdrongo en Hamerkop.e Treurdrongo (Fork-tailed Drongo – Dicrurus adsimilis) (foto blz. 8) *is een monogame zwarte zangvogel, ongeveer 25 cm lang. Het vrij kleine en tere nest is samengesteld uit fijne plantendelen met een binnenbekleding van spinnenwebben. Deze drongo leeft van sprinkhanen, cicaden, spinnen, zaden en fruit. Gevangen insecten worden met één poot tegen de grond gedrukt en met de snavel uiteengetrokken.*

Groepen drongo's vallen zelfs termietenheuvels aan, die ze vernielen en waarvan ze de bewoners opeten. Onze Drongo (foto) is eveneens in staat om voedsel van andere dieren te stelen door ze weg

te jagen. Daarvoor gebruikt hij zijn eigen alarmsignalen en imiteert hij die van andere gevaarlijke soorten. De andere vogel wordt opgeschrikt door het alarm en vlucht, waarna de drongo het eten kan stelen. Door steeds andere dieren na te bootsen, blijft het signaal geloofwaardig!

Weetjes over de Hamerkop (Hamerkop – Scopus umbretta) *:*

Op de kop bevindt zich een dikke kuif en een zware, zwarte snavel. De vorm van zijn kop en staart doet denken aan een hamer. Deze vogels voeden zich hoofdzakelijk met amfibieën. Ze vliegen ook boven scholen kikkervisjes, die dan één voor één worden opgepikt. De nesten zijn gigantische, bolvormige bouwsels van takken, gras en modder, gebouwd hoog in een boom.

Ook nog de schitterende Malachietijsvogel (Malachite Kingfisher – Alcedo cristata) (foto).

Dit prachtig vogeltje is amper 13 cm lang en weegt ong. 15 gr. Deze ijsvogel komt in het hooggebergte van Oost-Afrika voor tot op 3000 m boven de zeespiegel! Hij jaagt op waterdieren zoals kreeftachtigen, padden, kikkers, kleine vissen, waterkevers en de larven van libellen. Soms worden ook prooien van het land bejaagd, zoals sprinkhanen en zelfs hagedissen.

Er zit een opvallend sierlijke witte vogel langs de oever: de Afrikaanse lepelaar (African Spoonbill – Platalea alba). *Hij heeft een ongewone, afgeplatte, aan de top verbrede snavel. Bij het foerageren jaagt hij op de tast en zwaait hij met de snavel heen en weer in het water. Bij het opmerken van een kleine prooi tussen beide snavelhelften, klappen die razendsnel samen.*

Als zoogdieren observeren we de zeer elegante Impala en de Litschiewaterbok, nauw verwant aan de Impala, maar deze waterbok kan zwemmen en zijn neefje Impala niet!

Weetjes over de Impala (Impala – Aepyceros melampus).

Wanneer het wijfje haar witte pluimstaart rechtop zet, is ze klaar om te paren. Op hun achterpoten hebben ze een bosje zwart haar dat de geurklieren bedekt en beschermt. Wijfjes likken de nek van elkaar schoon omdat ze er niet zelf aankunnen; ze doen dat o.m. met beweeglijke tanden die dan fungeren als kam!

De zwangere vrouwtjes bevallen pas na zware regenval. Wil de regen niet komen, dan stellen ze de bevalling gewoon een paar weken uit. Ze zijn niet alleen in staat om de geboorte van hun jongen uit te stellen, ze zorgen er tevens voor dat hun jongen vrijwel gelijk geboren worden. Dit moet ervoor zorgen dat roofdieren een overaanbod krijgen aan impala's en laat dit nu net in het voordeel van de impala werken.

Na deze superleuke boottocht kunnen we even naar de kamer om daarna te genieten van onze all-in formule... hier gaan we met de aperitiefjes, op een groot en mooi gelegen terras voor de helft omringd door water. Rond 20.30u krijgen we onze eerste échte warme maaltijd. Het is voor de meesten onder ons zo efkens 40 uur geleden dat we nog iets lekkers gaan nuttigen. We kunnen kiezen tussen Fish of Beef, allebei even smakelijk aan de man gebracht, en vergezeld van lekkere wijn..

Na een Strawberry-dessert krijgen we van Werner een extraatje, met name een uitgebreide uitleg over de Zuidelijke sterrenhemel. We geloven hem wanneer hij zegt dat deze hemel er helemaal anders uitziet dan bij ons... Vooral het beeld van de Magelhaanse wolken blijft ons bij.
Ze bestaan uit 2 grote stergroepen die satellietstelsels zijn van onze Melkweg. Deze wolken zijn genoemd naar de Portugese ontdekkingsreiziger Fernão de Magalhães. De eerste vermelding van deze wolken is van Abd-al-Rahman Al Sufivan in het jaar 964 in zijn "Boek over de vaste sterren". De Grote en de Kleine Magelhaanse wolken staan op resp. 170.000 en 190.000 lichtjaar! In 1987 vlamde in de Grote een supernova op, die met het blote oog te zien was. De Kleine zou mogelijk uit 2 afzonderlijke delen bestaan die, vanaf de aarde gezien, achter elkaar liggen.

En nu eindelijk naar bed! Da's bijna 2 dagen geleden...!
We logeren in de volle natuur, en daar horen dus de nodige nachtgeluiden bij. Als voorbeeld de belevenis van Myriam en Jan.
"Het begint goed: van pure vermoeidheid vallen we rond tien uur als een steen in slaap. Om rond een uur of twee wakker te schieten – er loopt iets /iemand door de kamer! Ik verstijf van schrik en mijn hart gaat te keer alsof ik een marathon aan 't lopen ben. Ik probeer er toch mijn verstand bij te houden: kàn er iets in de kamer zijn? Eigenlijk niet, alle "luiken" zijn dichtgeritst, de deuren zijn op slot. Maar het klìnkt wél alsof er iets rondwandelt, de plankenvloer kraakt luid en duidelijk. Maar als het niet bìnnen zit, dan buiten op het terras. En heel raar: precies in slow-motion: nu een stap en dan nog eens een stap… Ik spits mijn oren en probeer zo weinig mogelijk geluid te maken, de woorden van Werner, onze organisator indachtig. (Kom je een dier tegen, hou je stil, volkomen!) Dus durf ik Jan niet te wekken, geen licht te maken. Ik hoop alleen dat het snel licht wordt… maar ik weet niet eens hoe laat het is…

De minuten kruipen voorbij en het geritsel gaat maar door… tot er ineens iets "valt" tegen de wand van de tent – daar is blijkbaar zelfs Jan van wakker geworden – maar we durven absoluut geen van tweeën iets zeggen. (Jan zal wel wat minder bang zijn dan ondergetekende) Na lang wachten zakt mijn hartslag stilaan naar een iets lager niveau, en de geluiden buiten verplaatsen zich ook verder weg van de tent – ik heb het idee dat er een olifant in het water zit en daar vrolijk met zijn oren zit te klepperen…"

Maandag 20/10 Boottochten in de Okavango Delta.
Overnachting Moremi Crossing Lodge.

Wake-up call om 06.00u. Letterlijk dus! Eén van de lokale mannen komt ons wekken: “Good morning! It's time!”. Zalig, in deze tijd van gsm, sms, telefoon, enz...
De zon komt op om 06.10u. Een niet te missen kleurrijk verschijnsel hier!

We zien onze eerste Knobbelzwijnen wandelend en huppelend in het tentenkamp, Boomeekhoorns met 3 of 4 samen in één struik, Moerasfiskaal op zoek naar eten en Grauwe buulbuuls wachten aan de ontbijttafels op fruitafval en broodkruimels. En wanneer dat niet snel genoeg gaat, doen ze aan self-service...

Het wordt een zonnige warme dag, zonder één wolk te bespeuren...
Na een uitgebreid ontbijt gaan we weer bootje varen. En opnieuw maken we kennis met het vogelparadijs dat de Okavango Delta is!
Naast de talrijke soorten van gisteren, ook nog Geelbekwouw, Geelborstbuulbuul, Afrikaanse maraboe, Savannezwaluw, Kleine zilverreiger, Visarend, Afrikaanse slangenhalsvogel, Blauwe reiger, Afrikaanse nimmerzat en Bonte ijsvogel vissend!
Het is een van de weinige ijsvogels die zich ook ver op zee waagt. Ze voeden zich met vissen, amfibieën, kreeftachtigen en grote waterinsecten. Een opvallend kenmerk van deze ijsvogel is de vorming van slaapplaatsen waar soms honderden vogels bij elkaar komen op veilige plaatsen, bijvoorbeeld in mangroven, om te overnachten.
We kunnen nog net de Lelkievit (African Wattled Lapwing – Vanellus senegallus) bewonderen, *heel goed herkenbaar aan zijn koddige kleurrijke kop. Deze vogel broedt vooral in vochtige graslanden, maar zoekt zijn voedsel eerder in droge gebiedjes.*

Er worden ook nog Beerbavianen en Groene meerkatten gespot. Ook giraffen en olifanten zijn van de partij. Wat een rijkdom! Mensen, mensen!
Weetjes over de Groene meerkat (Vervet Monkey – Cercopithecus aethiops).
Deze meerkat communiceert met een grote reeks roepen en visuele signalen. Bij een studie in 1967 werden 36 roepen vastgesteld, met 21 verschillende functies en boodschappen.
De Vervet waarschuwt zijn groepsleden voor een predator door geluid te produceren. Voor elk van de drie belangrijkste predatoren (slangen, roofvogels en luipaarden) hebben ze een apart waarschuwingssignaal! De roep voor de luipaard laat dieren de boom in vluchten, die voor een roofvogel laat ze omhoog kijken en de bosjes in vluchten, terwijl bij de roep voor een slang enkele dieren op hun achterpoten gaan staan om het gras af te speuren.
Weetjes over de Giraf (Giraffe – Giraffa camelopardalis)
Een mannelijke giraf weegt tot meer dan 2 ton! Met zijn lange nek (1,70 – 2,10 m) is de giraf het langste landdier ter wereld. Een volwassen bul kan wel 6 meter hoog worden.
Omdat ze ook nog eens een tong van een halve meter hebben (ja, ja, een halve meter!), kunnen giraffen de hoogste bladeren uit de bomen pakken.
Giraffen eten vooral bladeren van acaciabomen. Deze hebben lange doorns aan hun takken, maar met hun stevige tong kunnen giraffen toch eten zonder zich te bezeren. Op de savanne worden giraffen vaak vergezeld door andere dieren: de giraf fungeert dan als uitkijkpost voor gevaar. Giraffenmoeders bevallen staand: het jong valt dus 2 meter omlaag! Binnen een groep giraffen is er geen leider, maar wel een (niet duidelijk zichtbare) rangorde. Elke giraf heeft een uniek vlekkenpatroon, net als een vingerafdruk bij mensen.

Op de oever ligt een jonge Nijlkrokodil te zonnen, anderhalve meter klein, naar schatting 8 jaar oud. Fred vraagt aan Donald, onze kapitein, of hij even mag proberen de kroko te vangen... Tegen alle rules en verwachtingen in, antwoordt Donald positief, zeker dat hij is dat er niks gaat gebeuren...! Fred zet onmiddellijk voet aan wal en stapt rustig en voorzichtig naar de krok. Maar deze ziet de ontmoeting niet zitten en kiest het hazenpad; beter gezegd: verdwijnt in het water....
De Nijlkrokodil (Nile crocodile – Crocodylus niloticus) kan een lengte van 6 meter en een gewicht van meer dan 700 kilogram bereiken.

Hij is voornamelijk nachtactief en ligt overdag vaak te zonnen. Bij hoge temperaturen wordt het water opgezocht en de bek geopend, en lijkt het net of de krokodil gaapt. De bek wordt opengesperd om door middel van verdamping enige verkoeling te verkrijgen, omdat de gepantserde huid van een krokodil geen verdamping toelaat. De krokodil staat bekend als grote eter maar kan in geval van voedselschaarste zich wel 2 jaar van voedsel onthouden!

Er wordt op zowel kleine als grotere gewervelden gejaagd zoals antilopen, kafferbuffels, knobbelzwijnen, jonge nijlpaarden en zelfs grotere katachtigen als leeuwen worden soms gegrepen. Ook mensen worden soms aangevallen. Waarschijnlijk worden enkele honderden mensen per jaar opgegeten door de nijlkrokodil; vooral in Tanzania vallen regelmatig slachtoffers. Dit komt omdat aan het Victoriameer veel dorpjes afhankelijk zijn van de visvangst. Jonge krokodillen worden door allerlei dieren gegeten, rovende zoogdieren, vogels, grote vissen en grotere soortgenoten. Grotere exemplaren hebben minder vijanden, maar zijn toch niet helemaal veilig! Ze worden soms door leeuwen gedood als ze 's nachts op land lopen. Olifanten staan erom bekend krokodillen op een vaste ondergrond te kunnen doden. Ook de rotspython durft een kroko aan! Nijlpaarden doden ze soms, vermoedelijk ter verdediging van hun eigen kalveren.

Van heel dichtbij kunnen we twee olifanten observeren: zij trekken grassen uit de grond en wassen die luidruchtig en uitgebreid alvorens ze te verorberen, om te vermijden van aarde en steentjes mee naar binnen te nemen.
Enkele weetjes over deze dikhuiden (Elephant – Loxodonta africana).
De naaste levende verwanten van de olifanten zijn de zeekoeien en de klipdassen! Dit kan tellen als openingsinformatie!
De mannelijke Savanneolifanten kunnen een hoogte van 4 m en een gewicht van 7000 kg bereiken.
Olifanten behoren tot de intelligentste dieren. Een groot aantal van de typische gedragspatronen van olifanten wijzen op hoge intelligentie: rouw, leren, zorgen voor andermans jongen, mimiek, kunst, spelen, humor, altruïsme, het gebruik van werktuigen, medelijden, zelfbewustzijn, geheugen en mogelijk taal.

Een olifant gebruikt modder als zonnebescherming, waarbij hij zijn huid beschermt tegen ultraviolet licht. Ondanks het feit dat de huid van een olifant erg dik is, tot 25 mm., is hij erg gevoelig. Zonder regelmatige modderbaden om te beschermen tegen verbranding, insectenbeten en

vochtverlies, kan de huid van een olifant ernstige schade oplopen. Na het baden gebruikt de olifant gewoonlijk zijn slurf om stof over zijn lichaam te blazen. Dit droogt op en vormt een beschermende laag. De modder blijft later nog vooral in de rimpels van de huid hangen, wat de olifant nog een tijd fris houdt. Olifanten hebben moeite warmte te verliezen door hun huid omdat ze een lage oppervlakte-inhoudratio hebben, die vele malen kleiner is dan die van een mens. Er zijn zelfs olifanten geobserveerd die hun poten optilden, waarschijnlijk om te proberen hun zolen vrij te stellen aan de lucht.

Olifantenmoeders hebben de uiers tussen de voorpoten! Is praktisch voor baby olifant die er zo gemakkelijker aankan dan wanneer hij zijn slurfje zou moeten gebruiken. Hij is nl. nog onwennig met dat gecompliceerd en multitasking instrument!
De poten van een olifant zijn uiterlijk grote klompen, maar binnen, onderhuids zitten 5 ultra-ontwikkelde tenen die de 3 à 7 ton moeten kunnen opvangen!
Olifanten hebben meestal 26 tanden: de snijtanden, die bekend staan als de slagtanden, 12 premolaren en 12 molaren (kiezen). In tegenstelling tot de meeste zoogdieren die met melktanden beginnen en deze vervolgens vervangen door een enkele vaste set van volwassen tanden, hebben olifanten een cyclus van tandrotatie gedurende hun hele leven: de nieuwe maaltanden groeien aan de achterkant aan en schuiven steeds een plaats op tot ze de voorste zijn, waarna ze uitvallen om weer plaats te maken voor een nieuwe tand. Dit gebeurt ongeveer zes keer gedurende het leven van een olifant! (National Geographic, editie februari 2014).

Als afsluiter krijgen we 7 nijlpaarden voorgeschoteld. Helaas is er niet veel beweging in de groep. Ze zijn rustig aan het grazen... onder water...

Ondanks de naam is het Nijlpaard (Hippopotamus amphibius) geen familie van het paard; en hoewel ze altijd tot de evenhoevigen gerekend zijn, is onlangs uit DNA-onderzoek gebleken dat ze vrij direct met de walvissen verwant zijn (en dit is géén tikfout!).
Nijlpaarden zijn een belangrijk onderdeel van hun ecosysteem. Er zijn meren die zonder nijlpaarden zo goed als levenloos zouden zijn, bijvoorbeeld omdat ze uit vrijwel steriel bronwater voortspruiten, maar door de bemesting door dit dier een hele levensgemeenschap ondersteunen.
Er hebben vroeger ook nijlpaarden in Europa geleefd. Hippopotamus antiquus en Hippopotamus incognitus zijn beide bekend in ongeveer heel Europa. Op sommige eilanden in de Middellandse Zee leefden in het Pleistoceen ook nijlpaarden.

In de huid van het nijlpaard zitten klieren die een op bloed lijkende afscheiding uitscheiden. Deze afscheiding dient onder andere als zonnebrandcrème, ontsmettingsmiddel en parfum.

Nijlpaarden slapen meestal ook onder water. Al slapend komen ze boven om adem te halen, iets wat net zo automatisch gebeurt als het ademhalen zelf.

Ze zijn veel gevaarlijker dan ze eruit zien. Het is in Zuid-Afrika zelfs, na de malariamug, het dier dat de meeste menselijke slachtoffers eist. Het is vooral heel onverstandig tussen een nijlpaard op de oever en het water in te komen. Het dier voelt zich dan afgesneden en valt aan. Ook is het gevaarlijk om met bootjes in de buurt van nijlpaarden te komen. Zij gooien soms de boot om en takelen mensen dan akelig toe met hun tanden. Een volwassen mannetje kan een drie meter lange krokodil in tweeën bijten.

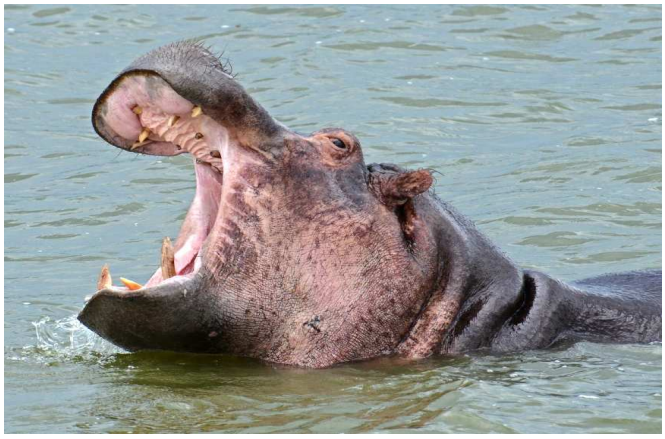

Er gaat een Afrikaanse legende over waarom het nijlpaard geen haar heeft: "Lang geleden zou het dier prachtig haar hebben gehad. Het was hier zo trots op, dat het ging opscheppen tegen de haas, en vertelde de haas dat die maar lelijk haar had. De haas werd kwaad, en stak terwijl het nijlpaard lag te slapen diens haar in brand. Sindsdien is het nijlpaard kaal, en het schaamt zich nu zo voor zijn lijf, dat het onder water is gaan leven.

Van zodra we terug in het kamp zijn, kunnen we eten. Het is 11.00u en iedereen heeft grote honger.
Maar we zijn niet de enigen: ook de Glansspreeuw en de Grauwe buulbuul komen zich tegoed doen aan al dat lekkers, vooral aan papaya en mango!
In het dak van ons open eetzaal heeft een Savannezwaluw een nest gebouwd. Regelmatig komen de ouders de jongen voeden en heel af en toe komt een jonge vogel te voorschijn!

Tijdens de siësta, van 12 tot 15.30u, is er heel wat te beleven, zonder daarvoor het kamp te moeten verlaten. Skinken lopen op de trappen van het terras, Rietbokken wandelen langs de oever, gevolgd door een groep van meer dan 10 olifanten waaronder een moeder met een kleintje! Petra in alle staten! En dan nog een Zwart porseleinhoen dat hier rustig rondloopt en een Roodsnaveltok die zenuwachtig rondhuppelt. Dit is onze derde soort “hornbill” op één dag!
De siësta wordt afgesloten met een “High tea”, thee met een stukje cake (de Engelsen zijn ons hier voorafgegaan...).
Om 16.00u vertrekken we voor een nieuwe uitstap op het water. Naast de reeds eerder waargenomen zilverreigers en smidsplevieren, krijgen we als nieuwkomers de Afrikaanse dwergaalscholver en de Purperreiger. Een grote groep nijlpaarden is bijzonder actief: ze spelen, kuchen, niezen, spuiten, brullen en plonzen!
Tijdens het avondmaal wordt er een Huisgekko (Hemidactylus mabouia) waargenomen. Dat is één van de meest algemene gekko's in Afrika. Een graag geziene kamergenoot, want hij voedt zich voornamelijk met muggen! *Deze gekko komt oorspronkelijk voor in Afrika, in het tropische gedeelte onder de Saharawoestijn.*

In het verleden is de soort uitgezet in onder andere Cuba, de Verenigde Staten en noordelijk Zuid-Amerika waar de hagedis nu een plaag vormt. Op het menu staan voornamelijk insecten, maar grotere prooien worden niet geschuwd en de gekko grijpt ook kleinere hagedissen. Hierdoor verdringt de gekko in de streken waar hij eigenlijk niet thuishoort inheemse reptielensoorten door ze op te eten of weg te concurreren.

Wanneer iedereen terug in zijn tent is, horen we duidelijk een luide knal: een bewaker ziet een olifant het kamp binnendringen. Zwaaien en roepen helpt niet... dan maar het alarmpistool. Opdracht volbracht, het kamp is veilig, we kunnen gaan smullen!
Maar eerst stellen alle personeelsleden zich voor en wordt het menu uit de doeken gedaan.
Weer zo'n gezellig moment dat wij bij ons niet kunnen indenken.
Tijdens het lekker avondmaal horen we leeuwen brullen!! Ook vannacht worden er “wilde” dingen waargenomen: leeuwengebrul, olifantengetrompet, gekrab en gesmakkel van knobbelzwijnen rond de tenten.

Dinsdag 21/10 Terugvlucht naar Maun. Transfer per 4x4 naar Nxai Pan National Park. Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

Vandaag gaan we ons kamp verlaten en vliegen we terug, weeral met zo'n klein ding, naar Maun.
Een paar “vroege vogels” hebben afgesproken om een ochtendwandeling te maken. Het is 05.30u: Annie, Patrick, Marc H.,Walter en Fred tasten de grenzen van het tentenkamp af... verder mogen we niet!
We worden overrompeld door het ochtendgezang van verschillende vogelsoorten. Een mix van gefluit en geroep.
We vinden verse olifantenpoep tussen de tenten...! En we zien Witbrauwlawaaimaker, Saffraanwever, Vale toerako, Afrikaanse papegaaiduif, en een mooie groep Litschiewaterbokken aan de overkant van het water.

Weetjes over de Litschiewaterbok of Rode lechwe (Red Lechwe – Kobus leche leche) (foto links).
Deze antilope heeft een lange, ruige vacht. De hoorns zijn lang, dun en liervormig, met een lengte van 50 tot 92 centimeter. Enkel het mannetje heeft hoorns. De hoeven zijn zacht, lang en slank. Hiermee kan het dier een weg banen door modderige moerassen en drassige grond. Op vaste grond bewegen ze zich onhandig en langzaam voort.
De litschiewaterbok leeft in los groepsverband. In geschikte gebieden kunnen dichtheden voorkomen van duizend dieren per vierkante kilometer!
Ze leven van voedselrijk groen gras, riet en waterplanten. Grazen doen ze voornamelijk enkele uren voor zonsopgang en na zonsondergang. Bij gevaar vluchten ze door het ondiepe water in een onhandige galop.

Tegen de gevel van het souvenirwinkeltje zit een Boomeekhoorn gezellig te knabbelen op een dikke noot (foto rechts boven).

Tijdens het ontbijt wordt er info uitgewisseld, onder toezicht van Maskerbuulbuuls. Iedereen heeft de leeuwen gehoord, Jan heeft vanmorgen Beerbavianen gezien (foto), Ronny en Gilbert hebben mooie foto's genomen van Zwarthalsbaardvogel (foto), Rita en Ronny hebben een snel

overstekende groene slang vóór hun voeten gehad! De slang moet echt héél snel geweest zijn, want Ronny heeft er geen foto van...!
Om 09.30u verlaten we deze leuke Moremi Crossing Lodge. Ons bootje brengt ons terug naar de kleine airstrip, voor de terugvlucht naar Maun. Hilde vraagt zich af of er nooit olifanten op de landingsbaan lopen en stelt de vraag aan de gids die ons vergezelt tot aan het vliegveldje.
“Ja, regelmatig, antwoordt hij. En wat gebeurt er dan, vraag ik. Dan vliegt de piloot heel laag over en probeert zo de olifant weg te jagen, antwoordt hij.
Een paar minuten later... Een olifant komt de landingsbaan opgewandeld! Een vliegtuigje heeft net de landing ingezet. En we krijgen een perfecte demonstratie van hetgeen de gids net vertelde…. Ronny bewaart zijn koelbloedigheid, en legt de scène vast op de gevoelige plaat.”

De vliegtuigjes die ons naar Maun brengen zijn van het type Gippsland Airvan. Ze zien er uit als groot speelgoed....

We krijgen mooie beelden te zien tijdens deze korte 'scenic flight”.

Bij de landing van één van de airplanes loopt er heel even iets mis. Hilde, Petra, Werner, Gilbert en Patrick mogen het meemaken en doorvertellen! Hilde doet ons het relaas: “*Bij het landen in Maun houdt de piloot de stuurknuppel wel erg schuin, we landen op één wiel. Veel zijwind, denk ik. Dan horen we een plof, remmen wel heel erg snel en stoppen midden op de runway : een klapband…! De piloot bewaart zijn koelbloedigheid en volgt onmiddellijk de geijkte noodprocedure: ambulance oproepen, alsook een wagen die ons van de tarmac moet evacueren. De hele operatie gebeurt snel en efficiënt, en wij hebben er alweer een straf verhaal bij. Voor de ongeruste lezers: die ambulance hadden we absoluut niet nodig....”*

Aan de uitgang van de luchthaven van Maun, waar er opvallend veel gewone Huismussen rondfladderen, staan onze 2 open safari-4x4-jeeps bijna vertrekkensklaar. We moeten alleen nog al

de bagage in de aanhangwagen zien te krijgen. We maken kennis met Dennis en Leonard, onze 2 sympathieke gidsen/chauffeurs, en we vertrekken richting Nxai Pan. Het is 11.20u.

Deze eerste verplaatsing valt wel even tegen: het is wennen aan het rijden in een open voertuig. Hilde beschrijft de rit als volgt: *"Volledig gaar gestoofd arriveren we een dikke 2 uur later aan de poort van het Nxai Pan National Park: in een open jeep rijden tegen een snelheid van 70 km per uur, over een bloedhete asfaltweg, op het heetst van de dag, is geen pretje…Na een stevige picknick lunch vergezeld van enkele liters water, frisdrank en/of bier zijn we opgekikkerd en helemaal klaar voor de laatste 30 km. Geen asfalt meer, maar zand, los zand, veel los zand...!"*

Elke lunch die we met die mannen de komende dagen gaan delen, zijn feestjes op zich: pasta, patatjes, vlees, groentjes, kazen, koekjes, thee, koffie, frisdrank, bier, noem maar op! Ze sleuren alles mee! En alles wordt opgediend op een tafel met een mooi tafelkleed versierd met Afrikaanse motieven.

Wanneer we de ingang van het Nationaal Park naderen, moeten we onze schoenen ontsmetten. Om de beurt in een "bakske" gaan staan, plish plash spelen met de voeten en klaar is Kees..., onder toezicht van enkele Witborstraven, Bruinkeelwevers en Kaapse roeken.

Terwijl we traag en zwevend over het diep los zand rijden, genieten we van de aanwezige fauna: Helmparelhoen, Struisvogel, Botswanatrap, Spiesbok, Steenbokantilope, Roodnekleeuwerik, Koritrap.

Weetjes over de Struisvogel (Ostrich - Struthio camelus australis). Geen gewone vogel: hij is titularis van zeven wereldrecords!

De struisvogel is de grootste en zwaarste hedendaagse vogelsoort. Volwassen mannetjes kunnen tot 2,75 meter hoog en 155 kilogram zwaar worden.

Hij is ook nog de snelste vogel op de grond én het snelste landdier op twee poten. De struisvogel kan een snelheid van 50 kilometer per uur over een periode van dertig minuten volhouden. In een korte sprint kan hij zelfs snelheden tot 70 kilometer per uur behalen, waarbij hij stappen maakt van 3,5 meter.
Hij heeft de grootste ogen van alle landdieren. De ogen hebben een diameter van 50 mm!

De eieren van de struisvogel zijn de grootste ter wereld: ze zijn 15 bij 12 centimeter en wegen 1,3 kg. De dooier van het struisvogelei is tevens de grootste cel van het gehele dierenrijk.

Weetjes over de Koritrap (Kori Bustard – Ardeotis kori).

Van het ene record naar het andere: met een gewicht van 11 tot 19 kilogram is het de zwaarste vogel die kan vliegen. De koritrap kan 120 centimeter lang worden.
Hij voedt zich met insecten en andere kleine dieren, maar ook plantaardig materiaal als zaden en gras. Het is een grondvogel, die niet graag vliegt, alleen in uiterste nood zal hij dit doen. Deze vogels bevinden zich meestal in de nabijheid van hoefdieren, waar ze jagen op insecten, die door de kudde worden opgeschrikt.

Een jeep met panne in het midden van de weg doet ons de das om: we moeten vertragen, de “goede” track verlaten en ...we zitten vast in het losse zand. De mannen van de eerste jeep beginnen te trekken en te duwen. De dames daarentegen... Hilde en Annie zoeken de beste plaats op om van al die spierballen mooie kiekjes te nemen, en Whinney... die blijft gewoon zitten. Moet kunnen! De spierkracht van het gezelschap is ruim onvoldoende om het euvel te verhelpen. De motorkracht van de 2de Toyota Landcruiser daarentegen klaart de klus. En we zetten onze weg verder naar ons tentenkamp.

Zo'n semi-luxury mobile camping, zoals het officiëel noemt, bestaat in ons geval uit 10 tenten, opgesteld rondom de centrale “dining area”. Dit mobiel kamp zal met ons overal meereizen!

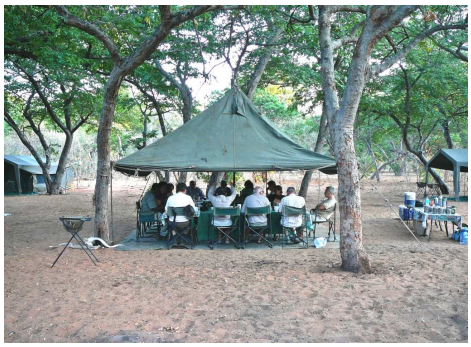

Myriam pent de volgende beschrijving neer:
“De tenten, ruim genoeg, dat wel, ongeveer 3x3 meter denk ik. Twee metalen maar toch goede bedden. Een “voordeur” en een “achterdeur” en twee “zijramen”. Alles te sluiten met toch wel

tamelijk weerspannige ritssluitingen – om àlle dieren buiten te houden! Aan de voordeur is een "terrasje", aan de achterdeur een badkamer: een douche die hangt aan een watervat dat op bestelling (met warm water) gevuld wordt, en een plastieken wc-pot op een gat in de grond, met een emmer zand mét schepje ernaast! En dan nog de opvouwbare lavabo's stijl "leger" niet vergeten, vòòr de voordeur, om het zand van je handen te spoelen voor je binnen gaat! Wat heeft een mens nog meer nodig?!"

Nationale parken en campings zijn (bijna) overal, in Afrikaanse landen, stevig omheind en beschermd. De natuurreservaten in Botswana zijn daar een uitzondering op: nergens een omheining te bespeuren! En dus ook niet rond ons tentenkamp: we logeren volledig tussen de wilde beesten; en dat we dit letterlijk mogen nemen, dat gaan we de komende nachten een paar keer ervaren! Maar dat houdt ook strenge spelregels in. We mogen ons niet buiten de kring van de tenten begeven - ook niet overdag. De tenten moeten altijd goed afgesloten worden, en eten in de tent bewaren is volstrekt taboe. Eens de zon onder, zitten we ofwel rond het kampvuur (de "bushmen-tv"), aan tafel of in de tent. Geen avondwandelingen of nachtsafari's..... Onze gidsen gaan pas slapen als ze er zeker van zijn dat wij allemaal veilig en wel in onze tent zijn... De Fred is ontgoocheld, maar belooft zijn best te doen... Hij wordt sowieso extra in het oog gehouden...

Bij het aankomen op onze campsite staat onze crew al enthousiast klaar en zingt alweer een welkomstlied! Het gaat om een groep van ongeveer 12 mannen (onze chauffeurs inbegrepen) en één dame, Gladys. Iedereen heeft zijn/haar taak en ze staan te springen om iets voor je te doen. Altijd even vrolijk en om een grap zijn ze ook niet verlegen. Ze zorgen echt voor een heel vrolijke en ongedwongen sfeer.

Het is al vrij laat, het wordt hier vroeg snel donker... dus geen uitstap meer. Lekker douchen en ons rustig klaar maken voor een zalig en lekker openlucht diner.

Woensdag 22/10 Ochtend- en namiddag safari in het Nxai Pan National Park
Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

Omwille van de hoge dagtemperaturen en rekening houdend met het gedrag van de fauna, is er een optimale dagindeling uitgewerkt. Hilde verwoordt het als volgt:
"De dag start om 5.30u, wanneer een opgewekte stem aan alle tenten "Good morning" roept, en de lavabo gevuld wordt met vers warm water. We staan (min of meer) gezwind op, maken ons ochtendtoilet, en schuiven aan tafel voor een licht ontbijt. Er is koffie en thee, toast & jam, vers fruit, yoghurt & cereals én "porridge".
Rond 6.30u vertrekken we op ochtend-safari.
Omstreeks 11.00u arriveren we terug in het kamp en zijn dan toe aan een stevige brunch. Daarna is het siësta-tijd. Die wordt grotendeels doorgebracht in de dining-area.
Soms doen we een poging om een uiltje te vangen in de tent, maar de temperatuur loopt daar op tot sauna-hoogtes, geen enkele uil die dat uithoudt…

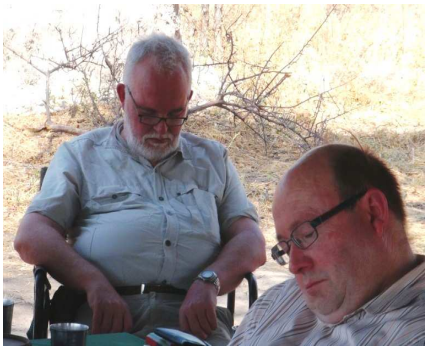
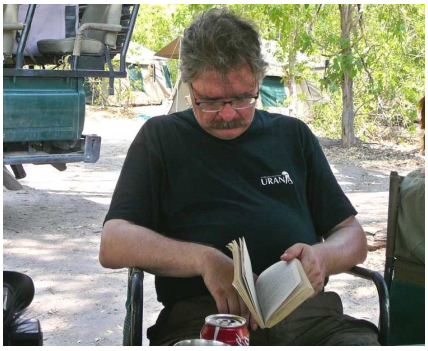

Om 15.30u is er "high tea" en om 16.00u vertrekken we op namiddagsafari. De zon gaat onder rond 18.15u en dus uiterlijk om 19.00u zijn we terug in het kamp. Tegen die tijd heeft onze kamp-crew de bushmen-tv al aangezet en genieten we van een aperitiefje. In ons geval is dat meestal amarula (een Zuid-Afrikaanse likeur gemaakt van de vrucht van de marula-boom). Het drankje wordt zo populair in onze groep dat we na enkele dagen door de voorraad zitten. Geen nood, bij de volgende bevoorrading wordt een extra lading amarula met het vliegtuig meegegeven!

Rond 20.00u wordt het avondmaal geserveerd – een 3 gangenmenu alstublieft, klaargemaakt door de chef-kok op een houtvuur, en opgediend volgens de regels van de kunst. Na het eten genieten we nog wat na rond het kampvuur, en dan zoeken we onze tent op. In sommige tenten worden er 's nachts bomen omgezaagd...."

Vandaag en morgen staat Nxai Pan op het programma.
Het nationale park Nxai bestaat uit een serie gefossiliseerde zoutpannen en is het noordelijkste deel van het Makgadigaki complex. De pannen zijn een overblijfsel van het supermeer dat zich vanaf de Kwando/Chobe/Zambezi rivier uitstrekte via de Okavango Delta tot diep in Botswana. Dat meer was oorspronkelijk groter dan Zwitserland. Seismografische breuken hebben ervoor gezorgd dat de loop van de rivieren veranderde. Het meer is opgedroogd met zoutpannen als overblijfsel.

De pannen zijn begroeid met kort gras. Het gras is rijk in voedingswaarde en zorgt tesamen met het altijd aanwezige water bij enkele drinkwaterplaatsen voor een goede wildstand. Ook het zout is van groot belang voor de dieren.
Het is hier snikheet, kurkdroog maar ongelofelijk mooi. We zijn op het einde van het droge seizoen en het water is schaars.
Onze eerste stop is een druk bezochte drinkplaats waar we heel wat beestjes zien, groot en klein... En er zijn geen (andere) toeristen!

Vogels komen aangevlogen of aangelopen in min of meer grote flocks: Namaqua-zandhoenen, Bonte zandhoenen en Helmparelhoenen, de meest koddige loopvogels die heen en weer rennen, echt zoals een kieken zonder kop..., Kaapse tortels, Palmtortels en Koereigers. Ze landen dichtbij het water, gaan allen samen drinken en vliegen terug op. Andere soorten komen aangewandeld op hun ééntje, zoals Struisvogel, Koritrap, Witborstraaf, Waterhoen, Geelbekwouw, Kleine grijze slangenarend, Kuiffrankolijn, Botswanatrap, Diadeemkievit.

Ook de zoogdieren zijn goed vertegenwoordigd: Jakhals, Impala, Springbok, Leeuw en Olifant. Een mini-ark van Noë!

Weetjes over de Springbok (Springbok - Antidorcas marsupialis).

Het dier is familie van de Gazellen (lange poten, razend snel, tot 100 km/u) en dankt zijn naam aan de hoge sprongen die het maakt. Voor een deel heeft dat als doel achtervolgende roofdieren af te schudden en om zijn soortgenoten te waarschuwen, maar het dier heeft ook de neiging om met vier poten recht omhoog te springen, tot 2 meter hoog, een gedrag dat 'pronken' genoemd wordt.

Springbokken eten droge planten, ongeschikt voor andere dieren die veel water nodig hebben. 10% water is genoeg voor de springbok: zijn lichte vacht weerkaatst licht en warmte; hij kan ook zout water drinken, anderen niet!

Er is hier heel veel interactie tussen al deze dieren. De ene durft wat dichter bij het water te komen, dan weer niet omdat de andere aankomt... Zoals Myriam zegt, het lijkt wel een schaakspel: jij twee passen vooruit, dan ik wat naar achter... En dan komt er een nieuweling bij, en het spel kan herbeginnen! Al bij al, weinig agressie, maar wel dreiging! Zoals bij dat karkas van een hyena waar 3 verschillende soorten gieren zitten aan te peuzelen: de Oorgier, de grootste, de hevigste en dus nummer één in de pikorde, gevolgd door de Witkopgier en de Witruggier. Ze ruziën onderling, tot wanneer een jakhals te voorschijn komt. Boem pataat! Even orde op zaken zetten en de jakhals kan beginnen eten!

Weetjes over de Oorgier (Lappet-faced Vulture – Torgos tracheliotus).

Hij is ongeveer 1.15 meter lang en heeft een vleugelspanwijdte van 3 meter. Het gemiddelde gewicht is 14 kilogram. De oorgier is een aaseter en vindt zijn prooi met zijn uitstekende gezichtsvermogen. Vrijwel alle andere gieren en verwante condors hebben juist een fantastisch reukvermogen, dat bij de oorgier echter ontbreekt. Zoals vrijwel alle gieren heeft ook deze gier een

kale kop: een gevederde kop zou binnen de kortste tijd doordrenkt zijn met bloed en andere lichaamssappen vanwege de aas-etende levenswijze. Wanneer een karkas door gieren wordt ontdekt, laten ze altijd de eer aan de Oorgier om te beginnen. Hij is namelijk zo sterk dat hij huiden kan kapot scheuren waar het de andere niet lukt. Zo kunnen alle gieren gemakkelijker aan de zachte delen van het aas. Hij is ook als laatste te zien op een eetfestijn, want alleen hij slaagt erin om de overblijvende keiharde spieren van grote zoogdieren stuk te trekken en op te eten.

De populatie Oorgieren is de laatste jaren snel gedaald, en met amper 9.000 overblijvende vogels

is de soort heel kwetsbaar geworden. Naast het verdwijnen van geschikte leefgebieden is er ook het gebruik van pesticiden. En het geloof dat gieren ook zelf vee doden is 86 oorgieren fataal geworden in Namibië, enkele maanden geleden, waar boeren dode koebeesten hebben vergiftigd met strychnine....

We verlaten deze waterhole en rijden tot aan een 2.000 jaar oude baobab. Over deze boomsoort gaan we het morgen nog hebben. In deze omgeving kunnen we een zangcicade bewonderen, spotten we een Maricovliegenvanger en een Vale vliegenvanger en zien we het nest van de Mahali-wever. De vogel broedt in kleine kolonies. Het nest is een rommelig geweven bolletje van gras en takjes.

Terwijl we rijden ziet Marc G. een kleine hagedis die zit te zonnen boven op de mestbal van een olifant. Fred mag uitstappen (!) en probeert het beestje te vangen, maar dat lukt hem niet. Het is een Grondagaam, die waarschijnlijk de grote mestbal gebruikt als “uitkijktoren” en ook omwille van de vliegen die er op afkomen!

Het is 11.15u, we arriveren in 't kamp waar een schitterende lunch klaar staat, met lekkere paella en verse fruitsla. Ook hier blijven we ontdekkingen doen, namelijk een Gestreepte skink die ligt te zonnen op een grote termietenheuvel midden in ons kamp.

Deze skink (Variable Skink – Trachylepis varia) is, z*oals vele soorten skinken, levendbarend. Het wijfje legt dus geen eitjes, maar baart levende “baby-skinken”, in tegenstelling tot gekko's,*

schildpadden, krokodillen en andere reptielen die wél eitjes leggen. Hij voedt zich vooral met kleine insecten, maar lust ook wel zoet fruit en de nectar van bepaalde bloemen.

Een eenzame Granaatastrilde (ja, da's ook een vogel!) (Violet-eared Waxbill - Uraeginthus granata), familie van de prachtvinken, controleert alle twijgjes van een struik op bladluizen en spinnetjes. Wikipedia beschrijft de kleurenpracht als volgt: *de kop, vleugels en bovenzijde zijn roodbruin, het voorhoofd en de bovenstaartdekveren zijn kobaltblauw. De keel is zwart, de staart is deels grijs-zwart en deels donkerblauw. De snavel is rood en de wangen zijn violet, de onderzijde is bruin en de buik nog donkerder.* Amaai!

Tijdens de lunch strijkt een groep Roodsnavelbuffelwevers neer.

Roodsnavelbuffelwevers maken gemeenschappelijke nesten met behulp van de sterk gedoornde acacia-takken. Ze haken ze ineen totdat ze volledig vast zitten. Elke jaar wordt het nest hersteld. Nooit komt er ook maar één takje los!

Terwijl ik dit reisverslag schrijf, valt het maandblad EOS in de bus, nr 2/feb 2015. En wat is er te lezen op blz. 36?

“Vogelorgasme:

Genieten vogels van seks? Bioloog Tim Birkhead (University of Sheffield) grijnst. “Moeilijke vraag, maar er is alvast één vogel die daar nauwelijks twijfel over laat bestaan: de Roodsnavelbuffelwever. Zowel mannetjes als vrouwtjes hebben een penisachtig orgaan in de genitale regio, dat vooral bij mannetjes veel zenuwen heeft. Het wordt niet gebruikt voor penetratie, maar na een klein halfuur enthousiast copuleren lijken de mannetjes wel een soort orgasme te beleven. Een medewerker heeft dat ondubbelzinnig aangetoond door eigenhandig zo'n orgaantje te masseren. Toen hij na 25 minuten zachtjes kneep ging er een rilling door het vogellijfje, waarop het mannetje ejaculeerde terwijl het met zijn pootjes de hand van de collega omklemde”. Als dat geen leuk weetje is!

Na een weldoende siësta gaan we opnieuw op stap. Het is nog heel warm, maar toch zijn de dieren al actief. Boskorhaan, Zanghavik, Afrikaanse maraboe, Bateleur, Vechtarend, allemaal prachtige waarnemingen!
Weetjes over de Bateleur (Bateleur - Terathopius ecaudatus) en de Vechtarend (Martial Eagle – Polemaetus bellicosus).

De havikachtige Bateleur, ook Goochelaar of Berghaan genoemd, heeft zijn naam te danken aan zijn manier van vliegen. Vanwege hun vliegkunst - tijdens de balts laten ze prachtig loopings en andere buitelingen zien - worden ze ook wel goochelaars genoemd, wat ook de letterlijke betekenis is van het Franse 'bateleur'.

Deze vogel is vooral een aaseter, maar jaagt ook op kleine gewervelden en insecten. Bij het uitvliegen van termieten gaan ze er met grote groepen op af. Hij kan 40 jaar oud worden en krijgt pas op zijn 7de jaar de volwassen kenmerken van rode bek en rode poten.
Tijdens het eten, loopt er uit de neusgaten van de bateleur een zouthoudende vloeistof. Dit zou helpen water op te houden, omdat de nieren daarin onvoldoende efficiënt zijn.

De Vechtarend *is, met zijn grote klauwen, één van de sterkste roofvogels van Afrika. Het is ook de grootste Afrikaanse arend. Hij grijpt middelgrote prooien na een lage vlucht over de savanne of biddend vanuit de lucht. Hieronder een foto van Internet, waarin te zien is dat de vechtarend een grote varaan heeft gegrepen.*

Een groep olifanten nadert de oever van de drinkpoel. Eerst een paar leeuwinnen wegjagen, en dan drinken en douchen. Heel mooi spektakel van olifanten die water opnemen met de slurf en zichzelf gaan besproeien, zowel buik en flanken als rug! Da's iets waar we uren kunnen naar blijven kijken. Het enige wat we horen, naast een paar vogelgeluiden, zijn de honderden “clicks” van de fotoapparaten...

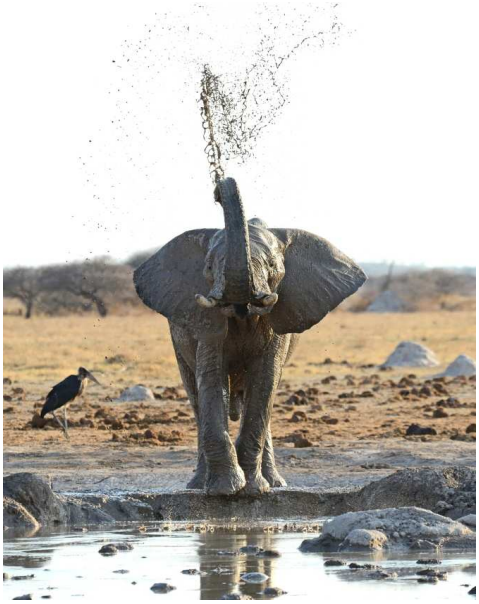

Op de restanten van een termietenheuvel, langs de weg, vangen we een glimp op van 2 hagedissen naast elkaar. Met behulp van de kijkers stellen we vast dat het niet gaat om twee soortgenoten, maar om een agaam en een skink, broederlijk zij aan zij aan 't genieten van de avondzon!

En dan komt de kers op de taart: een paar honderd meter van het water verwijderd komt een leeuwin met haar 4 jongen heel rustig aangewandeld. We kunnen ze minutenlang observeren. Wanneer ze gaat liggen, komen de jonge poesjes rond haar zitten en beginnen te rollebollen. Eentje streelt met zijn/ haar ? hoofd tegen neus en wang van de moeder, die heel lief laat verstaan dat het niet het moment is... ze geeft hem een eerste “contactbeet”. Maar de jonge welp dringt aan en krijgt dan een tweede knap. “OK, Mama, begrepen, ik ga braaf wat verder liggen...”

Om 18.00u stoppen we op een veilige plaats om uit te stappen. Onze gidsen toveren in enkele minuten een bar te voorschijn, met drankjes en snacks. De hoofdsnack is Biltong.

Wordt ook, verkeerdelijk, Bull tongue geschreven en uitgesproken. Niks Bull, niks tongue! Biltong is een Nederlands woord. 'Bil' duidt het deel van het dier aan dat is gebruikt en 'tong' staat voor de vorm: reepje of strook. Biltong wordt gemaakt van verschillende vleessoorten. De meestgebruikte zijn koedoevlees, struisvogelvlees en rundsvlees.

Ongelooflijk gezellig: een drankje, een snackje en een prachtige zonsondergang, dat allemaal bij een temperatuur van om en bij de 30°C. Zaaaaalig!

Op de terugweg zien we nog een Kaapse griel (foto links), familie van de Dikkoppen waarvan we later zijn neef de Watergriel zullen tegenkomen, en 2 haasachtigen. Een gids roept “two Riverine Rabbits”! Achteraf gezien lijkt dit hoogst onwaarschijnlijk: de Riverine Rabbits, of Hottentothazen, zijn zeldzame en met uitsterven bedreigde knaagdieren die alléén nog voorkomen op versnipperde locaties in de Kaapprovincie in Zuid-Afrika. Er zouden nog amper 250 koppeltjes in het wild leven... Wij houden het bij de “gewone” en vrij algemene Struikhaas (Scrub Hare – Lepus saxatilis).

Maar Werner doet beter: hij wijst een Bruine hyena aan! En het is er ene!

Het is spijtig genoeg al vrij donker, niemand kan nog een bruikbare foto maken van deze zeldzame waarneming. De reisgenoten in de 2de wagen zien nog juist iets donkers verdwijnen in de duisternis... Hier een foto geplukt van het Internet.

Vanavond smullen we ons dik aan lasagne en lekkere vis! En rond 22.00u krijgen we een privéles sterrenkijken: Werner wijst ons heel wat aan en geeft uitgebreid uitleg over het Vals Zuiderkruis, Canopus, Andromeda, de Pleiaden en nog vele andere...

Canopus (alpha Carinae) is de helderste ster in het sterrenbeeld Kiel (Carina). De ster is wit-geel van kleur. Canopus is na Sirius de helderste ster aan de hemel en is een paar honderdduizend jaar geleden zelfs de helderste ster aan de hemel geweest. De ster is op noordelijke breedten niet zichtbaar. Ruimtevaartuigen gebruiken deze ster geregeld als volgster voor hun oriëntatiesysteem.

Donderdag 23/10 Transfer van Nxai Pan naar Maun. Picknick lunch onderweg.
Vrije namiddag en overnachting in Maun Lodge.

Vandaag ruilen we Nxai Pan voor de bewoonde wereld. En dus wordt het ganse kamp afgebroken. Onze mannen zijn daar gisteren al mee begonnen, maar dan heel discreet. Maar vanmorgen vliegen ze erin. Verrassend aan welk tempo die gasten zo'n grote tenten afbreken en alles op uiterst ordentelijke wijze weten te stapelen!

Tijdens het ontbijt tovert de Fred een groot gevleugeld insect te voorschijn. Bij nader inzien betreft het een volwassen mierenleeuw. Typisch voor deze soort zijn de antennes die, met een beetje fantasie, doen denken aan hockeysticks.

Niet ver van ons kamp vindt Leonard verse sporen van leeuwen... zouden we vannacht bezoek hebben gehad? Ja, dus!

Aan de drinkpoel kunnen we de grappige houding volgen van een drinkende struisvogel: twee schepjes water, met veel gesmos, lange nek omhoog, water laten zakken, opnieuw 2 schepjes water, en dat proces herhaalt zich een vijftal keer, tot wanneer de inwendige emmer vol is...
Er staan ook nog enkele Waterbokken en verderop komen we een paar koppeltjes Steenbokantilopen tegen, met minstens één zwanger wijfje. Het zijn kleine, tengere, schattige wezentjes, in tegenstelling tot die grote waterbokken.
Weetjes over de Steenbokantilope (Steenbok - Raphicerus campestris), niet te verwarren met de Steenbok, familie van de geiten, en die vooral voorkomt in de bergachtige streken in Europa.

De steenbokantilope, die alleen voorkomt op de savannen van zuidelijk- en oostelijk Afrika, behoort tot de dwergantilopen. Hij is amper 90 cm lang, 60 cm hoog en weegt max. 16 kg.
Hij leeft van scheuten, twijgen, bladeren en vruchten van bomen en struiken, van gras en van plantenwortels en knollen, die hij opgraaft met de scherpe hoeven.
De steenbokantilope kan zijn hele leven zonder water, aangezien het dier al het benodigde vocht uit zijn voedsel haalt.
Zij leven in paartjes, die voor langere tijd samen blijven in een vast territorium. Ze rusten en bewegen zich onafhankelijk van elkaar en worden hierdoor zelden samen aangetroffen. De oogklieren zijn te klein om er het territorium mee af te bakenen. In plaats daarvan gebruikt een steenbokantilope voornamelijk mesthopen, die met elkaar verbonden zijn door paden, die zijn besprenkeld met een geurstof uit klieren tussen de hoeven, waardoor ze elkaar altijd gemakkelijk weten te vinden!

De Waterbok (Waterbuck – Kobus ellipsi-prymnus) is een grote antilopesoort met een lange, ruige vacht en een witte “follow me” cirkel op de poep.
Hij heeft een kop-romplengte van 177 tot 235 centimeter en het mannetje weegt 200 tot 300 kilogram, heel wat anders dan die steenbokkies die naast hem staan!
Bij gevaar vlucht een waterbok weg, meestal in lang gras of dicht struikgewas, maar het komt regelmatig voor dat het dier zich haast geheel in het water verbergt, waarbij enkel de neusgaten boven water steken. Hij lijkt daarbij niet bang te zijn voor krokodillen. Vijanden van de waterbok zijn de hyena, de cheeta en de leeuw.

Om 10.00u komen aan bij de beroemde Baines Baobabs! Wat een beeld! Deze 7 baobabs zijn ongetwijfeld de bekendste en hebben hun naam te danken aan de Engelse ontdekkingsreiziger en schilder Thomas Baines, die deze bomen op doek vereeuwigde in 1862. De publicatie van het schilderij zorgde voor de wereldroem van deze baobab-groep en trok van overal ontdekkingsreizigers en rijke lui aan - en nu is het een (moeilijk bereikbaar) hoogtepunt voor het toerisme in Botswana. Tot in 1993 was het hier een populaire kampeerplaats, maar sinds de uitbreiding van de grenzen van het Nationaal Park is het verboden hier te overnachten.

Myriam over de baobabs:

We leren dat een olifant er toch wel in kan slagen een baobab zo toe te takelen dat ie dood gaat. Eerst haalt de olifant de schors weg. Daaronder zit het cambium, een delingsweefsel en één van de weinige plaatsen in een plant waar nieuwe cellen gemaakt worden. Maar de baobab heeft een heel dikke cambiumlaag – daardoor kan hij jaren lang weerstand bieden – maar tenslotte gaat ie er toch aan… Nog een weetje over baobabs – al heb ik dat niet kunnen controleren: wanneer deze bomen nog jong zijn, zijn ze niet als baobabs te herkennen. Maar op een bepaald moment veranderen ze helemaal van uiterlijk en dàn pas zien we dat we met deze soort te maken hebben. Er is een blijkbaar waargebeurd verhaal over mensen die een onbekende boom hadden op hun erf. Door omstandigheden moesten ze verhuizen en kwamen pas tien jaar later terug op dezelfde plek – en daar stond nu een …baobab!

De “nabije” omgeving van de 7 baobabs is ook de verplaatsing waard. De bomen staan aan de grens van de eigenlijke zoutpan Nxai. Een indrukwekkend uitgestrekte witte vlakte, die deel uitmaakt van het reeds eerder genoemde Makgadigaki complex. Wanneer we deze surrealistische plek verlaten, rijden we gewoon over het zout, zomaar!

Onze lunch nemen we onder een grote Camelthorn Acacia, die meer dan voldoende schaduw levert voor de ganse groep, inclusief de jeeps!

Er groeit een “rare” plant met een soort gedroogde bollen... het is Wilde marihuana. De Bushmen roken deze plant en kunnen het gevoel van “lichtjes high worden” goed appreciëren...!

We observeren er 2 nieuwe vogelsoorten, de Kaapse miertapuit en de Kaapse krombek. En we krijgen ook onze eerste Grote koedoe's te zien. Ze wandelen rustig rond, pronkend met hun indrukwekkende hoorns. *De Grote koedoe (Greater Kudu - Tragelaphus strepsiceros) is een zeer grote soort antilope, tot 245 centimeter lang, 150 centimeter hoog en 315 kilogram zwaar. Enkel*

het mannetje draagt lange, spiraalvormige hoorns, die 100 tot 170 cm lang kunnen worden. Het record staat op 181 centimeter.
De grote koedoe is een vrij algemene soort, waarvan zo'n driehonderdduizend dieren in het wild voorkomen. In het zuiden van Afrika geniet het dier een grote populariteit onder trofeejagers. Om deze reden richten landeigenaren, die goed verdienen aan deze jagers, speciale gebieden in voor deze soort. Een positief gevolg hiervan is dat de grote koedoe zo goed als niet is bedreigd.

Om 14.30u rijden we de bewoonde wereld binnen. We hebben 135 km gereden aan 70 km/u in een open Jeep.... We zijn redelijk uitgeput... We komen onmiddellijk terecht in een verkiezingskaravaan: luid geschreeuw en getoeter, allemaal kleurrijke mensen en lachende gezichten! Wat een contrast met de rust en de stilte van de laatste dagen. We zijn tevreden wanneer we het hotel bereiken.

Later vernemen we de resultaten van deze parlementsverkiezingen: ze zijn gewonnen door de Botswaanse Democratische Partij (BDP) van zittend president Ian Khama. Daardoor blijft hij de komende vijf jaar aan het roer staan.
De BDP krijgt 33 van de 57 zetels in het parlement. Botswana wordt gezien als één van de stabielste landen van Afrika. Khama wil de komende jaren vooral banen creëren en zorgen voor betere water- en elektriciteitsvoorzieningen.

Maun is de derde stad van Botswana en telde in 2001 bij de volkstelling 43.776 inwoners. Het is een eclectische mengeling van moderne gebouwen en inheemse hutten. Maun is de toerismehoofdstad van Botswana. Er zijn nu winkelcentra, hotels en er worden auto's verhuurd. Nochtans heeft Maun zijn landelijke uitstraling gedeeltelijk behouden. De lokale stammenbevolking brengt nog altijd hun vee naar Maun om het te verkopen en af en toe lopen er nog antilopen in de stad.

De ontvangst in Maun Lodge is OK: we krijgen meteen een goed gekoeld glas vers fruitsap. Lieve mensen, wat kunnen eenvoudige dingen lekker smaken!

Maun Lodge is eigenlijk een "gewoon" soort hotel met échte badkamers (!) en een mooi Afrikaans restaurant. Het midden ervan is open en heeft een vloer van zand onder de blote hemel – ik weet niet wat dat gaat geven in het regenseizoen…

Vanuit de kamer kan de Fred een stukje “paringdans” van een koppel Wahlberg's gestreepte skinken volgen en filmen. Met, op de achtergrond, toeterende auto's van de verkiezingskaravaan... Dat maakt het geheel zeer natuurlijk...

Hier is ook een…zwembad! Zodra we terug een beetje bij onze positieven zijn, zorgt dat voor de nodige afkoeling. Tussen de gebouwen vliegen Gierzwaluwen in het rond en verder in de tuin is een Kaapse drongovliegenvanger op jacht. Daarna gaan we aperitieven en lekker eten. Op het menu... Kudu! Dat vlees komt wel van een “kudu-farm” – hier wordt niet gejaagd!
Dan gaat iedereen genieten van de luxe van een echte kamer, een echte douche, een echt bed!
Behalve Walter en Fred die rond 22.00u een avondwandeling doen. Fred loopt al een paar dagen zwaar gefrustreerd rond omwille van de parkregeltjes, en kan zich nu even uitleven.

In de grote tuin van het hotel zitten heel wat kikkers, padden en gekko's. De eerste die we kunnen strikken is de Dikvingergekko (Turner's Thick-toed Gecko - Chondrodactylus turneri). Hij is nachtactief, leeft op rotsen en stenen muren van gebouwen en voedt zich met allerlei kleine insecten, o.a. nachtvlinders en muggen.

Gekko's staan bekend om hun vermogen om tegen allerlei oppervlakken te klimmen, zelfs verticaal en ondersteboven op glas. Ze dragen gegroefde structuren aan de onderzijde van de tenen. Deze groefjes worden de hechtlamellen genoemd. Dat deze structuren verantwoordelijk waren voor de extreme kleefkracht was al heel lang bekend, maar het onderliggende principe vormde een groot raadsel. In eerste instantie ging men ervan uit dat de dieren gebruikmaakten van een soort kleverige lijmstof zoals bij slakken voorkomt. Er werden bij onderzoek hiernaar echter nooit resten van een dergelijke kleefstof aangetroffen, waardoor dit al snel in twijfel werd getrokken. Ook werd

geopperd dat de tenen voorzien waren van kleine zuignapjes om zich vast te houden. Zuignappen worden door verschillende diergroepen gebruikt om zich te hechten, zoals door boomkikkers en inktvissen. Op zeer gladde oppervlakken echter, zoals sterk gepolijst glas, bleken de gekko's zich in het geheel niet te kunnen hechten, terwijl zuignapjes of een kleefstof hierop juist zeer effectief zouden zijn. Toen de poten voor het eerst onder een zeer sterke vergroting werden bekeken, bleek dat de lamellen niet alleen waren voorzien van 5 micrometer kleine haartjes, maar dat die haartjes zelf weer voorzien waren van nog fijnere structuren van 0,2 micrometer, die eindigden in extreem dunne uitlopers.

De schaal van de uitlopers is zo klein dat ze op een atomaire schaal worden aangetrokken door de ondergrond, waarbij de vanderwaalskrachten, de onderlinge aantrekkingskrachten tussen atomen, een belangrijke rol spelen. Het is deze interactie - de vanderwaalskracht - die de gekko zijn enorme kleefkracht geeft. De gekko kan deze krachten echter niet 'aan' en 'uit' zetten, hij plakt vast aan een oppervlak zodra de tenen contact maken, en kan pas weer los komen door de tenen in een hoek van ongeveer dertig graden op te lichten. Het bijzondere aan deze aanpassing is dat het systeem altijd werkt; er zijn geen vloeistoffen of andere stoffen nodig. Niet alle soorten bezitten hechtlamellen. Verschillende woestijnbewonende soorten hebben ze niet. Omdat deze gekko's op los zand leven zouden de lamellen de voortbeweging eerder belemmeren dan bevorderen.

Al gauw krijgen we het gezelschap van twee leuke jongens, we vermoeden dat het personeelsleden van het hotel zijn, die zich terecht afvragen wat die 2 gasten met sterke zaklampen tussen planten en onder stenen aan 't zoeken zijn.
We geven de nodige uitleg en de jongens vragen ons om hen te volgen... spannend...
Ze trekken met ons naar de rivier, niet ver van het hotel...
Amaai! Een oorverdovend koor van minstens 5 verschillende soorten amfibieën! We moeten bijna roepen om elkaar te begrijpen!
Het water is vuil, de oevers héél vuil: drollen van paarden en koeien, verroeste koelkasten, batterijen, autowrakken, alles wordt hier in de rivier gedumpt. En met het uiterst laag waterniveau omwille van de droogte, komt alles bloot te liggen... Beetje apocalyptisch gevoel: we wandelen door het slijk, aan de rand van vies water, in de pikkedonker, tussen allerlei afval, op een doodvreemde plaats die we niet eens bij daglicht hebben gezien...
Maar voor de beestjes is het hier blijkbaar een paradijs. We zien roepende padden en parende kikkers, maar ook ratten en andere niet herkende bewegende dieren. Vier soorten amfibieën worden gevangen om straks in de kamer op naam te brengen en morgen bij daglicht te laten zien aan de reisgezellen: 2 padden en 2 kikkers. Eentje is een makkie om te determineren, we herkennen hem van Oeganda, een jaar geleden.

Het gaat om de zeer algemene Mascarene Rocket Frog (Ptychadena mascareniensis) zonder Nederlandse naam. *Mascarene is een archipel tussen Madagaskar en de Seychellen, de plaats waar voor het eerst deze amfibiesoort werd gevonden. Deze kikker is 5 cm groot en voedt zich vooral met sprinkhanen, kevertjes, dikkoppen en*

libellen. De Engelse naam Rocket heeft hij te danken aan zijn vluchtwijze: een verrassende lange snelle sprong.
In Burkina Faso en Nigeria is de Mascarene Rocket Frog één van de belangrijke bronnen van dierlijke proteïnes voor de mens. In regio's waar de kikker massaal voorkomt staat hij op het dagelijks menu van de dorpelingen! Op plaatsen waar de Westelijke geneeskunde niet of weinig aanwezig is, wordt deze kikker gebruikt in de traditionele geneeskunde.

Eén kikker weet te ontsnappen, ondanks een verdienstelijke poging en met de hulp van onze 2 lijfwachten. Het is de klauwkikker Muller's Platanna (Xenopus muelleri), een hele speciale familie! De Fred baalt, vloekt en sakkert dat hij hem niet heeft kunnen strikken. *Klauwkikkers behoren tot de familie van de tongloze kikkers. De voorpoten hebben geen zwemvliezen maar 4 lange spitse vingers. Omdat een klauwkikker geen tong heeft, moet de prooi met de voorpoten in de keel worden geduwd, en een kikker die met de handen eet is een vreemd gezicht. De achterpoten hebben klauwen aan de tenen!*

Deze kikker heeft op iedere flank een rij witte "stikseldraadjes". Deze bevatten zintuigen waarmee de dieren trillingen waarnemen, zodat ze in het modderige water prooien en ook roofvijanden kunnen lokaliseren. Het voedsel bestaat uit allerlei waterdiertjes zoals kleine vissen, insecten en larven, slakjes en kleine tweekleppigen. De soort is geheel aquatisch en komt nooit uit het water, omdat de huid anders uitdroogt en de lichaamsbouw niet geschikt is om te lopen.
Met of zonder klauwkikker, rond middernacht staan we lekker te douchen, en dat doet deugd, na die vieze uitstap...

Vrijdag 24/10 Transfer per 4x4 van Maun naar Eastern More Game Reserve. Avondsafari. Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

Rustige voormiddag voor iedereen. We zijn vrij tot 10.00u.
Ronny, Walter en Fred hebben een helikoptervlucht geboekt, een “scenic flight” boven de Okavango Delta. We hebben Myriam gisteren verteld dat ze ook ingeschreven was... ochaarme!

Marc H. komt mee om vertrek en aankomst te filmen, maar daarvoor moet wel even gepalaverd worden want zonder ticket kom je de controle niet voorbij. Maar het lukt dankzij de goodwill van de piloot.Het is inderdaad een scenic flight: het eerste wat de piloot doet bij aankomst bij de helikopter, is de deuren verwijderen! We vliegen... open en bloot! Zalig gevoel met dat onbelemmerd zicht wanneer we boven giraffen, zebra's, nijlpaarden, olifanten en buffels vliegen! Daar waar dieren zijn, stijgen we naar 350m hoogte om zo weinig mogelijk te verstoren; maar de

plekken waar de piloot weet dat er niks zit, daar zakt hij tot op 3 meter boven de grond en dat vergroot het snelheidsgevoel en geeft een enorme kick! Heel leuk, een heel veilig gevoel en mooie beelden! We zijn een sensatie rijker.

Terug naar het hotel, waar we een korte fotosessie houden voor de beestjes van gisterenavond, alvorens ze terug aan de rivier vrij te laten. Naast de Dikvingergekko en de Mascarene Rocket Frog,

hebben we nog 3 nieuwe soorten: de Keelpad, de Olive Toad en de Plain Grass Frog**.**
De Keelpad (Guttural Toad – Amietophrynus gutturalis) en de Olive Toad (Amietophrynus garmani) (foto) zijn moeilijk uit elkaar te houden: zelfde afmetingen, identiek verspreidingsgebied, zelfde kleurpatronen... maar het lukt ons dankzij een goede beschrijving in de meegesleurde boeken: het uiteinde van de teentjes van de ene soort is zwart en van de andere vleeskleurig. Dat is zowat het enige uitwendige kenmerk dat het verschil maakt...!
En dan hebben we nog onze Plain Grass Frog (Ptychadena anchietae) , een echte kikker met lange stevige springpoten, die uiterlijk veel weg heeft van de kikkers van bij ons.

Rond 11.00u stoppen we aan een shopping center, de lokale Spar: dit is de laatste kans om iets te kopen voor de komende zes dagen...!
Nabij de ingang van de handelszaak is een carwash met de leuke naam Delta Sand carwash!

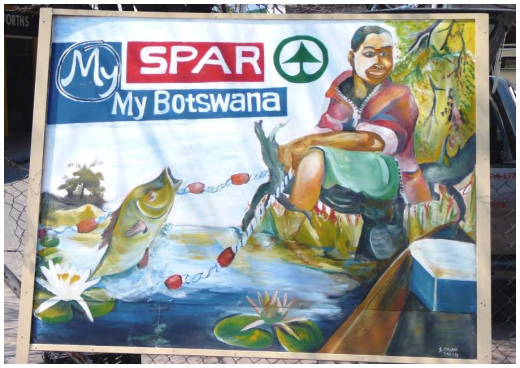

Myriam beschrijft de omgeving:
we zien veel huizen aan de kant van de weg – telkens een soort omheind erf met één of meerdere gebouwen op, meestal niet aan de grote kant, vaak ook nog hier en daar met een hut erbij. De huizen zijn niet zodanig verschillend dat ze wijzen op een groot verschil tussen arm en rijk. We hebben ook nergens bedelaars of daklozen gezien. Wel hier en daar een "werkplaats" – "radiorepair" bijvoorbeeld. Volgens Dennis is de balans tussen rijk en arm redelijk in evenwicht. Ik wil dat wel geloven – al is Maun natuurlijk maar een kleine stad. De rijkeren zullen waarschijnlijk eerder in het zuiden, in Gaborone wonen.
De bouw van de huizen is wel erg eenvoudig – ik heb de indruk, als ik goed kijk, dat ik het zelf ook ga kunnen ;-) Gewoon met snelbouwstenen, op zijn lego's!

Hier en daar wasgoed wapperend aan de waslijn – zo universeel, tenminste voor ze de droogkast uitvonden! De bebouwing wordt minder, en dan is er een tamelijk grote school – met verkeersdrempels erbij! En een bushokje, ook in snelbouwsteen, en zonder reclameborden ☺

We rijden heel de tijd evenwijdig aan de rivier, al zien we die niet. Wanneer de bebouwing stopt, is er rechts en links van de weg een mooi bos met grote bomen, kaal, en zonder onderbegroeiing. Doet wat denken aan een winters beukenbos.

Na 25 km asfalt laten de chauffeurs ons weten dat we nu “een beetje gaan afzien”: de komende 3 uur wordt het “very bumpy”. En wij die dachten dat we het allemaal al gehad hadden de vorige dagen!
We zien zebra's, heel mooi, zo dicht bijeen met hun sterk contrasterende zwart-witte strepen. In feite zijn het alléén witte strepen, want de huid van een zebra is zwart!
En er zit een Knobbelzwijn te grazen.
Het Knobbelzwijn (Warthog - Phacochoerus africanus) ook verkeerdelijk Wrattenzwijn genoemd (dat is de Nederlandse naam voor de Aziatische soorten), leeft op de savannen van Afrika ten zuiden van de Sahara. Om aan de hitte, droogte en roofdieren te ontsnappen, schuilt het knobbelzwijn in holen, voornamelijk verlaten en uitvergrote aardvarkensholen, maar ook zelfgegraven holen worden gebruikt, evenals verlaten termietenheuvels. Hele families slapen in deze holen.
Het knobbelzwijn eet vooral gras, maar ook vruchten, aas, insecten en zelfs uitwerpselen. Ook aarde wordt gegeten omwille van de mineralen. Door de lange voorpoten en de korte nek, moet het op zijn knieën (in feite zijn ellebogen) gaan zitten om aan de grond te geraken. Als het knobbelzwijn rent, houdt het zijn staart recht omhoog. Zijn belangrijkste vijand is de leeuw.

Aan de ingang van de Moremi Reserve South Gate, waar we gaan lunchen, worden we opgewacht door een heleboel dieren die perfect weten dat de toeristen hier niet alleen stoppen om zich te melden bij de Rangers, maar ook om te eten...
Boomeekhoorns spelen verstoppertje achter de witte schedels van gesneuvelde koedoe's en andere antilopen, Rode en Gele snaveltokken staan samen met de zeer mooi gevederde Pijlpuntbabbelaar (foto) te schooien. Ondanks overduidelijk verbod de beestjes in de parken te voederen, vallen er al dan niet opzettelijk grote kruimels op de grond... ja, dat heb je nu eenmaal met bladerdeeggebakjes...

Eén Geelsnaveltok weet een moment van onoplettendheid goed te benutten... Gilbert lokt hem met een klein stukje brood, maar... de volledige koffiekoek van de Fred wordt gegrepen door die bizarre bek en verdwijnt, samen met de dief, hoog in een boom...

Hier groeien kleine wilde perfect ronde watermeloenen, die ze hier *Tsamma melon* noemen. Deze *Citrullus lanatus* zou de oer-meloen zijn, de vader van alle watermeloenen: ze worden gegeten door de Bushmen en zijn tevens de lievelingskost van de spiesbokken!

By the way, het is hier 38°C in de schaduw....

We vertrekken richting volgende kampeerplaats, en onderweg doen we nog mooie waarnemingen, o.a. een Afrikaanse hop die heel even zijn kuif volledig opent, alsof hij wil laten zien: “ik ben een echte hop!”. Ook nog een Bruine slangenarend, die vooral jaagt op grote giftige slangen, een Roodkruinscharrelaar, een Grote glansspreeuw en de opvallend kleinere Blauwoorglansspreeuw, de Swainsons frankolijn, de Coqui-frankolijn en de Vorkstaartscharrelaar, een zeer mooie vogel met een bizarre eigenschap: *wanneer hij een wijfje wil verleiden, past hij een heel gevaarlijke techniek toe: hij maakt vervaarlijke duikvluchten tot laag tegen de grond – een soort zelfmoord-baltsvlucht.*
Er loopt een groep Roodsnavelfrankolijnen die in het water gaan, vocht opnemen tussen hun pluimen en dan snel naar hun nest vliegen, een paar kilometers verder, om de kleintjes te laten drinken van de druppeltjes water tussen de veders!
Om 17.30u komen we aan in ons nieuw kamp. Ja nieuw... iedereen krijgt zijn vorige tent, alles is herkenbaar qua infrastructuur, we zijn het al bijna gewoon! Prima dus!
We genieten van de wuivende, zingende, dansende crew die ons voltallig staat op te wachten: een leuk wederzien!
We zijn moe en gaar gestoofd. En toch is er nog een helft van de groep te vinden om nog een uitstapje te doen, maar we “moeten” dan wel onmiddellijk vertrekken, omwille van de vroege schemering.
We krijgen al heel snel drie nieuwkomers op onze vogellijst, de Baardspecht, de Witkruinkievit en de Dubbelbandzandhoen. Verder nog de Smidsplevier, die zijn naam te danken heeft aan het geluid dat heel erg gelijkt op dat van een hamer op een aambeeld.
De zon gaat stilaan onder, de schemer laat zich voelen. En juist dan krijgen we leeuwen in het vizier, beter gezegd 4 leeuwinnen en 3 kleintjes. Twee van die leeuwinnen zitten heel toevallig in een speciale houding: ze lijken siamese tweelingen te zijn, met één lichaam en twee hoofden.

Enkele weetjes over de Leeuw (Panthera leo):
Hij is het grootste deel van de dag inactief. Soms ligt hij tot twintig uur per dag te rusten in de schaduw, en is hij enkel actief om te jagen. Het zijn vooral de vrouwtjes die jagen; 81% van al het voedsel binnen een groep is gevangen door vrouwtjes. Als een grote prooi gevangen is, wordt de hiërarchie binnen een leeuwengroep zichtbaar. De volwassen man mag eerst eten. Als hij is uitgegeten mogen de leeuwinnen en de welpen de resten opeten. Een leeuw eet ook aas en steelt soms voedsel van andere dieren, als hyena's, luipaarden en jachtluipaarden.
Om deze korte maar rijkgevulde avondsafari af te sluiten, staat een groep met minstens 25 impala's te grazen op amper 100 m van onze tenten!
Als avondmaal is er couscous! Niet te geloven wat die mannen voor ons allemaal kunnen klaar stoven!
Later, na het avondeten, zitten de meesten rond het kampvuur en Myriam, Jan en Freddy praten nog wat na aan tafel. En dan ziet Jan plots dat er een Gevlekte hyena in een afvalzak begint te

rommelen, op zo'n drie meter van ons vandaan. Zodra hij zich bekeken weet, is hij verdwenen! Grote verbazing van iedereen, behalve dan van onze crew die dit al eens hebben meegemaakt, maar het toch ook nog heel leuk vinden...! We zijn wel verrast door de grootte van het dier; Jan dacht aan een varken, Fred aan een uit de kluiten gewassen hond... We sluiten de avond af aan het kampvuur, met een laatste drankje en op de achtergrond, niet ver van ons, het helder geblaf van jakhalzen. Wat een natuur! Wat een omgeving!

Achter de rivier is een dorp, dat we niet te zien krijgen: het dorp Khwai. Daar vieren ze verkiezingsdag - vandaag dus. Het schijnt niemand te deren wie er gewonnen heeft, de uitslag is nog niet gekend. Toch wordt er enthousiast gefeest. Rond middernacht worden ze in de verte wat stiller, maar na een uur of drie beginnen ze volop terug – misschien was er dan wél een uitslag?!

Zaterdag 25/10 Ganse dag Safari's in Eastern Moremi Game Reserve.
Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

Vroeg opstaan, da's genieten van de ochtendgeluiden: duiven, andere vroege vogels en kuchen en hoesten in verschillende tenten...
Het krioelt hier van Groene meerkatten. Het is 05.45u en ze zijn al super actief. De ontbijttafel is al rijkelijk gedekt, met brood, fruit, kaas, confituur... Er zitten al enkele reisgenoten rond de tafel, rustig wachtend op de anderen. Opeens, een flits! Een volwassen meerkat springt uit een boom, spurt naar de grote tafel, pikt een dikke appel uit de fruitkorf, steekt hem tussen de tanden en verdwijnt even snel opnieuw in het gebladerte van de dichtsbij gelegen boom! Walter, Whinney, Annie en Gilbert stonden erbij en hebben... niks gezien!

De apen kennen blijkbaar het verschil tussen de "zwarten" en de "blanken": wanneer iemand van de crew in de buurt is, waagt geen enkele aap zich aan een diefstal. Ze worden namelijk luidruchtig verjaagd. De toeristen daarentegen, die moedigen de aapjes een beetje aan en vinden het leuk... en die beestjes, die kennen opvallend goed het verschil! Zo wordt het duidelijk dat wanneer wij een aap proberen te verjagen, deze boos wordt i.p.v. te vluchten: van ons verwacht hij een snoepje dat hij niet krijgt!!
Deze voormiddag, de zoveelste game-drive, het even zoveelste succes! We kunnen amper volgen met het bijhouden van de lijst met de dieren die we waarnemen. Eerst een kleine groep waterbokken (met de ondertussen gekende "follow me cirkel" op de poep) en dan een paar Vorkstaartscharrelaars in de vlucht, met hun prachtig blauwe vleugels, een beeld dat je nooit beu wordt.

Ook een Bonte ijsvogel, een Kaapse griel, twee Bateleurs en een Geelsnavelossenpikker die op de rug van een impala meerijdt en druk bezig is met teken weg te pikken...
De relatie tussen ossenpikkers en grote zoogdieren werd lange tijd beschouwd als een mooi voorbeeld van mutualisme. Het zoogdier had baat bij het verwijderen van parasieten en de vogel had een eiwitrijk dieet. Uit nader onderzoek blijkt dat roodsnavelossenpikkers zich ook als

parasieten gedragen en wonden bij de zoogdieren opzettelijk vergroten om er bloed uit te drinken en dat zij weliswaar teken verwijderen, maar wel de dieren die al volgezogen met bloed zijn, zodat er weinig preventieve werking van uit gaat.

Myriam schiet nog 'ns in haar pen:
Nog iets grappigs, waar we ons nu niet meer abnormaal bij voelen: in Kapellen is een acaciaboom omgevallen. We hebben hem laten liggen, zomaar dwars over het gazon, omdat Jan wilde weten of ie nog terug zou uitschieten.
Dat deed ie – dus hebben we een horizontale boom met verticale takken in plaats van andersom! Hiér is dat schering en inslag! De olifanten trappen bomen kapot, die breken af en vallen op de grond… en schieten terug uit: hele reeksen horizontale bomen met verticale takken!

Gevolg: de bomen zijn minder hoog, dus ook beter bereikbaar voor kleine olifanten.

Die bomen zijn meestal "mopani's": het hout is erg geliefd door de mensen van Botswana omdat het zo sterk is. Maar de olifanten houden er òòk van, en daar is het heel wat minder tegen bestand! Ze breken meestal bomen over een hele oppervlakte tegelijk: een grote tuin laat ons zeggen. Wanneer die dan terug uitschieten, geeft dat het effect van een beukenhaag, die niet netjes één rij vormt, maar over de hele tuin is verspreid. De nieuwe scheuten lijken inderdaad wel op jonge beukenhaagplanten en de verwelkte blaadjes blijven ook lang hangen.

De zebra's die we hier zien lijken allemaal in zeer goede conditie. Dennis legt ons uit dat je dit kan merken aan de manen die mooi rechtop staan. Vlakbij de manen ligt nl. een vetlaag, en wanneer die verdwijnt komen de manen plat te liggen. Eén van de zebra's begint te rollebollen in 't zand: hij neemt een stofbad om zich een beetje te beschermen tegen ongedierte. Mooi beeld, dat snel bewegend zwart-wit patroon dat een kleine stofwolk doet oplaaien. We horen heel wat clicks clicks clicks van de fotoapparaten....

We naderen de rivier, waarin nijlpaarden staan te grazen, terwijl op de oevers Roze pelikanen, Lepelaars en Afrikaanse nimmerzats de wacht lijken te houden, samen met een grote Wahlberg's arend.
Naast de Litschiewaterbok, twee nieuwkomers bij de zoogdieren: de Lierantilope en de Blauwe gnoe...
De Lierantilope (Common Tsessebe – Damaliscus lunatus) *leeft van lange en korte grassen en kruiden. De dieren hebben voornamelijk vers gras nodig. Door in kudden te leven, wordt het gras vertrappeld, wat de aangroei van vers gras stimuleert. Ze kunnen een maand zonder water. Tijdens de jaarlijkse trek verzamelen zich soms wel tienduizenden dieren in grote kudden, die meer dan duizend kilometer per jaar kunnen afleggen. Als een vrouwtje het territorium van een mannetje lijkt*

te gaan verlaten, kan het mannetje het vrouwtje op andere gedachten brengen door een vals alarm te produceren: een snuivend geluid dat voor een roofdier waarschuwt. De kans is groot dat het vrouwtje daardoor in het gebied blijft. Het mannetje heeft zo meer kans om met het vrouwtje te paren.

Een leuk weetje over de Blauwe gnoe of Wildebeest (Blue Wildebeest - Connochaetes taurinus).
Een bepaalde vlieg heeft de slechte gewoonte om zich via de neus van de gnoe naar binnen te werken (en eitjes te leggen) – wat veel pijn veroorzaakt. De gnoe gaat dan erg wild te keer en begint als een dolle met zijn hoofd te zwaaien omdat ie zo'n hoofdpijn heeft – tja, dan heb je de naam "wildebeest" al snel te pakken natuurlijk.

Een beerbaviaan is met de voorste poten hevig een kuil aan 't graven. Hij is op zoek naar wortels van bepaalde planten. *Bavianen zijn niet kieskeurig als het om eten gaat. Ze eten graszaden, vruchten, wortels en bladeren. Maar ook hagedissen, vogels en soms zelfs kleine antilopen. Samen met de chimpansees zijn bavianen de enige apen waarvan bekend is dat ze zulke grote zoogdieren eten. De meeste andere apensoorten houden het vooral op plantaardig voedsel, insecten en soms een vogeltje, kikker of klein knaagdiertje.*

In een solitaire en quasi bladloze struik zitten 4 Eksterklauwieren (African Long-tailed Shrike - Corvinella melanoleuca). Ze verplaatsen zich simultaan van tak tot tak, in een soort ballet, en slagen erin, geholpen door de wind, om achterwaarts te vliegen! Onze gids Dennis weet te vertellen dat deze vogel, om aan zijn favoriete voedsel te komen, met name mieren, een beestje vangt, bvb een hagedisje, dat ergens opprikt en laat beschimmelen tot wanneer de mieren er op afkomen! En dan speelt hij elke mier naar binnen!

Myriam over onze volgende waarneming: een zeer opvallende Afrikaanse zeearend (African Fish-eagle - Haliaeetus vocifer).
Een zee-arend (die ze in het Engels altijd fish-eagle noemen! Wel wat verwarring hierrond, want hoe noemen ze dan een Visarend?…). Heel erg moeilijk om de zeearend te zien is het niet: een grote groen bebladerde boom, met een grote bruine vlek nogal hoog en op een buitenste tak – en boven die bruine vlek een grote witte vlek. Ja, wie gevaarlijk is en sterk, moet zich niet camoufleren, veronderstel ik?!

Wanneer we terug in het kamp komen, zien we overal groene meerkatten rondhuppelen.
Eéntje springt in de jeep, verdwijnt ergens tussen de pedalen en komt opnieuw te voorschijn... met de lege knalblauwe verpakking van chips. En wanneer er iets te fotograferen valt, is de Ronny nooit ver weg... Hij doet zelfs een babbeltje met de nieuwsgierige meerkat!

Een andere komt behoedzaam uit een boom, naast de tent van Annie en Gilbert, laat zich afzakken langs de koorden van de tent en belandt opzettelijk in hun lavabo, waar hij geniet van het frisse water! Nog een andere komt een stuk fruit uit de hand van Walter halen, heel voorzichtig, twijfelend, maar hij doet het toch! (foei Walter!). Er heerst zoveel stress bij de aapjes (of is het écht spelen?) dat ze heel wild heen en weer wippen, en zelfs vanuit een boom op de daken van de tenten springen en elkaar achterna hollen! Wat een energie en wat een nauwkeurigheid in de bewegingen!

En Myriam ziet:
Tijdens de siësta zie ik ineens, door het doorzichtige achterraam, dat er een groene meerkat aan de douche hangt! Enfin, hij vindt er maar niks aan. Na een paar minuutjes verdwijnt hij weer. En dan zie ik de hele kolonie langs het zijraam passeren: een heleboel aapjes en ook meerdere mama's met baby's die zich aan hun buik vastklampen!

Af en toe is er een moedertje die haar kleine op een boomstronk zet, hem vrij laat om een paar "stappen" te laten maken, maar van zodra er iets in de nabijheid komt, grabbelt ze hem vast en drukt hem op haar buik.

Het is 15.00u, het einde van de siësta nadert. We gaan nu douchen, zodat de crew straks, terwijl we “game-driven”, de douchevaten en bijbehoren kan afbreken. Dat is tijd gewonnen voor morgenvroeg wanneer het ganse kamp tegen de grond gaat... we verhuizen...

Deze namiddag is het weer een druk beestengedoe. Eerst maken we kennis met de Afrikaanse gaper, een zwarte ooievaar met een opvallend slecht sluitende snavel!

Weetjes over de Afrikaanse gaper (African Openbill - Anastomus lamelligerus):

Het is een grote waadvogel uit de familie van de ooievaars. Hij leeft in vochtige gebieden, draslanden genoemd. Hij voedt zich met een soort waterslakken die hij uit het water zeeft. Ook aast hij op mosselen, landslakken, kikkers, krabben en wormen. De Afrikaanse gaper houdt zich meestal rondom groepen nijlpaarden schuil. Deze nijlpaarden bieden hem bescherming tegen vijanden, zoals krokodillen, maar zorgen ook voor meer voedsel. De nijlpaarden woelen de modder op de oevers om waardoor meer voedsel naar boven komt.

Dan volgen gekende soorten zoals de Smaragdvlekduif, met een opvallende groene vlek op haar vleugels die schittert in de zon, de Koperstaartspoorkoekoek, de Hamerkop en een nieuwkomer, de indrukwekkende Zuidelijke hoornraaf !!

Weetjes over deze hoornraaf, ook grondneushoornvogel genoemd.

De zuidelijke hoornraaf (Southern Ground Hornbill - Bucorvus leadbeateri) leeft in groepen van twee tot acht vogels. Eén paar uit de groep broedt en de rest helpt bij het verdedigen van het territorium. Er wordt genesteld in boomholten of in rotsspleten. Het legsel bestaat meestal uit twee eieren waaruit vaak maar één jong met succes wordt grootgebracht. De voortplantingssnelheid is zeer laag. Uit een Zuid-Afrikaanse studie bleek dat een groep maar eens in de negen jaar met succes één jong grootbracht!

Ook leuk om te zien is een nijlpaard dat uit het water komt gewandeld:

Een nijlpaard dat uit het water komt – ze blijven er liefst in liggen. Je ziet dan een tijdje niets, en dan twee oren en twee ogen die komen piepen, heel grappig. En dan een paar ton vlees en vet. Maar wel een heel gevaarlijk beest… Hij eet geen vlees, maar bijt u wel met gemak in twee!

Aan deze goed gevulde dag met tal van ervaringen, lijkt geen einde te komen.

Jerry, iemand van de onvolprezen crew, laat vanuit het kamp weten (er is hier een soort radioverbinding!) dat er wilde honden gezien zijn – een topper op de verlanglijst van o.a. onze reisleider. Dennis verwittigt ons dat hij nu gaat rijden à-la-Schumacher, dus hou jullie allemaal goed vast! En warempel, nu en dan haalt ie, ondanks alle hobbels en bobbels, soms wel 40 km per uur!

Onze gidsen rijden met het hoofd uit de jeep, de blik naar de grond gericht, op zoek naar sporen in het zand. Terwijl we in een bepaalde directie gaan, beslist Leonard, de man met de arendsogen, om rechtsomkeer te maken en op onze “stappen” terug te keren: de sporen lopen in de andere richting! En inderdaad! Hier komt ongetwijfeld het hoogtepunt van de dag: de ontmoeting met een roedel wilde honden! Geen toevalstreffer, maar het resultaat van een knap staaltje spoorzoeken van onze onovertroffen gids Leonard.

Weetjes over de Afrikaanse wilde hond (African Wild Dog – Lycaon pictus):

De wetenschappelijke naam lycaon komt van het mythologische personage Lycaon, die in een weerwolf werd veranderd door Zeus.

De Afrikaanse wilde hond lijkt veel op de hond, maar de twee zijn geen nauwe verwanten. Onze gedomesticeerde hond is namelijk meer verwant aan de wolf dan aan de Afrikaanse wilde hond.

Deze soort heeft een donkerbruine tot zwarte vacht met onregelmatige roomkleurige, witte en geelbruine vlekken. Het vlekkenpatroon en de kleur van de vlekken verschilt zeer per individu, maar onder verwante dieren en dieren uit dezelfde regio zijn gelijkenissen te vinden.

Van alle grote Afrikaanse roofdieren is de verspreiding van de Afrikaanse wilde hond de laatste jaren het sterkst afgenomen. Een belangrijke bedreiging is het verdwijnen van geschikte habitat door de oprukkende landbouw. Hij heeft ook veel te lijden van ziekten die hij opdoet van de gedomesticeerde hond, en wordt er door boeren op de soort gejaagd omdat hij wel eens vee vangt. Er zouden amper nog 2500 volwassen exemplaren overblijven! Een eeuw geleden waren er naar schatting een half miljoen en kwam de soort in grote delen van Afrika voor. De soort wordt tegenwoordig als zeer bedreigd beschouwd.

De Afrikaanse wilde hond jaagt voornamelijk op middelgrote antilopen als impala, blauwe gnoe en grote koedoe. Hij is echter ook in staat nog grotere dieren als zebra's en giraffes te doden. Afrikaanse wilde honden jagen gezamenlijk op hun prooi. Ze jagen voornamelijk in de schemering. Hun specialiteit is niet zozeer snelheid maar uithoudingsvermogen. Hij kan over een afstand van vijf kilometer een gelijkmatig tempo van 48 km/u volhouden. In een korte sprint kunnen ze snelheden van 60 km/u bereiken.

De troep achtervolgt een prooi en hapt naar de achterzijde en de flanken van het prooidier totdat dit vermoeid raakt. In tegenstelling tot katachtigen zoals de leeuw grijpen de Afrikaanse wilde

honden hun prooi niet bij de keel maar in de buik. Ze rukken de ingewanden eruit en hierdoor komen de prooidieren niet door verstikking maar meestal door een shocktoestand om het leven. Dit klinkt barbaars en daarom werden Afrikaanse wilde honden tot in het recente verleden beschouwd als verderfelijk. Recent onderzoek heeft echter aangetoond dat de prooien van Afrikaanse wilde honden sneller overlijden dan die van leeuwen en luipaarden.

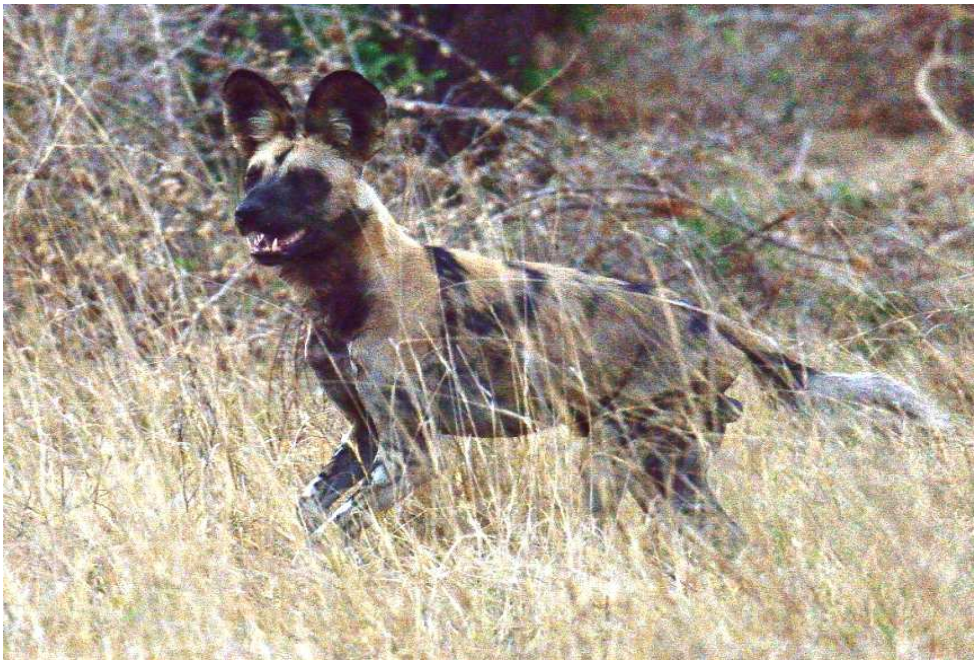

Vroeg in de ochtend of laat in de middag, na het ontwaken, ontstaat er een soort samenkomstceremonie, waarbij jonge wilde honden samenscholen en andere soortgenoten lastig vallen door om ze heen te cirkelen. Dieren die niet lastiggevallen willen worden sluiten tijdelijke vriendschappen met andere dieren, waarbij ook zij samenscholen in grotere groepen. Deze ceremonie zorgt voor het mobiliseren en verbinden van individuele dieren in een jachttroep.

Op de terugweg naar het kamp zien Rita en Marc G. de Gestreepte jakhals, de minst bekende van de 2 soorten jakhalzen die hier voorkomen. Het zal ook de enige Side-striped Jackal zijn die we kunnen waarnemen.

Na het avondeten hebben we een lange en gezellige babbel aan de bush-tv met onze gidsen. Hét gespreksonderwerp van de avond: Wild dogs, of course! En ook de temperatuur: het is al dagenlang heel warm. Normaal, zegt Dennis: oktober blijkt de warmste maand van het jaar te zijn en heeft de bijnaam “suicidemonth”! We genieten nog van de smalle maansikkel, Saturnus, blaffende jakhalzen en lachende hyena's!

Zondag 26/10 Transfer per 4X4 van Eastern Moremi Game Reserve naar Savuti (Zuid-westelijk deel van Chobe NP).
Picknick lunch onderweg. Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

Vandaag hebben we een lange transferdag voor de boeg. We zullen, naar schatting, 12 uur “on the road” zijn... en dat bij weeral 35 tot 38° C... Einddoel is Savuti, het zuidwestelijk deel van Chobe National Park.

Het wordt hoe langer hoe moeilijker om nieuwe beestjes te zien, want onze lijst met waarnemingen is al heel lang. Toch kunnen we er nog een Meyers papegaai (foto links) en een juveniele Savannearend (foto rechts) aan toe voegen.
Met deze Meyers papegaai hebben we geluk. Er komen maar 2 soorten papegaaien voor in Botswana, en allebei worden als “niet algemeen” bestempeld!

Een Roodsnaveltok heeft een grote scolopendron gevangen. Dat lijkt op een reusachtige duizendpoot. Hij paradeert ermee vóór de wielen van onze jeep alvorens in een boom te vliegen waarna hij er een hele tijd over doet alvorens de 12 cm lange duizendpoot in te slikken. Waarschijnlijk moest hij er zich eerst van vergewissen dat deze helemaal dood was, want hij kan een zeer giftige beet toedienen.
We zien ook een Spinnendoder (Spider Hunting Wasp).
Spinnendoders zijn vrij grote wespen die hun naam danken aan de opmerkelijke vorm van broedzorg. Zij worden vertegenwoordigd door ongeveer vijfduizend soorten en vormen hiermee een relatief kleine en onbekende groep van insecten. Ze worden over de gehele wereld aangetroffen en vooral in de tropen. In België en Nederland komen ongeveer 75 soorten voor.
Door hun complexe levenscyclus, die zich deels ondergronds afspeelt, is van veel soorten nog niet alles bekend. Alle soorten hebben zich gespecialiseerd in het vangen van spinnen. De wespen zijn zeer behendig in het uitschakelen van de spin door deze met een snelle steek te verlammen. Een buitgemaakte spin wordt vervolgens naar het nest gesleept. De verlamde spin wordt uiteindelijk begraven of ingemetseld waarbij de wesp een ei op de spin afzet. De wespenlarve die uit het ei kruipt, eet vervolgens de nog levende spin op, waarna de larve zich verpopt. In de pop transformeert de larve naar een volwassen spinnendoder die zich uit de cocon werkt, waarna de cyclus opnieuw begint. Het zijn altijd de vrouwtjes die het werk verzetten en op spinnen jagen; de mannetjes leven op bloemen van nectar en sterven kort na de paring.

We rijden door Khwai village. Myriam beschrijft het als volgt:
Stel je de oppervlakte voor van een Ardens dorp (alle Vlaamse dorpen zijn teveel uit hun voegen gegroeid.) maar wel vlak. Er is één grote doorgangsweg, maar ik weet eerlijk gezegd niet meer of het dorp aan één zijde of aan beide zijden van de weg ligt – enfin, doet er niet toe, hoop ik! (Achteraf gezien denk ik toch dat het maar aan één kant ligt) Verder zijn er geen echte straten, maar ook niet veel beplanting, dus je kan zowat overal lopen. Her en der zijn simpele omheiningen van stokken, waarbinnen één of meerdere gebouwtjes staan: stenen huisjes of traditionele ronde hutten of een mengeling ervan. Altijd enkel een gelijkvloerse verdieping – en nu valt mij pas op dat dat overal al zo geweest is (behalve misschien het overheidsgebouw van het Ministerie van Transport). Er is een soort watertoren, er is zonne-energie en een zendmast. Er zijn nérgens échte omheiningen – de bewoners weten ook dat ze absoluut geen voedselresten buiten mogen laten

liggen, want dat zou de dieren aantrekken.

Er is geen school: de kinderen gaan naar school in Maun en logeren daar bij familie – tijdens de weekends en onder de vakantie komen ze naar huis. Er is ook een vliegstrip en voor medische urgenties komt er een helikopter.

Er is een overstromingsgebied vrij gehouden – nu ja, plaats genoeg! Aan het dorp wordt een groot (geen idee hoé groot) stuk natuur toegekend, een terrein dat ligt buiten het dorp. Dat wordt ondergebracht in een "trust". Het dorp mag dat terrein toeristisch uitbaten: er is een hotelletje en enkele lodges. De inwoners van Khwai werken daar en bovendien delen zij in de winst. Zij mogen niet jagen, noch op het terrein van de trust, noch in het park errond. Om dat te compenseren, krijgen ze vee, dat gehouden wordt ergens buiten het dorp. We zien nette huizen, goed geklede mensen en vooral: vrolijk zwaaiende kinderen …die zelfs geen aanstalten maken om te bedelen!

Wanneer we het terrein van de trust hebben verlaten, komen we in het Savuti Park aan, en dat wordt dan weer (zoals alle andere parken) door de overheid gerund – de inkomsten van lodges en kampeerplaatsen gaan naar de overheid, die er ook heel wat mensen tewerk stelt.

Even iets over het jachtverbod – iedereen herinnert zich nog wel Juan Carlos die in Botswana een olifant kwam neerschieten (dat werd toen nog toegelaten tegen hoge betaling.) Maar sinds dit jaar is de jacht OVERAL en VOLLEDIG verboden. Dat maakt het makkelijker om tegen stropers op te treden. In de parken die meer centraal gelegen zijn, is dat niet zo'n probleem, maar dichterbij de landsgrenzen wél. We zien dus regelmatig een helikopter van het leger overvliegen en soms zien we ook een legerjeep. Wanneer de soldaten stropers zien, mogen ze erop schieten – zo niet , dan zullen de stropers hén wel omver schieten. Maar dankzij deze strenge aanpak, zijn er wel veel minder problemen met stropers.

Onze gids wijst ons een zittende giraf aan. Ondanks de grootte van dit dier en de korte afstand vanaf de auto hebben we even moeite om ze te zien. We dachten eerst aan een dode boom. Een zittende giraf is inderdaad een ongewoon beeld dat in onze hersenen blijkbaar nog niet is opgeslagen.

We komen ook Grote koedoe's tegen, met hun sterk gekrulde hoorns. Gelukkig hebben die hoorns een wit puntje aan hun uiteinde – wanneer ze ergens verstrikt in raken, hebben ze tenminste een idee waar ze met het ontwarren moeten beginnen – dixit Dennis.

Rond 11.00u stoppen we aan een grote plas. Heel mooi, met waterlelies, grote bomen en dus welgekomen schaduw, en buitengewoon rustig. Een mens zou zin krijgen om hier even te gaan zwemmen... tot wanneer de hippo's boven water komen!

En waar water is, zitten vogels: Afrikaanse gaper, Zadelbekooievaar, Koperstaartspoorkoekoek, Afrikaanse hop, Eksterklauwier, allemaal gekende soorten, naast een nieuwkomer, de prachtige Zuidelijke karmijnrode bijeneter (Southern Carmine Bee-eater - Merops nubicoides) (foto).
Deze mooi gekleurde vogel is ongeveer 25 cm lang en de verlengde staartpennen nog eens 12 cm! De soort broedt in Zuid-Angola, in de Caprivistrook en in Zuid-Zambia. De zuidelijke winter wordt doorgebracht tot ver in Burundi en zuidelijk tot in Zuid-Afrika.

Het leefgebied bestaat uit overstromingsvlakten, afgesloten rivierarmen, mangrove, uitgestrekte weidegebieden met her en der bomen. Om te broeden heeft de vogel steile oeverwallen nodig langs geulen van rivieren. Bijeneters zijn behendige vliegers, die ook in vlucht insecten te grazen weten te nemen. De naam is duidelijk afkomstig van hun voornaamste voedselbron. De bijeneter is immuun voor bijen- en wespensteken. Om steken te voorkomen weet hij zijn prooien vooraf van hun angels te ontdoen door deze tegen een tak af te wrijven.

En dan komt er één van de mooiste versprekingen van de reis: Werner ziet een Yellow killed Bike... een Geel gedode fiets dus... terwijl het (uiteraard) gaat om een Yellow-billed Kite, een Geelsnavelwouw. Leuke switch van amper 2 letters.

We rijden op een - hoe kan het anders – stofferige en zonovergoten weg. Dennis is een uitleg aan het doen over het gebied dat we doorkruisen. Een opeens... een slang!
De versie van Myriam:
Nog eens wat sensatie wanneer we juist de Community Trust hebben verlaten en nog net niet binnen het volgende park zijn: op een gegeven moment (ik heb niks gezien!) flitst er een slang over de weg – ze verstopt zich onder een grote afgebroken tak. Het onwaarschijnlijke toeval wil, dat er in onze groep een reptielen/insecten-"specialist" zit (is bovendien een oud-wielewaler voor wie begrijpt wat ik bedoel) Die slaagt er (meestal) in om de kleinste kikker, de snelste hagedis, …, vliegensvlug te vangen, zonder te kwetsen. Hij vertelt dan uitvoerig over zijn vangst, laat het beestje uitgebreid zien – en laat het naderhand ook weer terug vrij. Ditmaal gaat het om de snelste slang van Afrika maar dat is buiten de Fred gerekend: met de hulp van enkelen, krijgt hij ze vast! Ongelooflijk!

Belangrijk detail: wij zijn op dat moment buiten park en Trust – er IN mag je geen dieren vangen, erbuiten geldt die regel niet. Nou ja, dit is ook maar een klein strookje "niemandsland" en met "vangen" bedoel ik ook enkel maar "even een reptiel pakken en dan terug loslaten" – maar ja, wie doet dat nu ook – alleen Freddy natuurlijk!

Voor onze gidsen zijn die regels heilig – trouwens wanneer zou blijken dat ze er zich niet aan houden, dan verliezen ze hun werkvergunning als gids – en dat is een zware straf! Maar onze gids heeft een enorme bewondering voor Fred gekregen omdat ie zoveel weet. Nu zag hij zijn kans schoon en is hij zelfs gaan helpen om de slang te vangen.

De versie van Hilde:
De meeste Afrika-reizigers kicken op "the big five", maar medereiziger Freddy Hordies heeft een serieuze boon voor het kleinere grut. Helaas, het droge seizoen is niet ideaal voor het verschalken van reptielen. Maar op weg van Savuti naar Chobe is daar die onvoorzichtige slang die achteloos de weg over schiet. Onze immer wakkere chauffeur/gids Dennis gooit de remmen dicht, en ziet hoe de slang zich verstopt onder een boomstronk. Een paar minuten later is de slang de klos en Fred heel gelukkig.

Het beest wordt uitgebreid gefilmd, gefotografeerd én gedetermineerd: het blijkt een Westelijke gestreepte zandslang (Western Stripe-bellied Sandsnake) te zijn. Daarna krijgt het dier zijn vrijheid terug - ze zal in het vervolg wel 2 keer rechts en links kijken (in Botswana rijden ze aan de linkerkant van de weg) alvorens ze oversteekt!

Deze Western Stripe-bellied Sand Snake (Psammophis subtaeniatus) is een zandrenslang. Het zijn dagactieve jagers die hun prooi (vooral hagedissen en kleine knaagdieren) met grote snelheid kunnen najagen.

Een groot aantal soorten Psammophis zijn opistoglief: ze hebben verlengde en gegroefde tanden in de bovenkaak, achteraan in de muil en ze bezitten gifklieren. Het gif wordt ingekauwd met behulp van de verlengde tanden en is overigens ongevaarlijk voor mensen.

Deze slangen worden verder gekenmerkt door het bezit van een neusklier die hen in staat stelt tot 'zelfpoetsen'. Wat houdt dat in? Vooral als het warm en droog is, meestal na het vervellen en vaak ook na het eten, wrijft het dier met de snuitpunt volgens een vastgelegd patroon langs de onderkant van zijn lichaam, waarbij een kleurloze, snel drogende kliervloeistof wordt aangebracht die via een neusgat wordt afgescheiden. Nadat de buikzijde met het ene neusgat gedaan is, wordt meestal onmiddellijk daarna de hele handeling herhaald met het andere neusgat. Dit poetsen heeft een functie als markering door middel van smaak- en geurstoffen van bijvoorbeeld vluchtwegen of territorium, en van soortgenoten in functie van de voortplanting. Daartoe worden de afgescheiden stoffen door contact van de buikzijde op de omgeving of op soortgenoten afgezet!

Tot daar het lang verhaal over de enige gevangen slang van de reis.

We rijden Savuti NP binnen, een immens uitgestrekt open grasland met hier en daar een oude acaciaboom.
Onze jeep vertraagt, en Leonard zegt: “Links, een Reuze-oor-uil op nest”, terwijl hij recht voor zich

uitkijkt! Niet te geloven, niet te vatten! Wij, met onze 7 paar ogen, 3 verrekijkers en evenveel sterke telelenzen, hebben alle moeite van de wereld om die vogel te vinden... en er staat maar één boom!
Deze indrukwekkende uil wordt ook Verreaux' oehoe (Bubo lacteus) genoemd.

Weetjes over deze oehoe.
Volwassen dieren meten ruim 60 tot 65 centimeter, wat maakt dat dit de grootste Afrikaanse uil is. Hij is grijsbruin van boven en melkwit van onder, met daarin fijne strepen. Opvallend zijn de oranjekleurige oogleden.
Deze uil is een schemer- en nachtactieve vogel. Zijn prooi bestaat in hoofdzaak uit slangen en hagedissen. Hij broedt in de holtes van dikke bomen zoals baobabs.

Het is 14.00u, tijd om te lunchen. We stoppen onder één van die zeldzame acacia's. Tussen onze benen lopen een viertal jonge Roodsnavelfrankolijnen, terwijl Rita en Marc G. bestekken in servetten rollen en een Roodsnaveltok erin slaagt om zijn behoefte te laten vallen op de schouder van Annie; één boom, één vogel, één drolletje... raak! Dat kan geen toeval zijn...!

Er zijn nog andere habitués van deze picknickplaats: de Bradfields tok, de Zwaluwstaartbijeneter en een Gele Mangoest die iets uit de grond graaft en opeet.
't Is donkergrijs, het beweegt langzaam, het lijkt op een trein die rijdt aan de horizon, honderden meters lang en er zitten een paar olifanten tussen: een grote kudde Kaapse buffels!
Een paar weetjes:
De Kaapse buffel (African Buffalo - Syncerus caffer caffer) maakt deel uit van de Big Five. Hij heeft een slechte reputatie: hij is onvoorspelbaar en kan gevaarlijk zijn voor mensen die te dichtbij komen, soms met de dood tot gevolg. Een volwassen buffel kan tot 3,40m lang worden en 850 kg zwaar. Zijn gezichtsvermogen is vrij slecht ontwikkeld, en het gehoor matig, maar het dier heeft een zeer sterk ontwikkelde reukzin. De geslachtsverhoudingen bij kafferbuffels worden mee bepaald door het weer. Tijdens lange droge periodes worden meer vrouwtjes geboren, tijdens natte net meer mannetjes. Waarschijnlijk heeft het weer een invloed op de SR-genen (van Sex Ratio, geslachtverhouding), die kwaliteit, geslacht en aantallen van de zaadcellen bepalen.

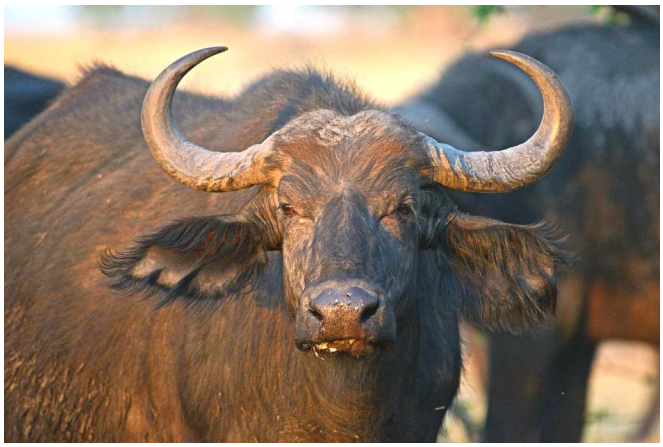

Om 18.15u rijden we de Savuti campsite binnen.
Hilde schrijft:
We kamperen op de oever van de Savuti Channel. Hier is water in overvloed..... maar dit is een merkwaardig verhaal. Na meer dan 30 jaar droog gestaan te hebben, vulde de Savuti Channel zich in 2010 opnieuw met water, als gevolg van tektonische activiteit. Botswana kent relatief veel aardbevingen, maar zelden is daar iets van voelbaar aan het grondoppervlak. Dat komt omdat de meeste trillingen worden opgevangen door de gigantisch dikke zandlaag van de Kalahari die overal in de ondergrond zit.
En waar water is, zijn dieren.... De olifanten wandelen door het water voorbij terwijl wij genieten van de siësta in de dining area. We hebben onze consignes gekregen: zolang de olifanten aan de andere oever blijven, geen paniek. Maken ze echter aanstalten om de rivier over te steken, dan moeten wij aanstalten maken om ze vrije doorgang te verlenen, door rustig recht te staan, en ofwel in de jeeps plaats te nemen, ofwel de tent in te gaan. Geen bruuske bewegingen, geen paniekreacties... want een close encounter met een olifant is ten allen tijde te vermijden, hoe sympathiek ze er ook uitzien....
Blijkbaar zien wij er ook sympathiek uit, want de olifanten blijven netjes op "hun" oever, en wij genieten van het schouwspel.

Het wordt donker.... tijd om te aperitieven en te eten. Vanavond krijgen we keilekkere Spaghetti bolognaise voorgeschoteld!
Later, veel later... wordt er luidruchtig gesnurkt in één van de tenten.
Jan, die 3 tenten verder logeert, dacht dat het Myriam was, “het scheen zó dicht bij...!”

Maandag 27/10 Ochtend- en namiddag safari in Savuti.
Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

Het is 06.30u, we ontbijten met zicht op onze olifanten die langs de oevers van de rivier wandelen en af en toe komen drinken. Prachtige locatie, dit kamp!
We beginnen deze nieuwe expeditie met een groep Dwergmangoesten, een opvliegende Visarend (foto's) en wat verder een Havikarend die in een boom zit te eten: hij heeft een helmparelhoen gevangen; wanneer een geelsnavelwouw overvliegt, zet de arend zijn vleugels open om zijn prooi te verstoppen! Dit gedrag wordt “mantelen” genoemd.

We stoppen even voor een fotogenieke Afrikaanse slangenhalsvogel die de fotografen zit uit te dagen in de top van een dode boom.
Opnieuw een grote groep olifanten, deze keer met zogende jongen. Deze dikhuiden zien er allemaal leuk uit, maar onze gidsen blijven toch op hun hoede...
Myriam gaat een gesprek aan met Dennis over deze loebassen.
Er is wel wat discussie over die olifanten en Dennis heeft daar zijn eigen mening over. Ik heb geen recente cijfers, maar het is een feit dat het aantal olifanten de laatste eeuw zeer sterk gedaald is. Dat heeft meerdere redenen: toename van de bevolking en bijgevolg meer land dat nodig is voor bewoning en landbouw. Daardoor blijft er minder natuurlijke habitat over voor de olifanten. Er zijn ook veel jagers en stropers op pad, die uit zijn op de slagtanden van de olifant.

Olifanten eten bomen en struiken en vernielen dus een deel van het landschap en bijgevolg de habitat van andere dieren. En groentetuinen in de dorpen durven ze ook al wel eens plunderen.

Dus enerzijds is hun aantal fel geslonken, anderzijds krijgen ze ook wel slechte punten.

Maar Dennis verdedigt ze met hand en tand. OK, ze maken de bomen kapot, maar die groeien terug uit, dus echt “vernield”, wordt het landschap niet. (Klopt, dat zien we duidelijk, het “herbegint” gewoon op halve hoogte). Bovendien kunnen andere dieren hun belagers beter zien aankomen.

Waren er geen olifanten, dan zou het landschap gewoon helemaal dichtgroeien, en dan was er geen savanne meer. Ik zie hele kuddes impala’s nog niet meteen door een dicht bos lopen…

Dennis denkt dat het er gewoon op aan komt, te zorgen dat het terrein waarover de dieren kunnen migreren, uitgestrekt genoeg is. Daarom is er in Botswana geen enkele omheining, rond geen enkel

park. Op die manier kan een evenwicht in stand gehouden worden. In Zuid-Afrika bv, zijn de parken wél omheind – en dan ontstaan er wél probleemsituaties.

De rotsformaties waar we nu voorbijrijden zijn minstens 1 miljoen jaar oud en bestaan uit dolomiet. Hier zijn talrijke rotstekeningen gevonden. We gaan er enkele bekijken, maar het moet allemaal snel gaan want we zijn hier nergens beschermd tegen wilde dieren. Daarenboven is het een moeilijk te begaan pad met verraderlijke losse stenen. Deze rotstekeningen, gemaakt door de San, zijn moeilijk te zien, maar het lukt ons toch er enkele foto's van te nemen.

De San of Bosjesmannen is een verzamelnaam voor verschillende bevolkingsgroepen in zuidelijk Afrika. Ze behoren tot de Khoisan-groep en zijn verwant aan de Khoikhoi.

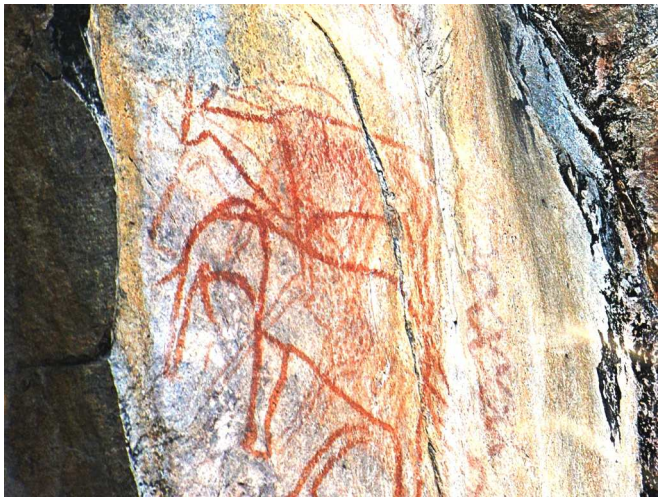

Ze spreken oorspronkelijk enkele aan elkaar verwante Khoisan-talen of kliktalen. Tegenwoordig spreken de San vooral Afrikaans. Ze kennen een gebarentaal die wordt gebruikt voor de jacht.

De benaming San was historisch gezien gegeven door hun etnische buren en historische rivalen, de Khoikhoi. Omdat de term 'buitenstaander' betekent, prefereren velen van deze groep de titel 'Bosjesman', ofschoon deze term als politiek incorrect wordt beschouwd door westerlingen.

De San vormden eeuwenlang kleine gemeenschappen van jagers en verzamelaars. De mannen gingen op jacht en de vrouwen verzamelden eetbare gewassen. De voorouders van de San bewoonden ooit in groten getale en als enigen de vlakten en bergen van heel zuidelijk Afrika. De rotstekeningen die ze er maakten worden gezien als de eerste menselijke kunstuitingen.

De trip naar onze volgende koffie-stop aan het Marabou Strech Point is er (weeral) eentje om U tegen te zeggen. Op minder dan 2 uur tijd doen we een groot aantal mooie waarnemingen, waarvan hierna de belangrijkste.

We zien een Dwergbijeneter in volle vlucht een groot insect vangen. De bijeneter landt op een tak en begint zijn prooi dood te kloppen tegen de tak.

Zebramangoesten rennen voor hun leven wanneer we dichterbij komen, en verdwijnen samen in een holle omgevallen boom.

De Zebramangoeste (Banded Mongoose - Mungos mungo) leeft in stabiele familiegroepen van ongeveer 30 soortgenoten bij elkaar. Leden van een groep kunnen elkaar herkennen aan een gezamenlijke groepsgeur. Ze gebruiken verlaten termietenheuvels als hun dagelijks verblijf. De heuvels, die een grootte hebben van ongeveer 1 m³, worden door de mangoesten ingericht met allerlei vertrekken. Het voedsel bestaat uit termieten, keverlarven, duizendpoten, hagedissen, slangen, kikkers en muizen. Een geliefd tussendoortje is een vogelei. Dit wordt met de voorpoten uit een nest geroofd en vervolgens tussen de achterpoten weggesleurd.

Langs het water lopen een Witgat (da's ne vogel, hé!), een Blauwe reiger, een Afrikaanse lepelaar (foto links), een Heilige ibis, een Kapgier en een koppel Koritrappen die mooi zij aan zij langzaam en synchroon wandelen.

In de verte, héél ver weg, wordt een Secretarisvogel (foto boven rechts) gemeld. Het kost heel wat tijd alvorens iedereen hem heeft gezien, omwille van de grote afstand en de opstijgende warme lucht die het beeld onscherp maakt.

Dicht bij de weg liggen 11 leeuwen in de onmiddellijke nabijheid van een groot karkas, waarschijnlijk van een buffel. Terwijl 10 van hen liggen te slapen in de schaduw van een boom, heeft één leeuwin het erg druk: ze verjaagt eerst een paar gieren, dan een jakhals en dan sleurt ze het enorme karkas enkele meters verderop. Wat een krachtvertoon, mensenlief!

Na de koffiestop blijven nieuwe soorten zich aanmelden: een Single Striped Mouse heeft zich verborgen in de spleten van een oud gebouwtje; een koppel Roodsnavelboomhoppen zit te “spelen” in een boom en uit een dichte struik vliegen honderden Roodbekwevers op (Red-billed Quelea – Quelea quelea). *Deze Afrikaanse wevervogel wordt beschouwd als de meest algemene wilde vogelsoort ter wereld, met een geschatte populatie van anderhalf miljard diertjes.*

Tijdens het broedseizoen zijn ze vooral in het zuiden van Afrika te vinden. Hun natuurlijke habitat zijn uitgestrekte savannes, maar steeds vaker ook landbouwgronden. Op die laatste zijn ze een echte plaag, gezien de enorme aantallen waaruit zo'n zwerm bestaat. En zo pakken ze deze pest hier aan:

“Due to the birds living in communal roosts of many thousands of birds after the young have flown they can be easily targeted by special squads from the local agricultural organisation. When a village has complained of a flock stripping crops, the team will arrive at sundown when the mass roost has been located and will dig a shallow hole under the main roost trees. They then place a bundle of dynamite in and roll a barrel half filled with a petrol-diesel mixture that on detonation sends a huge blast into the tree, instantly killing the majority of roosting birds which then can be used as food for village dogs or pigs”. Grote plaag, grote middelen!

Leonard slaagt er alweer in om al rijdend een dier te spotten dat niemand van ons heeft gezien: een Rotsvaraan (Rock Monitor – Varanus albigularis). *Deze varaan kan 2 meter lang worden en de zwaarste mannetjes wegen 17 kg! Hun voedsel bestaat uit andere kleinere reptielen, vogels, eieren en slakken. Ze eten kleine prooien of stukken van grote prooien in één keer op. Zij kauwen niet zoals leguanen en andere hagedissen. Zelf worden ze bejaagd door vechtarenden en honingdassen, maar ook mensen jagen ze voor hun vlees. In bepaalde delen van Oost-Afrika, zoals bvb in Oeganda, laten HIV-patiënten zich bloed van deze varaan inspuiten. Er wordt beweerd dat het een goed geneesmiddel is tegen het virus! Daardoor is de prijs van dat reptiel sterk gestegen, tot 175 US$ per varaan, met als gevolg dat er nog meer wordt op gejaagd!*

Eén van de zoveelste hoogtepunten van deze reis, is de ontmoeting met een Luipaardschildpad! We krijgen een tip vanuit een ander kamp, ook vlak naast de rivier. De schildpad slaat iedereen, en niet in het minst gids Leonard, met verstomming: hij gaat de rivier in en ZWEMT! Landschildpadden worden niet verondersteld te zwémmen! Leonard vliégt naar zijn camera! En die schildpad zwemt dus effectief naar de overzijde, alleen halfweg moet hij even pauzeren en wat extra adem halen!

Weetjes over de Oostelijke luipaardschildpad, ook Panterschildpad genoemd (Leopard Tortoise – Stychmochelys pardalis babcocki).

Dit is de tweede grootste op het vaste land levende schildpad. Hij wordt tot 70 cm groot en 40 kg zwaar! Jonge dieren zijn meestal vrij mooi getekend, met scherpe aflijningen. Bij oudere dieren vervagen deze en bij zeer oude exemplaren verdwijnen deze bijna volledig. Door de (inter)nationale handel in deze dieren die o.a. graag als huisdieren worden gehouden staat de populatie van de panterschildpadden behoorlijk onder druk.

Op het menu staan plantendelen als bladeren, vruchten en voornamelijk grassen, het is een grazende schildpad. Gedurende de regentijd is de schildpad het meest actief, vooral in de ochtend.

Het regenseizoen is de periode waarbij de schildpadden zich meestal voortplanten. Tijdens de paartijd vechten de mannetjes om de vrouwtjes waarbij de schildpadden elkaar met de schilden weg proberen te duwen. Ondertussen maken ze harde sissende, blazende en grommende geluiden. Het vrouwtje graaft een kuil in het zand waar ze tussen de 4 tot 30 eieren legt. De eieren worden in de avond of nacht gelegd. Als alle eieren gelegd zijn wordt de kuil weer met zand afgedekt.

Veel nesten vallen helaas ten prooi aan allerlei dieren die het op eieren hebben voorzien zoals slangen, varanen en mangoesten. Ook de jonge schildpadden vallen daarnaast ook nog eens vaak ten prooi aan roofvogels, kleine en zelfs grotere roofdieren zoals hyena's en leeuwen. Pas als de jongen een lengte van zo'n 20 cm hebben bereikt zijn ze meestal veilig.

Bij het verlaten van deze plek krijgen we de eerste fijne warme regendruppels. Het was al een paar uur bewolkt, maar zonder dreiging. Het duurt dan ook maar enkele minuten. De voorbode van het beginnend regenseizoen?

Het is middag wanneer we terug in het kamp zijn. We gaan lekker eten: Bobotie en spaghetti.

Bobotie is een gerecht uit de Zuid-Afrikaanse keuken dat bestaat uit gehakt en specerijen met een ei, melk- en een kurkumalaag. Er is lang gedacht dat het recept afkomstig was van de VOC kolonies in Batavia en mogelijk afgeleid van het Indonesische gerecht Bobotok, maar het is meer waarschijnlijk dat dit reeds samen met Jan van Riebeeck naar de Kaap meegekomen is. De Nederlanders wisten al in die tijd hoe een kerrievleesschotel bereid moest worden. Dit was zo algemeen dat speciale potten reeds tegen 1752 daarvoor vervaardigd zijn, zoals blijkt uit een boedelinventaris waarin een bobotieketel genoemd wordt.

Het is siësta-time. Myriam schrijft:
Vlakbij het tentenkamp (op 50 meter? 100 meter? We kunnen het niet gaan meten!), op dezelfde rivieroever, staan een heleboel olifanten die we nauwgezet in het oog houden: komen ze naar ons toe? Of niet? Kijk, er steekt er ene over! Hij komt via de overkant in onze richting! Vanaf welk ogenblik moeten we in de auto's springen?? Oei, er ligt een boomstam in de weg – gaat ie nù òversteken, zo dicht bij ons? Nee, hij stapt er gewoon overheen en loopt verder… Oef!

Onze crew is niet gealarmeerd – die olifanten respecteren het kamp, zolang wij hen niet bedreigen…Tja, je moet het maar weten – en zij kunnen dat wel zéggen, maar wij twijfelen toch wel wat!

De namiddag-safari is nog maar pas begonnen en... Leonard roept iets en zwaait links af, richting rivier... een Luipaard!!

We rijden heel even steil naar beneden, richting water. Petra is er niet gerust in! Maar de chauffeur heeft de wagen meesterlijk in positie gebracht om deze prachtige jager te kunnen bewonderen. Hij kuiert rustig en elegant langs de oever van het water, aan de overkant. Open en bloot! En de weerspiegeling van zijn gespierde lichaam in het water is adembenemend mooi! We kunnen hem vier minuten lang filmen en fotograferen, zonder de minste struik of boom die ons het zicht zou hinderen.

Weetjes over het Luipaard, of is het “de” Luipaard?

Allebei zijn correct. Oorspronkelijk was luipaard uitsluitend een mannelijk de-woord. Luipaard komt van het Latijnse leopardus, een samenstelling van leo, 'leeuw', en pardus, 'panter'. Doordat het etymologische verband tussen -paard en pardus op de duur op de achtergrond raakte, gingen velen door de bijgedachte aan het paard ook het luipaard zeggen.

Bij de luipaard komt regelmatig een zwarte vorm voor: een soort albino, maar dan precies omgekeerd. Deze zwarte “panters” zijn dus geen aparte soort, alleen maar een kleurvariatie.Grote mannelijke luipaarden kunnen tot 3 meter lang worden, bestaande uit een lichaamslengte van 1,90 meter en een staart van 1,10 meter! Ze wegen dan ongeveer 90 kg. De luipaard is geen groepsdier, maar leeft solitair. Hij heeft een vast territorium, dat hij tegen soortgenoten verdedigt. Dit wordt gemarkeerd met urine, uitwerpselen en er worden ook krabsporen op bomen achtergelaten.

Het reukvermogen van een luipaard is heel goed, zelfs beter dan bij de tijger. Het gehoor is heel sterk: een luipaard kan heel hoge frequenties horen tot 100 kHz, ook als ze heel zacht zijn. De snorharen van een luipaard spelen ook een belangrijke rol. Ze veranderen van stand, afhankelijk van dingen die hij doet. Als hij loopt, staan ze zijdelings uitgespreid, bij het snuffelen staan ze langs de kop naar achteren en bij het aanvallen van een prooi staan ze naar voren gericht, waardoor hij op de goede plek kan toebijten.

Luipaarden jagen voornamelijk 's nachts en sluipen daarbij geruisloos naar hun prooi waarna ze die bespringen. Ze vangen prooien van het formaat mestkever tot grote antilopen die veel zwaarder zijn dan zijzelf. Zulke grote vangsten slepen ze vaak in een boom, zodat ze niet worden ingepikt door hyena's of jakhalzen.

Dennis moppert wat op een filmploeg die we al eens eerder hebben ontmoet – en die hij nu weer ergens ziet tussen de struiken. Op hun wagen staat in grote letters: “do not follow”. Zij mogen dus eender waar rijden, terwijl de gidsen op de paden moeten blijven. Zij verstoren de dieren, zegt Dennis, en hij vindt dat duidelijk niet fair.

Het is 17.30u en we beginnen aan de terugtocht wanneer de eerste jeep een platte band heeft… Onze twee gidsen zijn heel goed op mekaar ingespeeld en ze klaren de klus snel en goed.

We zien een kleine groep Heilige ibissen landen in een boom... Werner kan het weer niet laten: “kijk! Een Ibis-hotel!” (foto).

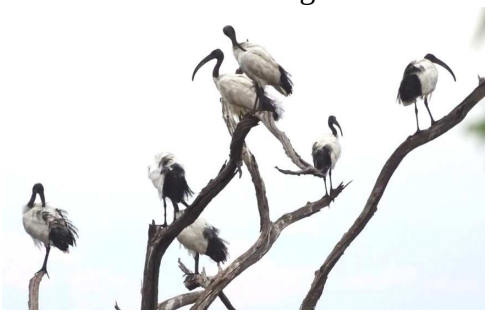

Zwarte ibis, Koereiger en Kleine zilverreiger willen zich ook nog eens tonen!

Weetjes over de Koereiger en de Kleine zilverreiger.
De Koereiger (Cattle Egret – Bubulcus ibis) dankt zijn naam aan het feit dat hij vaak in groepjes het vee op de weide vergezelt,want grazend vee jaagt vaak insecten, kikkers, muizen en andere kleine dieren uit hun schuilplaats. Hij zit ook vaak op de rug van grazende zoogdieren.
Iets moeilijker te herkennen is de Kleine zilverreiger (Little Egret – Egretta garzetta) die tussen de koereigers staat. De Kleine zilverreiger heeft een zeer groot verspreidingsgebied, van Europa tot in Japan en verder in Zuid-Afrika, India en de Filipijnen tot in Australië en Nieuw-Zeeland. Het aantal individuen wordt geraamd op meer dan 3 miljoen. In Vlaanderen staat hij helaas op de Rode lijst vermeld als zeldzaam.

Het wordt stilaan donker. We zijn bijna aan ons tentenkamp wanneer we plotseling een hyena zien, een Gevlekte hyena! De fotografen hebben juist nog lichtsterkte genoeg om kiekjes te nemen!

De gevlekte hyena (Spotted Hyena - Crocuta crocuta) is de grootste, agressiefste en luidruchtigste hyenasoort. In grote delen van Afrika is het het meest voorkomende grote roofdier. De hyena's lijken op hondachtigen, maar zijn genetisch nauwer verwant aan civetkatten.

De gevlekte hyena heeft een kop-romplengte van 100 tot 180 cm en een lichaamsgewicht van 40 tot 90 kg. Volwassen vrouwtjes zijn over het algemeen groter dan volwassen mannetjes. Vrouwelijke hyena's hebben een sterk vergrote clitoris, die doet denken aan een penis. De clitoris heeft zelfs een voorhuid en kan worden verlengd. Daarom werd vroeger geloofd dat hyena's tweeslachtig waren. De mannelijke eigenschappen van hyenavrouwtjes worden toegeschreven aan een grote hoeveelheid testosteron in hun lichaam.

Een clan bestaat uit enkele verwante wijfjes en hun jongen en er geldt een strikte hiërarchie, waarbij de vrouwtjes (die groter en agressiever zijn dan de mannetjes) dominant zijn. Mannetjes zijn onderdanig aan de vrouwtjes en leven aan de rand van de clan. Ze gaan de vrouwtjes meestal uit de weg.

Na een draagtijd van 110 dagen worden er een tot vier jongen geboren in een ondergronds hol. De jongen van de gevlekte hyena worden geboren met een compleet gebit en zijn al erg actief en agressief 1 uur na de geboorte. In elke worp is één jong dominant en deze hiërarchie wordt al bepaald in de eerste uren na de geboorte. Dit dominante jong bepaalt of en wanneer de andere jongen bij de moeder mogen drinken. In tijden van voedselschaarste zal het jong niet aarzelen om de andere jongen dood te bijten of uit te laten hongeren.

Rond het gezellig kampvuur, vóór het eten, wordt er vooral gepraat over de hoogtepunten van de dag, met name de zwemmende luipaardschildpad, de secretarisvogel en de luipaard aan de rivier.

Vanavond wanen we ons écht in een restaurant: we krijgen T-bone steak waarvan we de cuisson mogen kiezen! Rear, medium of well done. Surrealistisch, hier in the middle of nowhere. En het toppunt is dat wanneer ze het vlees komen opdienen, ze nog perfect weten wie wat heeft besteld!!

En dan begint het plots te donderen en te bliksemen! Felle lichtflitsen, zware knallen, enkele minuten later gevolgd door felle windstoten: onze resto-tent sneuvelt gedeeltelijk! De crew vraagt ons snel de “ramen” en de “deuren” van de tenten te sluiten, want er is regen op komst. *Ja regen? een majestueuze onweersbui die ons van de bushmen-tv in onze tent jaagt, zoals Hilde schrijft.*

Myriam is er niet gerust in: En dan in een tent onder de bomen?! We proberen er maar niet over na te denken hoe (on)veilig dat is! Gelukkig heeft onze tent een ijzeren frame, dat zal dan wel als een kooi van Faraday werken, zeker?!

Slapen is moeilijk: dondergeknetter, lichtflitsen, gietende regen op het dak van de tent, onrustige trompettende olifanten en gestresseerde brullende leeuwen!

Dinsdag 28/10 Transfer per 4X4 van Savuti naar Chobe National Park. Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

We beginnen de dag met het verhaal van Myriam:
‘s Nachts schrik ik plotseling wakker: er wordt zwaar gerommeld met het tentzeil!! Dat kàn alleen maar een olifant zijn?! Even verstijf ik van schrik – en éven duurt dan làng – tot ik ontdek dat het Jan is, die de achtertent terug rechtzet omdat die wat was omgevallen. En bij toiletbezoek is dat nogal onhandig! OEF!

Die ochtend is de grond nog een beetje vochtig. De dekzeilen van onze auto’s hangen diep door van het regenwater. Wie de langste armen heeft, probeer het ervan af te doen lopen. Dat lukt, behalve dan dat Myriam op het verkeerde moment op de verkeerde plek staat! Gratis ochtenddouche, maar dan wel met de kleren aan...

Onder een stuk karton vindt Marc G. een grote zwarte kever. Hoogst waarschijnlijk een mestkever. Volgens onze gids noemen ze deze kever hier de Elephant Dung Beetle, een kever die zich zou hebben gespecialiseerd in olifantendrollen! Maak dat mee! Op Internet is daar helaas niets over te vinden.

We maken ons klaar om de Savutistreek te verlaten mits een transfer-rit naar Chobe NP, helemaal in het noordoosten van Botswana. Het wordt een lange hete rit op een zanderige en eentonige weg.

Het is ons opgevallen dat we in deze streek verschillende karkassen van olifanten hebben gezien, vooral dan de enorme wit gebleekte schedels vielen op. Hier sneuvel(d)en veel meer olifanten dan in de voorgaande gebieden. De reden is te zoeken in het fenomeen “Savuti rivier”. Deze heeft

tientallen jaren droog gestaan, de laatste periode van 1982 tot 2010. Het aantal dieren is door de extreme droogte fel afgenomen. Leeuwen vonden minder “gewone” prooien, terwijl olifanten meestal verzwakt geraakten door gebrek aan voedsel, en zo zijn de leeuwen beginnen olifanten aan te vallen!

Een Havikarend heeft een grote vis tussen zijn klauwen. Eerst wordt hij als *Brown Snake Eagle* aanzien, maar “dat kan natuurlijk niet, zegt Werner, want het is geen “brown snake” die hij aan het eten is...”

Dennis wijst ons een Leadwood Tree aan. *Combretum imberbe. Daar maken de mensen tandpasta van, en hun tanden worden er wit van... Het hout is zeer hard, zelfs termietenbestendig! Daarom werd het hout gebruikt voor dwarsliggers om de spoorweg aan te leggen. Nu wordt het vooral gebruikt voor meubels. Het hout brandt zeer langzaam en geeft een grote hitte af, en wordt 's avonds aangestoken om het wild weg te houden. Ook voor barbecues is het veel gevraagd. En het is van de as van het verbrande hout dat de mensen hier tandpasta maken. De Hereros en de Ovambos in Namibië beschouwen de Leadwood Tree als de voorouder van alle dieren.*

Een nieuw hoogtepunt is het waarnemen van de Honingdas (Honey Badger - Mellivora capensis)! We zien hem heel even in een hol duiken en onmiddellijk begint hij dieper te graven. We hebben amper een glimp kunnen opvangen. Leonard vraagt ons om (veel) geduld te hebben en muisstil te blijven. Hij verwacht dat onze das weer te voorschijn zal komen. Wachten duurt lang, zeker in deze hitte! En stil zijn is ook niet even gemakkelijk voor iedereen...
En toch lukt het ons. De honingdas komt te voorschijn, verlaat zijn hol en wandelt open en bloot tussen de struiken. Ieder van ons kan hem goed gadeslaan.
Heel wat leuke weetjes over deze stevige marterachtige.

Hij eet zowat alles: sociale insecten (bijen, termieten, mieren), wormen, schorpioenen, mestkevers, muizen, stekelvarkens en hazen, slangen, schildpadden, vogels, vissen, plantenwortels, knollen, wilde vruchten en aas! Hij is gespecialiseerd in ondergronds levende dieren, die verborgen zitten onder de harde grond. Met de grote klauwen graaft hij door de korst en breekt hij harde bijennesten open. Een geurstof uit de anaalklieren kan insecten bedwelmen, waardoor hij weinig last heeft van de angels van bijen en het gif van soldaatmieren en -termieten.
De hersenen van de honingdas behoren relatief tot de grootste hersenen van alle roofdieren.
De huid is dik en los. Hij zit zó los in zijn vel dat ie bijna onoverwinnelijk is: wanneer een belager hem pakt bij zijn vel, kan hij zich in elke richting draaien, de andere een flinke beet toedienen en ontsnappen. Er lopen rare jongens rond in deze streken!
Een ander eigenaardig kenmerk van de honingdas is het feit dat hij immuun is voor het gif van een aantal gifslangen. Wanneer hij in een gevecht met een slang gebeten wordt voordat hij de kop van de slang afbijt, raakt hij bewusteloos door het gif, maar wordt hij wel weer wakker na een uur of 2.

Onderzoekers zijn er nog steeds niet achter welk systeem de das gebruikt om het gif onschadelijk te maken.
Onze honingdas heeft nóg een verrassend weetje te bieden: hij onderhoudt een opmerkelijk samenwerkingsverband met een vogel, de Honingspeurder (Indicator indicator). Deze specht leidt de honingdas naar een bijennest, waarna de honingdas deze openbreekt, en beide dieren van de larven, poppen, honing en de bijenwas kunnen eten. De honingspeurder zelf is niet in staat om een nest open te breken en is dus van dieren als de honingdas afhankelijk om bij het voedsel te komen.

Na twee uur rijden komen we aan de ingang van Chobe Forest Reserve. Geen illusies: Chobe is heel groot en onze bestemming ligt nog heel ver af.
We zien heel even een Roanantilope (Roan Antelope – Hippotrtagus equinus), maar die vlucht snel weg. Gek, de andere antiloopsoorten doen dat niet ?! Blijkbaar werd op deze soort vroeger veel gejaagd omwille van de pels – en dit dier is dat duidelijk niet vergeten! Deze antilope, ook Basterdgemsbok of Paardantilope genoemd, is vrij zeldzaam.

We houden een koffie-halte, niet ver van een mooie plek met verweerde bomen en een modderpoel waar olifanten komen drinken en vooral een modderbad nemen, of beter gezegd een modderdouche: ze vullen de slurf met zwarte modder die ze dan zowel tegen de buik als op de rug spuiten. Dit levert natuurlijk prachtige foto's op.

Wie water zegt, zegt ook vogels. Vijf noemenswaardige soorten hier zijn de Vechtarend, de Poederdonsklauwier, de Zwartkruintsjagra, de Witwangfluiteend, de Knobbeleend en de Nijlgans (foto).
In 2.200 v. Chr. beschouwden de oude Egyptenaren de Nijlgans (Egyptian Goose - Alopochen aegyptiaca) als een heilig dier en beeldden haar regelmatig af in hun kunst. Agressiviteit is het handelsmerk van deze ganzen. Ze passen brute kracht toe om het nest van een andere vogel in te pikken - waarvan vooral grauwe ganzen, maar ook roofvogels, kraaien, eenden en dergelijke, slachtoffer zijn - en om de kleintjes van andere eendachtigen te verdrinken.
Ontsnapte siervogels vormden na de jaren 1960 verwilderde populaties, o.m. in België en Nederland. Bij onze Noorderburen komt de nijlgans sinds 1967 voor. In 2000 bedroeg het aantal broedvogels 4500 tot 5000 paar en vandaag spreken we over 15.000 à 20.000!

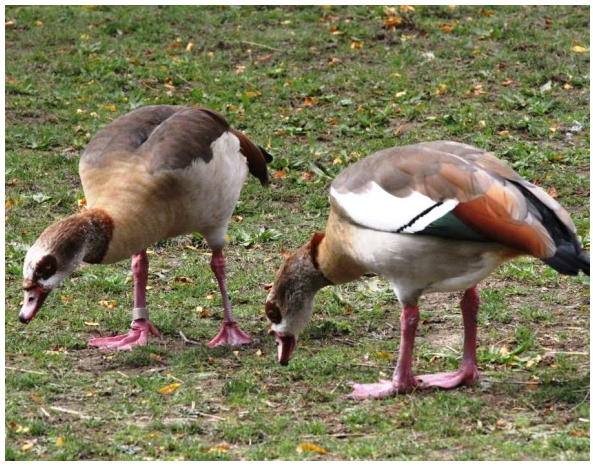

Nu gaan we een paar uur wegschuiven en wegzakken op de lange zanderige piste van Chobe. Het is moeilijk rijden en er is ook niks te zien: zand, kaal, droog, snikheet, 87 km lang...

Tot wanneer we het reddende verkeersbordje krijgen: einde zandweg, begin asfalt. Uniek in zijn genre , zo'n bord!

Myriam: *"Vlakbij een paar parasolacacia's valt er ineens een "craftcenter" uit de lucht, met een apart gebouwtje met toiletten. Ik heb hier nog nooit een vuil toilet gezien – het is me een raadsel hoe ze dat klaarspelen. OK, hier komt niet zóveel volk voorbij, maar toch… Er is wel zo goed als nooit toiletpapier, en de*

sloten zijn ook bijna altijd onbestaande of onbruikbaar.
Als we hier gebouwen zien, hebben ze vaak rieten daken, o.a. het poortgebouw van Chobe National Park. Er worden zelfs versieringen in gemaakt, dàt kunnen ze in Brasschaat niet!"

We stoppen in deze Chobe Craft Store, waar we niet alleen wat snoep en drank kunnen kopen, maar ook enkele kleine souvenirs in hout en ... in plastic. Hier vinden we de geschikte cadeautjes voor Hilde, die we haar op de laatste avond zullen overhandigen. Beter nu kopen, want wie weet of we later nog een kans krijgen...

We volgen de Chobe River, de grens tussen Botswana en Namibië, ter hoogte van de gekende Caprivistrook. Dit bizarre aanhangsel van Namibië is wat er overblijft van wat ooit een verbindingsstrook had moeten worden tussen de 2 Duitse kolonies Namibië en Tanzania. Maar de oorlogen van de 20ste eeuw hebben daar anders over beslist.

Vanuit de auto's zien we links het Namibisch grondgebied; dit is geen natuurgebied zoals aan deze kant van de rivier, maar Communeland. Daar wonen veeboeren, en dus zien we koeien tussen olifanten en zebra's lopen... Raar zicht. Het is al even geleden dat we nog gedomesticeerde wezens hebben gezien! Behalve dan heel af en toe (domme) toeristen zoals deze omschreven door Hilde:
"Op de rit tussen Savuti en Chobe worden we ingehaald door een wel erg snel rijdende jeep. Enkele honderden meters voor ons is net een kudde olifanten de weg aan het oversteken. De chauffeur van de jeep is duidelijk niet op de hoogte van een belangrijke verkeersregel in Botswana: overstekende olifanten hebben altijd voorrang. Hij rijdt dwars door de kudde. De dikhuiden zijn behoorlijk uit hun humeur.... wanneer wij even later passeren is er veel getrompetter en flapperende oren.... en moeten wij ons ook snel uit de voeten maken..."
of zoals deze:
"Jong koppel in self-drive - helaas niet zo ervaren in het 4x4 rijden - vastgereden in het losse zand, vlakbij een troep leeuwen. Na herhaalde maar mislukte pogingen om los te geraken, zit er voor de jongeman niets anders op dan uit te stappen, en met een schopje het zand rond de wielen weg te scheppen... Hij is er - zeer terecht - niet gerust in. Gelukkig passeert op dat moment onze jeep met super-guide Leonard aan het stuur, en kan hij (de vastgereden jeep dus) worden losgetrokken."

De middaglunch, met o.m. lekkere Cheddar, wordt opgediend op de aanhangwagen. Een betere grote campingtafel kan je je niet inbeelden. Tafelkleedje met Afrikaanse motieven erop, bestekken verdelen, brood en toespijs over de "tafel" verspreiden en iedereen kan beginnen!

Oh ja, nog ééntje, schrijft Myriam: wij staan ergens te picknicken. Freddy wil een Grijze tok lokken, smokkelt een korst brood mee en denkt dat hij ongemerkt wegkomt. Iemand waarschuwt hem dat Dennis hem achterna komt. Dus steekt Freddy de korst maar snel in zijn mond. Waarop Dennis hem een ander stuk brood geeft: "You can't get a bird with a full mouth"!

De Grijze tok (Grey Hornbill – Tockus nasatus) voedt zich met insecten, reptielen, fruit... en brood dus! Het wijfje legt 2 tot 4 eitjes in een boomholte en wordt opgesloten door het mannetje dat met een stevige wand de opening van het nest afsluit. Deze wand wordt gemaakt met modder, pulp van fruit en uitwerpselen. Wanneer de eitjes zijn uitgebroed, maakt het mannetje een klein opening in de wand om langs dat gaatje voedsel aan te brengen.

Amper een half uur later zien we een Grijze tok, midden op de weg, met voedsel in de bek!
We weten dat we goede fotografen in de groep hebben, en hier is dat nogmaals bewezen: we kunnen, dankzij de haarscherpe foto, de zeer speciale zaagstructuur van de bek zien!

Er zitten hier ook Beerbavianen. Eéntje, in de boom, die onophoudend groene blaadjes aan het smullen is, anderen, moeders met baby's, zitten te vlooien op de grond. Opvallend zijn de grote en bijna doorschijnende oren van de kleinste aapjes. Hier klopt iets niet met de verhoudingen.
Een van de kleintjes kruipt in een struik. Wanneer hij terug naar de mama wil komen, laat hij zich gewoon vanop een hoogte van één meter vallen! Wanneer een andere baby te veel van de aandacht van de papa opeist, neemt deze hem op en gooit hem tegen de grond! Leuke familietaferelen...

Eindelijk krijgen we toch nog eens twee reptielen te zien, wat zijn ze hier schaars, zeg! Een Wahlberg's gestreepte skink en een Boomagaam (Tree Agame – Acanthocercus atricollis atricollis)*De Boomagaam is een klimmende soort die ook wel op de grond komt om te jagen, maar meestal tussen de takken van bomen klautert op zoek naar voedsel. Op het menu staan kleine insecten en ook soms kleinere hagedissen. De agamen vallen zelf vaak ten prooi aan mangoesten, roofvogels en slangen. Bij een bedreiging beweegt het mannetje zijn kop op en neer. Het op en neer bewegen wordt door sommige moslims als beledigend ervaren. Volgens hen zouden de agamen hen belachelijk proberen te maken door het moslimgebed na te bootsen.*

De inzittenden van de eerste jeep zien een Sabelantiloop de weg oversteken, een heel mooi dier. Het zal de enige zijn van de ganse reis!
Waar we wel allen samen kunnen van genieten zijn de capriolen tussen twee jonge zebra's die ettelijke minuten staan te spelen, staart trekken, kuiten bijten, enz...een prachtig zwart-wit schouwspel.

En van 3 vogelsoorten die onze lange lijst komen verrijken: de Steltkluut, ook gekend van uit onze streken, de snel vliegende Parelborstzwaluw en de origineel gekleurde Kuifbaardvogel.

Een grote groep bijeneters landt samen in een boom. Het zijn er honderden. Allemaal Zuidelijke karmijnrode bijeneters die hier voorbij trekken, richting zuid-west Afrika. Het lijkt irreëel: een bladloze boom volledig gevuld met fel gekleurde vogels tegen een staalblauwe hemel! De fotografen weten wat doen...

Een eenzame giraf staat dicht langs de weg en eet rustig verder ondanks onze nabijheid. Op haar rug kunnen we duidelijk een zestal Roodsnavelossenpikkers zien die horzellarven en andere parasieten

tussen de haren en de kleine huidplooien weghalen.
Wanneer deze giraf begint te “kakken” (werkwoord dat we in de film kunnen horen), verlaten twee ossenpikkers hun tijdelijke werkvloer en huppelen richting anus om daar aan het werk te gaan. Wat ze daar juist doen, kunnen we niet zien en werd ook nadien niet teruggevonden in teksten i.v.m. met het gedrag van deze vogels.

En nu tijd voor non-actie, een stilleven-portret: een luipaard ligt te slapen, hoog op een zware tak in een boom. Een paar “verdiepingen” lager, zijn avondmaal: de impala die hij zopas doodde heeft hij in de boom gesleurd, een paar meter hoog, om te vermijden dat gieren, jakhalzen en hyena's hun deel komen opeisen.
Wanneer we op de nieuwe campsite aankomen, staat alles netjes klaar en moeten we ons alleen nog laten bedienen. Wat een luxe!
Zoals (bijna) elke avond, vindt Myriam nog de nodige energie om haar dagboek bij te werken aan de eettafel. En dat zorgt voor een gezellige sfeer.

Woensdag 29/10 Ochtend- en namiddag safari in Chobe National Park.
Overnachting in Semi-luxury mobile camping.

Chobe is het laatste park dat we bezoeken in Botswana. Dennis houdt er niet zo van: het is er te druk. Dat wordt ook nogal snel duidelijk – we zien voortdurend andere terreinwagens rondom ons en eigenlijk zijn we dat niet meer gewoon.
Is er ergens een dier gezien, dan staan er al meteen een stuk of drie wagens bij – dat maakt het natuurlijk wel makkelijker om te weten waar “het” te doen is!
Bij het ontbijt komt Dennis naar de Fred gestapt. Hij lacht al alvorens iets te kunnen zeggen. “I have a gift for you” zegt hij en geeft Fred een stokoud luciferdoosje. Fred opent het... er zit een grote geel-beige levende spin in! Voor wie Dennis kent, je hoort hem schaterlachen tot hier... !
Deze safaritocht kent een schitterende start: eerst zien we een luipaard in een boom, slapend, heel moeilijk te zien, veel schaduw, en toch spannend. Maar daarna een ander luipaard, open en bloot, op stap naar weet ik waar, geflankeerd door blaffende jakhalzen die de predator lijken te verjagen!
En wanneer het luipaard de weg oversteekt, op amper 20 m van onze jeeps, zijn het de helmparelhoenen die alarm slaan en met hun gekwetter het groot beest proberen op te jagen.
Myriam beschrijft het gebeuren als volgt:
“en die Helmeted... rennen zo koddig rond! Wanneer ze ergens een luipaard weten zitten, maken ze een boel lawaai met de bedoeling… het luipaard te verjagen, stel je voor! Zo’n dapper kieken! En

met hun gesnater verwittigen ze ook de andere dieren – dus het luipaard weet dan dat hij aan jagen niet meer hoeft te denken: iedereen weet van zijn komst en is dubbel op zijn hoede. Nou nou nou! Wie had zoiets kunnen verzinnen!"

De drie eerste nieuwkomers van de dag zijn de Steppekiekendief (foto linksonder) die hier de winter van Oost-Europa en Azië ontvlucht, de Oeverloper die bij ons broedt in de zomer en de Roodsnavelpijlstaart, familie van de eenden. In het water staat een Afrikaanse nimmerzat (foto rechtsonder) te vissen, met open bek in het water en open gespreide vleugels. Waarschijnlijk doet hij dat om schaduw te maken, ofwel om reflectie uit het water weg te nemen en zodoende beter de prooien te zien, ofwel om de vissen naar de door hem gemaakte schaduw te lokken! We zoeken het op. *Deze Nimmerzat is een weinig actieve vogel. Hij rust op het land of staat in het water te wachten op prooi. Zijn manier van voedsel vangen is zeer speciaal. Hij plaatst zich in het ondiepe water aan de rand van een meer. Daar gaat hij met een open snavel staan wachten tot er een mogelijke prooi langs zwemt. Hij staat bekend om zijn uiterst snelle reactievermogen wanneer het gaat om voedsel te vangen. Hij weet bijna iedere prooi uit het water te vissen. Als de zon te hard schijnt, spreidt hij zijn vleugel en zorgt dat er schaduw op de plek valt waar hij aan het vissen is. Zijn voedsel bestaat uit kikkers, kleine vissen, waterinsecten, kreeftachtigen, kleine zoogdieren en wormen.*

Wanneer Dennis even later “Sacred Ibis” roept (Heilige ibis), ontstaat er even spraakverwarring.
Enkelen onder ons verstaan Secretaris, en heel ongeduldig en paniekerig roepen ze dan “Waar? Waar? waar? Ik zie hem niet!!”
Het is 10.00u, we houden een koffiepauze.
Ik copy-paste het volgend verhaal:
“We houden stil aan een picknickplaats en daar ontmoeten we een “oude bekende” – ik verklaar mij nader ;-)
De vorige dag werd voor ons én voor een tegenligger, de weg versperd door een terreinwagen die midden op de baan stond, met de twee deuren wagenwijd open – de twee mensen die bij de wagen hoorden, stonden nààst de weg tussen de struiken. (Alleen al de weg versperren is beneden alle peil natuurlijk.)
We probeerden er voorbij te rijden, maar dat ging niet zo makkelijk en bovendien waren die kwibussen niet eens zo snel om hun deur dicht te komen doen. Dennis gaf de man trouwens een uitbrander: het is absoluut verboden om uit te stappen! (Gewoon omdat dat gevaarlijk is – maar zo slim was die kerel blijkbaar niet eens.) Hij antwoordde op een heel brutaal toontje met Amerikaanse tongval: “ I am not your responsibility!” en stapte trouwens ook niet in zijn wagen. Dennis was behoorlijk boos. Wie de officials van het kamp verwittigd had, weet ik niet precies, maar ik denk dat het de chauffeur van de tegenligger was. Nou, die kwamen toevallig (?) erg snel aangereden – twee dames die niet met hun voeten zouden laten spelen.
En nu staat diezelfde man op de picknickplaats! Het is er redelijk druk en dus besluit Dennis om bij dezelfde tafel te gaan staan: “ we gaan hem wegjagen!” En jawel hoor, wij zijn ook zo imponerend met al onze koffiepotten en suikerpotten en bekers, dat ze de tafel al snel voor de helft vrijmaken en de grote mond van gisteren is poeslief! Jan gaat hem wat uitvragen, hij komt uit Oregon!
Op dezelfde parking staat trouwens nog een terreinwagen zonder gids, en die mevrouw staat doodleuk de apen te voeren! Dennis maakt ook haar duidelijk dat zoiets niet toegelaten is, maar intussen is het kwaad al wel geschied: ze moet snel de auto invluchten en de deur dicht trekken want er zat al bijna een aap bij in! Enfin, ik denk dat ze haar lesje wel begrepen heeft…”
Die man uit Oregon kan wél lief zijn: hij roept de Fred en wijst hem 2 nijlvaranen aan die tussen wortels en dode takken op de oever van het water lopen, een paar meter lager dan waar we staan. Moeilijk om naar beneden te gaan, niet gemakkelijk om te filmen, maar toch een heel mooie waarneming!
Weetjes over de Nijlvaraan (Nile Monitor – Varanus niloticus)
Deze varaan kan tot twee meter lang worden en is van alle hagedissen de grootste Afrikaanse

vertegenwoordiger. Hij wordt bejaagd om het vlees en de huid maar komt nog algemeen voor.Hij kan op zijn achterpoten staan om de omgeving te verkennen. Net als andere hagedissen worden de poten niet gebruikt bij het zwemmen, ze worden dan tegen het lichaam gedrukt terwijl de staart voor de voortstuwing zorgt. De varaan neemt vaak een zonnebad om de lichaamstemperatuur te

verhogen en eenmaal opgewarmd is de hagedis zeer snel. Hij kan over een kort traject een sprintende mens gemakkelijk voorblijven.
De varaan is de grootste bedreiging voor het legsel van de nijlkrokodil. De nesten van de krokodillen worden bewaakt door de vrouwtjes die dan zeer agressief reageren als een dier het nest benadert. Als de moeder echter even niet oplet of het water in moet om af te koelen slaat de varaan toe. Er is zelfs waargenomen dat twee varanen samenwerken om bij het legsel te komen. Hierbij leidt het ene dier de krokodil af terwijl de andere varaan de eieren buitmaakt.

De nijlvaraan is eierleggend en de vrouwtjes zetten per legsel tot maximaal 60 eieren af, bij voorkeur in een termietennest. Het harde nest wordt met de krachtige klauwen opengebroken waarna de eieren diep in het nest worden gedeponeerd. De termieten repareren het nest vervolgens weer waardoor de eieren als het ware worden ingemetseld. Ze zijn hierdoor goed beschermd tegen vijanden en profiteren van de nestwarmte van het termietennest.
Na ongeveer 150 tot 200 dagen komen de eieren uit, waarna de jongen zich uitgraven. Als ze door hun moeder als ei in een termietennest zijn afgezet, moeten ze eerst door de keiharde wand geraken, waar ze niet sterk genoeg voor zijn. De jonge varanen moeten eerst wachten op een regenbui zodat het termietennest zachter wordt en ze zich kunnen uitgraven. Ook is wel beschreven dat het moederdier later terugkeert en het nest openbreekt.

Tussen de koffiestop hier aan het water en de middaglunch in het kamp krijgen we een festival van “grote groepen”: eerst zijn er 13 litschiewaterbokken langs de oever, dan een bende hippo's in het water, daarna een imposante groep van meer dan 50 olifanten, groot en klein, drinkend, etend en “douchend” en “stofbadend”, en dan nog eens een ellenlang lint van meer dan 300 buffels, op een achtergrond van uitgebreide brandhaarden aan de horizon! Wat een spektakel!

Tijdens de siësta vangen we een kleine grijze gekko, perfect aangepast aan de kleur en de structuur van de boomschors waar hij opzit. Nu we dat door hebben, zien we er veel meer. Het gaat om de Chobe dwerggekko (Chobe Dwarf Gecko – Lygodactylus chobiensis). Leuke waarneming, want deze gekko is typisch voor deze regio!

De oorspronkelijke verspreiding van deze soort beperkte zich tot de Caprivistrook, de Okavango Delta en de Chobe rivier. Door meer en meer vervoer van mensen en materiaal tussen verschillende gebieden, wordt de soort accidenteel in nieuwe streken ingevoerd, zoals in Namibië, Mozambique en Zimbabwe, en zelfs op het Waterbergplateau en in Windhoek!
Deze gekko leeft vooral op de schors van enkele boomsoorten, zoals de baobab, de mopane en de acacia, waar hij, hoog in de bomen, zijn voedsel vindt, voornamelijk mieren en termieten. Heel het jaar door legt het wijfje, soms om de 8 dagen, 2 eitjes, die ze verstopt tussen de schors van de bomen.

Eén van onze jeeps stopt bij een leeuwin die ligt te “slapen”. Wat we niet zien, is dat ze vergezeld is van een viertal pups die bijna onzichtbaar in het hoge gras liggen, goed beschermd tegen eventuele predators.
Onze mensen stoppen en de fotosessie kan beginnen. Minder dan 10 m scheiden ons van dit prachtbeest! Maar de leeuwin vindt dat we te dicht bij zijn en te hevig doen, en haar kroost ligt daar.... Ze staat even recht en gaat dan opnieuw zitten, maar in een andere houding, alle spieren opgespannen en duidelijk klaar om een uitval te plegen richting auto. Dennis voelt dat goed aan en na zijn *“I don't like her attitude”*, rijdt snel weg. De hele scène is mooi gefilmd door Marc H. maar daarvoor moet je de film op dvd bekijken...

Het zonlicht begint te veranderen, wordt geel en warm: een hoogtepunt voor de fotografen.
Er worden tientallen foto's genomen van een dichtbij staande giraf. De zoveelste... maar ja, met dat soort zonlicht op die bruine huidskleur, da's wel speciaal...
En dan nog eens evenveel foto's van die éne Karmijnrode bijeneter, waarschijnlijk de 250ste die we zien, en dat moet gevierd worden. En dan ook nog die honderd foto's van dat bijna onzichtbaar luipaard in een boom... Waar is dat goed voor?
Er ontstaat een beetje spanning, want enkelen onder ons vinden dat het genoeg is geweest met dat eindeloos fotograferen. Door die 3 laatste fotosessies missen we grotendeels een mooie zonsondergang. Niet leuk! Maar we houden er, eerlijk gezegd, wel heel mooie foto's aan over.

Na het zoveelste lekker avondmaal, is het ogenblik aangebroken om afscheid te nemen van de crew, hoewel we ze uiteraard morgen ook nog even zien.

En dan volgt onze laatste avond met het lekkere eten van onze crew en onze bush-tv, en onze laatste nacht in de tent… Werner bedankt de crew voor het fantastische werk dat ze geleverd hebben, altijd even enthousiast en vol humor. Maar, zegt ie, jullie hebben je wel niet aan de belofte gehouden: er was ons een semi-luxury mobile camping beloofd – en dat klopte niet: die “semi” hebben we niet gezien! Grote hilariteit!

Werner wil de omslag met centjes aan de gidsen geven, maar hij vindt noch Leonard noch Dennis... 't is donker, en...zwart op zwart... da's moeilijk...

Rond 23.00u gaat iedereen slapen, na een heel gezellige en sfeervolle avond!

Donderdag 30/10 Boottocht op de Chobe River.
Transfer, via Kasane en Kazungula, naar Victoria Falls.
Sunset boottocht op de Zambezi River.
Overnachting in Victoria Falls hotel.

Na twee nachten in Chobe zit onze safari er helaas op, de tijd is gekomen om afscheid te nemen van de geweldige ploeg van SGS (Safari & Guide Services). Maar eerst worden uiteraard de nodige

groepsfoto's genomen.

Verschillende reisgenoten delen wat uit: broeken, T-shirts, schoenen, sandalen, alles wordt in dank aanvaard! We maken een paar mensen heel gelukkig!

We gaan ons verblijf in Botswana afsluiten met een mooi boottochtje op de Chobe rivier. We zouden er om 08.30u moeten zijn. *Maar,* schrijft Myriam, *we beginnen met een …*

verkeersopstopping! Dat komt ons niet goed uit, want we moeten op tijd aan de boot zijn. Dit is al bij al ideale stof voor een komedie – dit is waarschijnlijk de eerste traffic jam waarbij ik breeduit zit te glimlachen, al hou ik ook ijverig de tijd in het oog.

Wat gebeurt er? Er ligt een leeuw nààst de terreinwagens òp de piste. Ze komen dus een hoop safarimensen die nog niet gezien hebben. En NU willen zij allemaal is dat de zovéélste leeuw!) Dus de passagiers, net als wij gewapend met om mekaar voorbij te rijden, dubbel te enfin, de weg staat bijna over de hele àndere richting… Tja, er zijn moeilijke maar we verliezen toch heel wat tijd. En òns is, en dus op ons heeft gewacht.
De boot vaart af bij het hoofdkwartier van hier ontmoeten we Clive, waarschijnlijk organisatoren. Hij is ontzettend vrolijk Belgians!" Het is duidelijk dat we grote En dit verdient enige uitleg:

weg en er zijn zeker een stuk of tien allemaal uit de richting van de grens, lang onderweg zijn en nog maar weinig tegelijk die éne leeuw zien! (en voor òns chauffeurs (onder druk van hun telelenzen en verrekijkers) doen hun best parkeren, zich er nog tussen te wringen – breedte vol – en dan willen WIJ in de mensen hé zeg! Het lukt uiteindelijk wel, tenslotte blijkt dat de boot er alleen voor

onze reisorganisatie SGS in Kasane en een ingeweken Schot, en één van de wanneer hij ons ziet: "Ha! The Amarula-indruk hebben gemaakt!

Amarula is een Zuid-Afrikaans drankje van de marula-vrucht (olifantenboom). Het lijkt wat op Irish Cream van Bayley's (maar dat wist ik eerst ook nog niet). Op ons eerste adres in Moremi

Crossing maakte Werner, onze leider, er reclame voor. En dus werd er als aperitief zoveel Amarula geschonken, dat ze daar door hun voorraad heen geraakten.
In ons eerste tentenkamp was er warempel òòk van dat spul aanwezig – en bijna enkel dàt werd gedronken, de rest vond geen genade. Let wel, het gebeurde allemaal met mate, maar ja, we waren met een hele groep (en dan hadden ze nog geluk dat ik nog altijd niet doorhad dat het om iets ging dat ik òòk lust!). Het duurde bijgevolg niet lang of Clive kreeg telefoon van Dennis met de vraag om voor meer Amarula te zorgen. Waar we ook verbleven, er werd namelijk altijd gezorgd voor bevoorrading: aanvulling van vers voedsel, water enz. - al gebeurde dat zonder dat we er iets van merkten: terwijl wij op tocht waren, reden mensen van de crew naar een punt in het park waar een landingsstrip was en waar kleine vliegtuigjes konden landen.
Terwijl we op tocht waren, kwam er een keer zo'n klein vliegtuigje over, en Dennis zei me: " Look, there is the Amarula!" Het leek mij te onwaarschijnlijk om waar te zijn, maar hij had gelijk! Tenslotte liet Clive de flessen met twee tegelijk komen, want het was niet bij te houden! Want toen was de Amarula pas écht populair geworden en dronk bijna iederéén mee, ik ook trouwens. Enfin, Clive vond het een geweldige grap!
En wij ook!

Vóór we de boot nemen passeren we langs Chobe Game Lodge. Dit superdeluxe 5-sterren hotel werd wereldberoemd in 1975, wanneer de pers tekst en beeld ervan verspreidde ter gelegenheid van het 2de huwelijk van Elizabeth Taylor en Richard Burton, dat hier werd gevierd.

We maken een heel mooie tocht op de Chobe-rivier. Dankzij een frisse wind wordt het niet zo heet. Links, op de kant van Botswana, staan een aantal lodges aan de kant, vaak met mooie rieten daken. De kant van Namibië is landbouwgebied, zoals we vroeger, stroomopwaarts al hebben gezien.
In de rivier ligt ook een eiland, Sedudu Island, en daar hangt een mooi verhaal aan vast.
Het eiland is ongeveer 5 km2, en verschillende maanden per jaar, vanaf maart, is het volledig overspoeld.
In 1890 hebben Duitsland en Engeland, toen de "eigenaars" van respectievelijk Namibië en Botswana, hun grenzen tussen beide kolonies vastgelegd. Wat Sedudu betreft, hadden ze het over de "Main Channel", zonder enige definitie te geven aan wat "main" is.

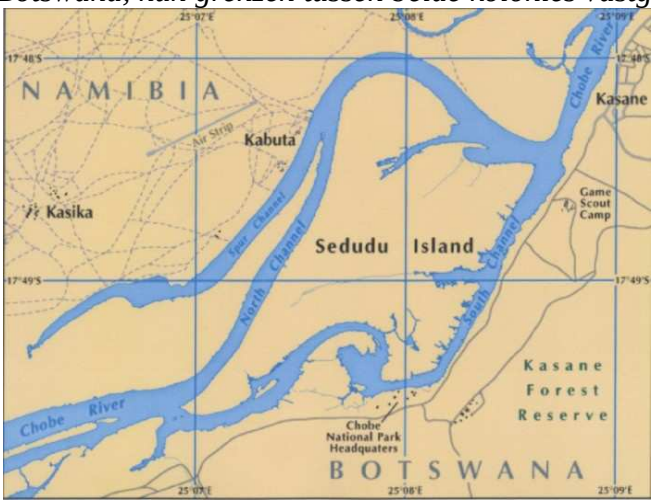

Namibië vond dat het van hen was, maar Botswana vond dat ook. De kwestie werd in 1996 beslecht…voor het Internationaal Gerechtshof van Den Haag! Men besliste om de diepte van de rivier te meten ten noorden en ten zuiden van het eiland. En de diepste kant zou dan de grens worden. Ten zuiden ging het maar om een meter of 4, ten noorden ging het om 10 meter! Dus de grens lag ten noorden van het eiland en dat werd dus eigendom van Botswana, en dus natuurreservaat!
Een Savannearend hebben we al eens gezien in Savuti, een paar dagen geleden. Maar hier zien we er twee tegelijkertijd en het merkwaardige is dat ze grondig verschillen in kleur. Het zijn de Black Tawny Eagle en de Light-faced Tawny Eagle. Het gaat hier niet om aparte ondersoorten, maar alleen om 2 verschillende kleurpatronen. Interessante waarneming.
Een rivier bevaren komt neer op het binnentreden van het rijk van waterminnende dieren, zowel vogels als zoogdieren en reptielen. Water is (nog meer) leven!

Als totaal nieuwe soorten mogen we de volgende vogels verwelkomen: een Kwak, een Ooievaar, een kleine groep Witborstaalscholvers, een paartje Grijze kroonkraanvogels en enkele jagende

Afrikaanse schaarbekken (foto), met hun opvallende snavel, waarvan de onderkant tot een derde langer is dan de bovenkant. Bij het voedsel zoeken vliegen ze laag over het water, met de bek open om vissen en schaaldiertjes uit het water te vissen. Raakt een prooi de snavel, dan klapt deze onmiddellijk dicht. Een Langteenkievit en een Heilige ibis kibbelen over een lapje territorium.
Walter speurt de oevers af met de kijker... Yess!
Een Nijlvaraan wandelt rustig tussen het gras langs de oever en tongelt met zijn lange blauwgrijze tong op zoek naar een maaltijd. Hij heeft ons niet gezien en we kunnen hem dus uitgebreid filmen en fotograferen.
Er zijn nog andere dieren actief, zoals een Afrikaanse gaper met een grote waterslak in zijn “altijd open bek”, grote en kleinere krokodillen die zich laten glijden in het water en 20 seconden later zien we alleen nog wat rimpels op het wateroppervlak; de kroko's lijken verdwenen, maar ze zijn nog altijd op dezelfde plek, alleen hebben ze zich laten zakken... foetsjie! Onzichtbaar geworden, maar niet minder gevaarlijk!

Eentje waar we niet kunnen naast kijken is de Reuzenreiger (foto), ook Goliathreiger genoemd (Goliath Heron - Ardea goliath). *Met een lengte van 150 cm en een spanwijdte van 185 tot 230 cm is hij de grootste reiger ter wereld! Hij foerageert voornamelijk op relatief grote vissen van 15-50 cm, verder kikkers en kleine zoogdieren. Het is een schuwe vogel die broedt op afgelegen eilandjes in moerasgebieden.*

We genieten van verschillende grote vogels in de vlucht zoals Afrikaanse maraboe, Visarend, Geelbekwouw en een zwerm van een dertigtal Zwarte ibissen. Mooie beelden van zwevende vogels, zo dicht bij onze boot: een festijn voor het oog en de lens...
Een merkwaardige waarneming:
het gebeurt niet zo dikwijls dat we een nijlpaard uit het water zien stappen. Deze keer dus wél: een

grote hippo verlaat rustig de rivier en, éénmaal op de vaste grond, begint hij zich te ontlasten en te urineren. Met een snel draaiende staart, als een soort propeller, verspreidt hij zijn uitwerpselen in het rond! Urine en poep doen ook bij andere dieren dienst als territoriumafbakening. De techniek met de propeller dient om de geur over een groter oppervlak te verspreiden! Zelfs op de foto zien we de uitwerpselen in het rond vliegen!
Terwijl wij aan het varen zijn, is Dennis postzegels gaan kopen en onze kaartjes posten. En Leonard is in Kasane, zijn geboortedorp, een vriend gaan opzoeken om met zekerheid de zandslang van Savuti te laten determineren op basis van foto's.
Onze boottocht zit erop. Het is 11.00u; we hebben 2 uur gevaren en op die tijdspanne werden er 21 verschillende soorten vogels gespot!

Einde boottocht, einde Botswana, en dus moeten we afscheid nemen van onze 2 superleuke en efficiënte chauffeurs/gidsen. Ze hebben ons exact 1.086 km veilig begeleid op allerlei soorten wegen.
Thanks and bye bye, Dennis & Leonard!

We worden met een busje naar de grens met Zimbabwe gebracht. Om 11.42u staan we aan de Kazungula Border Post.
Hier ligt het “bijna” vierpuntenland. In feite gaat het om 2 drielandenpunten, van elkaar gescheiden door een strook van amper 150m. Maar het is en blijft een unieke situatie in de wereld! *While some older sources claimed that a quadripoint existed in Africa, where the borders of Namibia, Botswana, Zambia, and Zimbabwe come together at the confluence of the Chobe and Zambezi rivers (approximately 17°47′30″S 25°15′48″E), it is now generally believed that two separate trijunctions exist perhaps some 100 or 150 meters apart.*

Het verlaten van Botswana gaat vlot. Dat kan dan niet gezegd worden van het binnenkomen in Zimbabwe. Na een dik uur aanschuiven aan de bloedhete grenspost hebben we allemaal een visum en de nodige stempels in ons paspoort. Dan nog eens een andere bus, deze keer met airco en coolbox!

Nog een uurtje later arriveren we in Victoria Falls. Eerst rijdt onze chauffeur even verkeerd en stopt aan een hotel dat niet het onze blijkt te zijn. Kleine omweg, kleine sightseeing. Een kwartier later zijn we op het juiste adres.
Een beetje contrast mag er zijn: we switchen van een kamp in de wildernis naar een legendarisch 5-sterren hotel - het Victoria Falls hotel.

Myriam vertelt:
Al in 1904 stond daar een eenvoudig verblijf, dat doorheen de jaren werd uitgebreid tot een 5-sterrenhotel in de zogenaamde koloniale stijl (in 1907 was onze toenmalige kroonprins Albert daar al te gast!) Ik ben daar niet bepaald een specialist in, in 5-sterren en/of koloniale dingen, maar ik kan echt wel de Engels-aandoende (uiteraard, zij wàren de kolonisator) inrichting appreciëren, de ruime salons, de zithoekjes her en der, de Laura Ashley gordijnen, de airco, de lavabo met stromend water! Er is ook een antieke douche boven het bad – maar eerlijk gezegd, dat vat in de tent, dat was toch eigenlijk niet zoveel "slechter"?!

We worden opgewacht door onze nieuwe gids, Bee. Ze is geboren in Zimbabwe, van Schotse ouders, en gidst hier al 20 jaar. Bee is wel een tijd geleden een paar jaar in Engeland gaan wonen, toen Zimbabwe te onveilig was. Haar "vluchtvalies" staat altijd klaar...
Rond 16.00u zoeken we alweer het water op, voor een sunset boottocht, een grote boot voor ons alleen, met een crew van 5 man, open bar met o.a. gin-tonic à volonté, maar ... geen Amarula! Ook allerlei lekkere snacks, teveel om op te noemen en zelfs te veel om alles binnen te spelen!
De sfeer is goed: Bee vertelt van alles over de rivier en de vogels die we te zien krijgen. Ze weet veel, kent de namen van de dieren, maar wij luisteren maar half, we hebben het heel druk: iedereen geniet van de zalige temperatuur, de ruimte die we hebben, de hapjes en de drankjes, het prachtige landschap, het licht... Alle zintuigen draaien op volle toeren.

We zien Watergriel, Hadada ibis, Nijlgans, Hamerkop, Lelkievit, een 10tal Roodkruinzwaluwen, mooi samen op één rij op een tak van een “halfverzopen” boom.
Weetjes over de Watergriel.

De Watergriel (Water Thick-knee - Burhinus vermiculatus) leeft vooral langs rivieroevers, biotoop dat hij deelt met onder meer de krokodil. Hij maakt zijn nest op de grond, en dikwijls is dat in de

nabijheid van het nest van zijn vriend Kroko. Deze heeft er alle belang bij om de griel zijn gangetje te laten gaan, want deze vogel beschermt (onvrijwillig) dit nest. Wanneer een moeder Kroko haar nest even onbewaakt laat, maakt de Nijlvaraan hiervan gebruik om het nest te roven.
Met deze link http://www.youtube.com/watch?v=pPOU1i7Gi7M *komen we terecht bij een Youtube clip welke de toegevoegde waarde van de Dikkop voor de Kroko mooi in beeld brengt:“een varaan nadert het nest, het paartje Watergrielen verdedigt haar eigen legsel op zeer agressieve wijze en slaagt erin de varaan te verjagen. Daardoor is ook het kroost van de krokodil gered!”*

Een paar olifanten staan klaar om de rivier over te steken! Dat zou wat zijn mochten we ook dit nog meemaken... We wachten heel geduldig, ééntje begint langzaam dieper in het water te gaan, maar dan komt er een toeristenboot aan en de kapitein vindt niet beter dan tot heel dicht bij de olifanten te varen. Gedaan! De kolossen zijn verstoord en het spektakel is over en uit. Spijtig!
Maar we krijgen nog wat anders te zien, namelijk 2 grote nijlpaarden die beginnen te stoeien met elkaar, met opengesperde muil. Hoogst waarschijnlijk mannetjes die elkaar uitdagen tot een gevecht door te “gapen”. Tijdens het “gevecht” slaan de dieren met de onderkaken tegen elkaar aan.
We schatten dat van deze scene minstens 300 foto's zijn genomen in minder dan één minuut!

Terwijl Annie en Rita een geanimeerd gesprek voeren, verdwijnt een rode vuurbol langzaam aan de horizon in Zambië. Schitterende zonsondergang, in alle stilte en omringd door een geweldige natuur die zich klaar maakt voor de nacht. Dit moet erg lijken op ... de perfectie!

En dan genieten we allen samen van een licht avondmaal op het terras van ons hotel, met mooi zicht op de vallei, de kloof en de brug over de Zambezi rivier die Zimbabwe scheidt van Zambia.
Te onthouden voor morgenavond: het lekker vlees dat Patrick heeft besteld en de smakelijke ravioli van Marc H. En de dessertjes, die zijn verrukkelijk.

De Fred mag eindelijk nog eens vrij rondlopen, zonder risico teruggefloten te worden zoals (terecht) in ons tentenkamp gebeurde, en maakt daar dus gebruik van om op zoek te gaan naar beestjes.

Dichtbij de majestueuze ingang van het gebouw werden er destijds 3 rechthoekige betonnen vijvers gemaakt, vooral met de bedoeling een soort aquatische bloembakken te maken met waterlelies en dergelijke. Deze waterpartijen zijn dan ook een paradijs voor een drietal soorten amfibieën die nu volop aan 't kwaken zijn. Soms tot het oorverdovende toe! Hier vertoeven dezelfde soorten als in de rivier in Maun: Mascarene Rocket Frog, Olive Toad, Guttural Toad en toch iets nieuw: parende waterschorpioenen (foto). Een kinderhandje is gauw gevuld...

Vannacht slapen we onder een muskietennet. We hebben van de ganse reis nog geen enkel mug gezien, maar alléé, da's ook eens leuk...

Vrijdag 31/10 Optionele helikoptervlucht. Bezoek aan Victoria Falls.
"Laatste avondmaal".
Overnachting in Victoria Falls hotel.

Vanochtend is iedereen uiterst aangenaam verrast door het ontbijt! Wat is dat???
Gerookte zalm, flensjes, verse omeletjes, Deense koekjes, sprankelwijn, 8 soorten brood, kaas, prachtige smaakvolle fruitslaatjes, vlees, en dat allemaal in open lucht bij een staalblauwe hemel, en zonder de minste haast! We zijn de ganse voormiddag vrij. We hoeven niks anders te doen dan te ontbijten. En we nemen dan ook uitgebreid onze tijd. Lang blijven zitten, eten en ... drinken!

D'r zijn er zes die om 10.00u weg moeten. Ze hebben nl. een helikoptervlucht boven de watervallen geboekt: Annie, Petra, Patrick, Ronny, Marc H. en Fred kiezen voor de "Zambezi Spectacular Flight, 25 minuten", over de watervallen, de Batoka Gorge, de Zambezi River en het Zambezi National Park. We vullen een 6-seater, uiteraard voor ons alleen...
Uitzonderlijk mooie beelden, niet alleen van de gigantische Falls, maar ook van de verschillende canyons, de uitgestrekte waterpartijen en als kers op de taart, een groep olifanten die de Zambezi River oversteken! We hebben Petra bijna moeten reanimeren...
De andere reisgenoten hebben niet alleen ontbeten, maar ook gewandeld in Vic Falls, het dorp op wandelafstand van het hotel.

Het woord aan Myriam:

“Daarna maken we een wandeling door Victoria Falls ofte Vic Falls. Je hebt marktjes en je hebt winkeltjes. In de winkeltjes kan je rustig rondkijken, op de marktjes is dat een probleem: Er is altijd wel iémand (en vaak zijn er twee of drie tegelijk) die je een mooi stukje beeldhouwwerk onder de neus steekt opdat je het zou kopen. De gevraagde prijzen halveren binnen de drie minuten en wanneer er eindelijk één iemand het opgeeft, staat er meteen een andere klaar om het over te nemen.

Goh, daar héb ik het dus niet mee eh… Ik wil gerust iemand iets gunnen en wat ze aanbieden is niet zo mis, maar wié ga ik dan iets gunnen? En hoeveel mensen ga ik iets gunnen? En wààr moet ik het stéken?? Mijn valies zìt al vol… Wanneer we nu eens rustig mochten rondkijken aan de kraampjes, dan had ik zeker iets gezien dat ik graag wilde hebben, zelfs zonder afdingen, maar met zoveel opdringerigheid weet ik echt geen blijf… Later blijkt dat er misschien wel een marktje was waar die opdringerigheid verboden is, maar dààr zijn wij duidelijk niet geraakt.

Voor het bezoek aan de watervallen konden we kiezen tussen de voormiddag, iets frisser, meer schaduw, maar geen enkele kans op regenbogen, oftewel de namiddaguitstap, snikheet, maar met kans op reuzenregenbogen... Marc G., die hier al eerder is geweest, raadt ons aan voor de namiddag-trip te kiezen. En gelijk heeft ie!

Om 14.30u, afspraak aan “de vlag”. Nog voor we de tuin van het hotel verlaten kunnen we een Trompetneushoornvogel (foto) spotten, onze 6de hornbill-soort van de reis (en er komen er maar zeven voor!).

De Victoria Falls liggen aan de grens van Zambia en Zimbabwe. Ze zijn 1.688 m lang en net iets meer dan 100 m hoog. Nu is er “weinig” water: maar zo’n 500 miljoen liter water dat er per MINUUT naar beneden stort! Wanneer er meer water is, gaat dat tot 750 miljoen liter per minuut. (dàn hebt ge, zelfs boven op de rots, een regenjas nodig.) Boven het neerstortende water hangt een groot mistgordijn – en dank zij al dat vocht, groeit er rondom de waterval, hoog op de rotsen, op een zone van hooguit 25 m breed, een klein regenwoud. Hier vind je planten die nergens ànders in Zambia of Zimbabwe voorkomen. Een fascinerend fenomeen!

In feite is het een meevaller dat het debiet zo laag is. Zo zien we echt nog bomen, rotsen, droge stukken afwisselend met verschillende “smallere” watervallen. Wanneer er veel meer water is, en dat is zowat 10 maanden per jaar, dan zie je ook NIKS ANDERS dan water, en verlies je het 3D-effekt dat we nu wél hebben. Onze regenbogen zullen dan wel iets kleiner zijn, maar een mens kan niet alles hebben. In beide gevallen blijft het een indrukwekkend schouwspel! Maar fijne druppels water krijgen we overal, en je wordt er ook nog nat van. Vooruitziende Rita heeft voor Ronny een lensbeschermer bij, zodat manlief rustig, droog en risicoloos kan fotograferen.

Eerst krijgen we de Devil's Cataract én onze eerste mooie grote regenboog, dan volgen de Main Falls, waarvan eentje met een dúbbele rainbow! Zo mooi!

Dr. Livingstone week bij de naamgeving van deze watervallen, voor de eerste en enige keer in zijn leven, af van zijn gewoonte om de plaatselijke namen te behouden. Hij noemde deze watervallen naar de toenmalige koningin van het Verenigd Koninkrijk, koningin Victoria. De lokale bevolking noemt deze watervallen tegenwoordig de Mosi-oa-Tunya (Letterlijk vertaald: de rook die dondert).

Wanneer we bij het standbeeld van Livingstone komen, staat er ons een koppeltje Bosbokken (Bushbuck – Tragelaphus scriptus) op te wachten. Het is een elegante licht gevlekte antilopensoort, niet schuw maar wel voorzichtig.

Wij staan (uiteraard) aan de veilige kant van de kloof waarin de waterval naar beneden dondert, maar aan de àndere kant, zien we òòk mensen: ergens op het einde van de waterval is er namelijk een stuk rots die een soort van zwembadje vormt – het water houdt daar even een beetje "halt" vooraleer over de rand te verdwijnen. En wat is dan het toppunt van sensatie? Dààr een beetje "zwemmen"! Nu ja, zwemmen is dat niet echt, een beetje in dat "spaarbekken" gaan zitten, op de rand van een waterval van 100 m diep!!!

"Nee, zegt Bee, daar gebeurt zelden een ongeval – maar er worden ook alleen maar mensen toegelaten wanneer de toestand daar "veilig" lijkt – ze wil waarschijnlijk zeggen, wanneer er zo "weinig" water is als vandaag, en dus ook veel minder stroming!

Allemaal goed en wel, maar een week na onze terugreis verschijnt dit bericht op de website van Vic Falls:

"A brave Zimbabwean tour guide is presumed dead after plunging 90m into the Victoria Falls while trying to rescue a tourist, police said.

The unnamed man was working for a South African tour company, Sunway Safaris, reports said on Sunday. The man was accompanying several western tourists on the Zambian side of the world's largest waterfall. Here, tourists swim dangerously close to the tipping point of the falls, only prevented from falling by a slippery, submerged lip of rock.

Only the brave attempt a swim in the aptly named Devil's Pool – and tour guides are tasked with ensuring their safety.

It was in fulfilling this duty that the tragic tour guide dived into the water to rescue a stranded tourist last Wednesday. A witness told the Sunday Mail: "The tour guide quickly grabbed the tourist's hand and successfully pulled him back into the pool but in the process, he slipped and fell into the gorge down below."
We doen de wandeling over de ganse lengte van de watervallen en komen langs dezelfde weg terug, op hoop van nog meer mooie regenbogen. Maar dat lukt ons niet meer, de zon is al iets te laag. We zien wel nog wel een bidsprinkhaan en een plant met knalrode bloemen. *Dit is de Prachtlelie (Flame Lily – Gloriosa superba), de nationale bloem van Zimbabwe. Alle delen van deze plant zijn giftig en kunnen dodelijk zijn voor de mens. Vroeger werd het sap van de plant gebruikt om mensen te vermoorden door vergiftiging. Tot op heden gebeuren er dodelijke ongevallen bij consumptie van de knollen omdat deze erg lijken op zoete aardappelknollen.*

Wanneer we terugkomen in de tuin van het hotel, begint het al te schemeren. Het is 17.30u. We hebben er dus 3 uur over gedaan om 4 km te wandelen. Ideaal tempo om niks te missen van dit spectaculair natuurfenomeen, the Victoria Falls!

19.00u Dinner time! Iedereen verschijnt aan tafel, fris gewassen en een beetje opgekleed. Het personeel heeft gezorgd voor 2 grote tafels, uiteraard in open lucht.

Hilde en Werner trakteren ons op de aperitiefjes. Op de kaart staat ... Amarula! Maar hou je vast... we zijn niet meer in onze bush- en tentenomgeving. Hier zit je in een 5-sterrenhotel, en hoe groter het aantal sterren, hoe kleiner de porties... Een klein beetje Amarula dus, en vele ijsblokjes!

De tamtam rond het lekker "vlees van Patrick" van vorige avond heeft goed gefunctioneerd. Bijna iedereen kiest voor de "Zimbabwe Filet". Op de kaart lezen we:

Main Courses

Grilled prime Zimbabwe beef fillet with Madagascar green peppercorns, fresh lime, rocket and a wild mushroom risotto..... $16

Lekker eten, lekkere wijn waar we toch een beetje te lang moeten op wachten en schitterende

dessertjes, zowel qua vorm en uitzicht als qua smaak!
En dan is het tijd voor de cadeautjes. Heel dikwijls wordt de reisleider een boek aangeboden, over het pas bezochte land. Deze keer krijgt Werner nu al het reisverslag, althans de cover met 20 pagina's wit papier... En voor Hilde hebben we een paar beestjes gekocht. We hebben ze een beetje in het oog gehouden toen we in de Chobe Craft Store waren, drie dagen geleden... een zebra, een olifant en een nijlpaard, klein maar leuk.

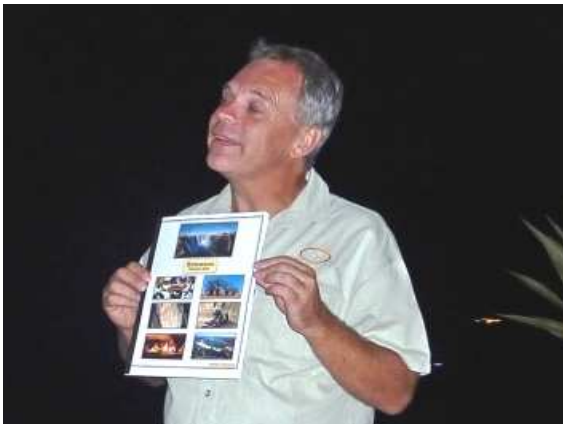

We sluiten af met een bezoek aan het kwaakconcert dat aan de ingang van het hotel wordt gegeven door de vriendjes van de Fred. Bingo! Ongelooflijk veel gekwaak, gefluit, gebrul, grote padden, kleine kikkers, alles is super actief, wat de fotografen de mogelijkheid geeft om toch een paar speciale kiekjes te maken...

Zaterdag 1/11 Transfer naar Livingstone (Zambia)
Vlucht Livingstone – Johannesburg – Londen.

Een paar reisgezellen staan vroeg op, hoewel we pas om 10.00u moeten klaar staan met onze bagage. Wandelen in de immense tuin terwijl de toeristen nog slapen en de temperatuur nog zeer aangenaam is, een luxe!
Onze eerste waarneming is die van een Roodvleugelspreeuw, gevolgd door een paar Huiszwaluwen, twee nieuwe soorten voor de reis. Deze huiszwaluwen komen vanuit onze contreien om hier te “overwinteren”.

We zien verschillende Groene meerkatten die heel zenuwachtig naar eten zoeken. Aan de voet van de verlichtingspalen vinden ze heel wat te smullen. Hier liggen honderden kleine insecten die 's nachts naar het licht komen, zich verbranden en op de grond vallen. De aapjes lijken de plekken goed te kennen. En ze dulden geen concurrentie: zo is er ééntje die een Witborstraaf wegjaagt door er fel achteraan te zitten. Deze huppelt wat verder, typisch voor kraaiachtigen die liever niet vliegen, maar dat lukt niet: de meerkat vervolgt hem tot wanneer hij wel degelijk opvliegt.

En we zien ook nog een nieuw reptielsoort. Eindelijk!!
Eenmaal thuis kunnen we er een naam op plakken, en via e-mail laten bevestigen door Leonard: het is de Rainbow Skink (Trachylepis margaritifer).
Eerst denkt de Fred dat hij 2 verschillende soorten te pakken heeft, maar pech: juveniele en wijfjes Rainbow Skink zijn totaal verschillend van de mannetjes. En normaal zijn de mannetjes het felst gekleurd, maar hier is het andersom!

We genieten van een laatste “superdeluxevijfsterrenontbijt” en nemen opnieuw onze tijd. Afspraak voor het vertrek is pas om 10.00u. Zalig!

De grensovergangen verlopen uiterst vlot: Zimbabwe verlaten, da's gewoon een stempel in de reispas, zonder enige controle. Zambia binnen gaan, da's voor ons nóg gemakkelijker. Bee verzamelt alle reispassen en doet al het nodige, terwijl wij rustig wachten in de gekoelde bus. Veel controle zal daar ook niet aan te pas komen, want we hoeven er zelf niet bij te zijn!
De meeste mensen die we hier zien kijken allen naar de tv:

Zambia is in rouw: deze week is de president Michael Sata op 77-jarige leeftijd in Engeland overleden. Hij was daar ter behandeling van een niet nader bekende ziekte… De president was een zwarte, maar nu neemt de blanke vice-president (op vraag van de overleden president) zijn werk over, tot aan de verkiezingen. Hij kan maximum gedurende 90 dagen president zijn. Intussen moet er via nieuwe verkiezingen een opvolger gekozen worden. Want zélf is hij niet verkiesbaar, omdat zijn ouders niet in Zambia geboren zijn – zo staat het in de grondwet.

We rijden Zambia binnen en laten Myriam voor de laatste keer aan 't woord:
Er is redelijk veel verkeer: vrachtwagens maar ook veel “kleine” handelaars. En wat me meteen ook opvalt wanneer we Zambia binnenrijden: FIETSEN! We hebben hier in Afrika nog geen énkele fiets gezien! Bee legt mij uit hoe dat komt: er is inderdaad veel “kleine” handel hier rond de grens,

en mensen die uit Vic Falls komen, kunnen makkelijk te voet tot aan de grens geraken, maar diegenen die uit Livingstone komen, die moeten die 10 kilometer overbruggen en dààr hebben ze de fiets voor! Het valt ook op dat de wegen in Zambia duidelijk beter onderhouden zijn dan die in Zimbabwe.
Bee blijft bij ons tot in Livingstone in Zambia, waar we het vliegtuig naar Johannesburg zullen nemen.

Onderweg vertelt ze dat de situatie in Zimbabwe nog niet zo heel stabiel is en elk moment kan omslaan – ze heeft àltijd een gepakte koffer klaarstaan. Als het in Zimbabwe gevaarlijk wordt, zullen zij en haar gezin hun toevlucht nemen tot "plan B" : Engeland! En terwijl ze dat vertelt, trekt ze een niet zo enthousiast gezicht… "Tja", zegt ze, " ik heb wel meer last van de hitte naarmate ik ouder word, maar Engeland?!" Ze ziet dat niet echt zitten, dat is duidelijk. Desnoods zou ze dan later naar Zuid- Frankrijk kunnen gaan, maar ja, dan moet ze wel een tweede taal leren…
Ik heb met haar te doen – zo'n onzekere toekomst… En ook: een jaar of 40 zijn en maar één taal kennen – dat is voor ons wel heel irreëel…

Op de splinternieuwe luchthaven van Livingstone, gebouwd met de steun van China, nemen we afscheid van Bee. De luchthaven is zò nieuw, dat zelfs alle klokken nog stil staan.

Ons vliegtuig, een A319-100, verlaat de Zambiaanse grond om 13.00u, da's 10 minuten vroeger dan gepland. Gebeurt niet dikwijls!

In Johannesburg moeten we proberen 6 uur wachttijd in te vullen. Dat lukt ons met wandelen, slapen, shoppen, eten... Gelukkig is het een heel mooie grote luchthaven met talloze luxueuze winkels. We onthouden o.m. dat de Häagen Dazs er heel lekker is...

De A340-300e die ons naar Londen brengt, legt de 9.060 km af in minder dan 11 uur.
Twee vervelende minpunten tijdens deze lange vlucht:
Annie en Gilbert kunnen hun zetels niet plat leggen! Onaanvaardbaar op zo'n nachtvlucht.
En wanneer Walter aan de hostess vraagt of alle zetels even smal zijn, krijgt hij een relatief agressief antwoord: "Fly Business"!
De laatste 20 minuten van de vlucht brengen we cirkelend boven Heathrow door, omwille van de grote drukte...

Zondag 2/11 Vlucht Londen – Brussel.

We landen stipt op tijd in Zaventem, en alle reiskoffers zijn terecht. Zo komt er een eind aan een prachtige reis!

Na het oppikken van de koffers en de gebruikelijke afscheidsknuffels, verdwijnt iedereen richting douane, familie, vrienden en vervoer, het hoofd vol leuke herinneringen.

“Wat hebben we allemaal geleerd?” Nee, dat gaan we niet doen. We hebben zoveel mooie dingen meegemaakt dat het onbegonnen werk is om dat zo maar te vertellen. Daar dienen reisverslagen voor...

Dank aan alle reisgenoten van de “Belgian Amarula-group” voor het aangename gezelschap en aan Hilde en Werner voor de schitterende organisatie!

Fred

Amfibieën & Reptielen

Boomagaam	Tree Agame	Acanthocercus atricollis atricollis
Chobe dwerggekko	Chobe Dwarf Gecko	Lygodactylus chobiensis
Dikvingergekko	Turner's Thick-toed Gecko	Chondrodactylus turneri
Gestreepte skink	Variable Skink	Trachylepis varia
Grondagaam	Ground Agame	Agama aculeata
Huisgekko	House Gecko	Hemidactylus mabouia
Keelpad	Guttural Toad	Amietophrynus gutturalis
Kikker	Mascarene Rocket Frog	Ptychadena mascareniensis
Kikker	Plain Grass Frog	Ptychadena anchietae
Klauwkikker	Müller's Platanna	Xenopus muelleri
Nijlkrokodil	Nile Crocodile	Crocodylus niloticus
Nijlvaraan	Water Monitor	Varanus niloticus
Oostelijke luipaardschildpad	Leopard Tortoise	Stichmochelys pardalis babcocki
Pad	Olive Toad	Amietophrynus garmani
Rotsvaraan	Rock Monitor	Varanus albigularis
Skink	Rainbow Skink	Trachylepis margaritifera
Wahlberg's gestreepte skink	Striped Skink	Trachylepis wahlbergii
Westelijke gestreepte zandslang	Western Bellied-striped Sandsnake	Psammophis subtaeniatus

Zoogdieren

Aalstreepgrasmuis	Single-striped Mouse	Lemniscomys griselda
Afrikaanse luipaard	African Leopard	Panthera pardus pardus
Afrikaanse olifant	African elephant	Loxodonto africana
Afrikaanse wilde hond	Wild dog	Lycaon pictus
Basterdgemsbok	Roan Antilope	Hippotragus equinus
Beerbaviaan	Chacma baboon	Papio ursinus
Blauwe gnoe	Blue Wildebeest	Connochaetes taurinus
Boomeekhoorn	Smith's Bush Squirrel	Paraxerus cepapi
Bosbok	Bushbuck	Tragelaphus scriptus
Bruine hyena	Brown Hyaena	Hyaena brunnea
Dwergmangoeste	Dwarf Mongoose	Helogale parvula
Gemsbok	Oryx	Oryx gazella
Gestreepte jakhals	Side-striped Jackal	Canis adustus
Gevlekte hyena	Spotted Hyaena	Crocuta crocuta
Giraffe	Giraffe	Giraffa camelopardalis
Groene meerkat	Vervet Monkey	Cercopithecus aethiops
Grote koedoe	Greater Kudu	Tragelaphus strepsiceros
Honingdas	Honey badger	Mellivora capensis
Impala	Impala	Aepyceros melampus
Kaapse buffel	Cape Buffalo	Syncerus caffer caffer
Knobbelzwijn	Warthog	Phacochoerus africanus
Leeuw	Lion	Panthera leo
Lierantilope	Common Tsessebee	Damaliscus lunatus
Litschiewaterbok	Red Lechwe	Kobus leche leche
Nijlpaard	Hippopotamus	Hippopotamus amphibius
Rietbok	Common Reedbuck	Redunca arundinum
Sabelantilope	Sable Antelope	Hippotragus niger
Slanke mangoeste	Slender Mongoose	Galerella sanguinea
Springbok	Springbuck	Antidorcas marsupialis
Steenbokantilope	Steenbok	Raphicerus campestris
Steppezebra	Plains Zebra	Equus quagga
Struikhaas	Scrub Hare	Lepus saxatilis
Vosmangoeste	Yellow Mongoose	Cynictus penicillata
Waterbok	Waterbuck	Kobus ellipsiprymnus
Zadeljakhals	Black-backed Jackal	Canis mesomelas
Zebramangoeste	Banded Mongoose	Mungos mungo

Vogels

Afrikaanse bonte kwikstaart	African Pied Wagtail	Motacilla aguimp
Afrikaanse dwergaalscholver	Reed Cormorant	Phalacrocorax africanus
Afrikaanse gaper	African Openbill	Anastomus lamelligerus
Afrikaanse hop	African Hoopoe	Upupa africana
Afrikaanse lepelaar	African Spoonbill	Platalea alba
Afrikaanse maraboe	Marabou Stork	Leptotilos crumeniferus
Afrikaanse nimmerzat	Yellow-billed Stork	Mycteria ibis
Afrikaanse papegaaiduif	African Green Pigeon	Treron calva
Afrikaanse paradijsmonarch	African Paradise Flycatcher	Terpsiphone viridis
Afrikaanse schaarbek	African Skimmer	Rynchops flavirostris
Afrikaanse slangenhalsvogel	African Darter	Anhinga rufa
Afrikaanse zeearend	African Fish Eagle	Haliaeetus vocifer
Baardspecht	Bearded Woodpecker	Dendropicos namaquus
Bateleur	Bateleur	Terathopius ecaudatus
Blauwe reiger	Grey Heron	Ardea cinerea
Blauwoorglansspreeuw	Southern Lesser Blue-eared Starling	Lamprotornis chloropterus
Bont zandhoen	Burchell's Sandgrouse	Pterocles burchelli
Bonte ijsvogel	Pied Kingfisher	Ceryle rudis
Boskorhaan	Red-crested Korhaan	Eupodotis ruficrista
Botswanatrap	Northern Black Korhaan	Afrotis afraoides etoschae
Bradfields tok	Bradfield's Hornbill	Tockus bradfieldi
Bruine slangenarend	Brown Snake Eagle	Circaetus cinereus
Bruinkeelwever	Southern Brown-throated Weaver	Ploceus xanthopterus
Coqui-frankolijn	Coqui Francolin	Francolinus coqui
Diadeemkievit	Crowned Lapwing	Vanellus coronatus
Dubbelbandzandhoen	Double-banded Sandgrouse	Pterocles bicinctus
Dwergbijeneter	Little Bee-eater	Merops pusillus
Eksterklauwier	African Long-tailed Shrike	Corvinella melanoleuca
Geelbekwouw	Yellow-billed Kite	Milvus aegyptius
Geelborstbuulbuul	African Yellow-bellied Bulbul	Chlorocichla flaviventris
Geelsnavelossenpikker	Yellow-billed Oxpecker	Buphagus africanus
Gierzwaluw	Eurasian Swift	Apus apus
Glansspreeuw	Glossy Starling	Lamprotornis nitens
Granaatastrilde	Violet-eared Waxbill	Uraeginthus granatina
Grauwe buulbuul	Common Bulbul	Pycnonotus barbatus
Grijze kroonkraanvogel	Southern Crowned Crane	Balearica regulorum
Grijze tok	Grey Hornbill	Tockus nasutus epirhinus
Grote glansspreeuw	Burchell's Starling	Lamprotornis australis
Grote zilverreiger	Great White Egret	Casmerodius albus
Hadada-ibis	Hadeda Ibis	Bostrychia hagedash
Hamerkop	Hamerkop	Scopus umbretta
Havikarend	African Hawk Eagle	Hieraaetus fasciatus
Heilige ibis	African Sacred Ibis	Threskiornis aethiopicus
Helmparelhoen	Helmeted Guineafowl	Numida meleagris
Huismus	House Sparrow	Passer domesticus
Huiszwaluw	Common House Martin	Delichon urbica
Kaapse drongovliegenvanger	Southern Black Flycatcher	Melaenornis pammelaina
Kaapse griel	Spotted Dikkop	Burhinus capensis damarensis
Kaapse krombek	Long-billed Crombec	Sylvietta rufescens

Kaapse miertapuit	Southern Anteating Chat	Myrmecocichla formicivora
Kaapse roek	Black Crow	Corvus capensis
Kaapse tortel	Cape Turtle Dove	Streptopelia capicola
Kaapse zwaluw	Greater Striped Swallow	Cecropis cucullata
Kapgier	Hooded Vulture	Necrosyrtes monachus
Kleine blauwe reiger	Little Blue Heron	Egretta caerulea
Kleine grijze slangenarend	Western Banded Snake Eagle	Circaetus cinerascens
Kleine zilverreiger	Little Egret	Egretta garzetta
Knobbeleend	Knob-billed Duck	Sarkidiornis melanotos
Koereiger	Cattle Egret	Bubulcus ibis
Koperstaartspoorkoekoek	Coppery-tailed Coucal	Centropus cupreicaudus
Koritrap	Kori Bustard	Ardeotis kori
Kuifbaardvogel	Crested Barbet	Trachyphonus vaillantii
Kuiffrankolijn	Crested Francolin	Francolinus sephaena
Kwak	Black-crowned Night-Heron	Nycticorax nycticorax
Langteenkievit	Long-toed Lapwing	Vanellus crassirostris
Lelieloper	African Jacana	Actophilornis africanus
Lelkievit	Wattled Lapwing	Vanellus senegallus
Mahali-wever	White-browed Sparrow-weaver	Plocepasser mahali pectoralis
Malachietijsvogel	Malachite Kingfisher	Alcedo cristata
Maricovliegenvanger	Marico Flycatcher	Melaenornis mariquensis
Maskerbuulbuul	African Red-eyed Bulbul	Pycnonotus nigricans
Meve's langstaartglansspreeuw	Meve's Long-tailed Starling	Lamprotornis mevesii
Meyers papegaai	Meyer's Parrot	Poicephalus meyeri transvaalensis
Moerasfiskaal	Swamp Boubou	Laniarius bicolor sticturus
Namaqua-zandhoen	Namaqua Sandgrouse	Pterocles namaqua
Nijlgans	Egyptian Goose	Alopochen aegyptiacus
Oeverloper	Common Sandpiper	Tringa hypoleucos
Ooievaar	White Stork	Ciconia ciconia
Oorgier	Lappet-faced Vulture	Torgos tracheliotus
Palmtortel	Palm Dove	Streptopelia senegalensis
Parelborstzwaluw	Pearl-breasted Swallow	Hirundo dimidiata
Pijlpuntbabbelaar	Arrow-marked Babbler	Turdoides jardineii
Poederdonsklauwier	Black-backed Puffback	Dryoscopus cubla
Purperreiger	Purple Heron	Ardea purpurea
Ralreiger	Common Squacco Heron	Ardeola ralloides
Reuzenreiger	Goliath Heron	Ardea goliath
Roodbekwever	Red-billed Quelea	Quelea quelea
Roodborstzwaluw	Red-breasted Swallow	Hirundo semirufa
Roodkruinscharrelaar	Purple Roller	Coracias naevius mosambicus
Roodkruinzwaluw	Wire-tailed Swallow	Hirundo smithii
Roodnekleeuwerik	Rufous-naped Lark	Mirafra africana
Roodsnavelboomhop	Red-billed Woodhoopoe	Phoeniculus purpureus
Roodsnavelbuffelwever	Red-billed Buffalo Weaver	Bubalornis niger
Roodsnavelfrankolijn	Red-billed Francolin	Francolinus adspersus
Roodsnavelossenpikker	Red-billed Oxpecker	Buphagus erythrorhynchus
Roodsnavelpijlstaart	Red-billed Teal	Anas erytrorhyncha
Roodsnaveltok	Red-billed Hornbill	Tockus erythrorhynchus
Roodvleugelspreeuw	Red-winged Starling	Onychognathus morio
Roze pelikaan	Eastern White Pelican	Pelecanus onocrotalus
Saffraanwever	Golden Weaver	Ploceus xanthops
Savannearend	Tawny Eagle	Aquila rapax
Savannezwaluw	Lesser Striped Swallow	Hirundo abyssinica
Secretarisvogel	Secretary bird	Saggitarius serpentarius
Sharpes reiger	Slaty Egret	Egretta vinaceigula
Smaragdvlekduif	Emerald-spotted Wood Dove	Turtur chalcospilos

Smidsplevier	Blacksmith Plover	Vanellus armatus
Spoorwiekgans	Spur-winged Goose	Plectopterus gambensis niger
Steltkluut	Black-winged Stilt	Himantopus himantopus
Steppekiekendief	Pallid Harrier	Circus macrourus
Struisvogel	Ostrich	Struthio camelus australis
Swainsons frankolijn	Swainson's Francolin	Francolinus swainsonii
Treurdrongo	Fork-tailed Drongo	Dicrurus adsimilis
Trompetneushoornvogel	Trumpeter Hornbill	Bycanistes bucinator
Vale toerako	Grey Lourie	Corythaixoides concolor
Vale vliegenvanger	Pale Flycatcher	Bradornis pallidus
Vechtarend	Martial Eagle	Polemaetus bellicosus
Verreaux' oehoe	Giant Eagle Owl	Bubo lacteus
Visarend	Osprey	Pandion haliaetus
Vorkstaartscharrelaar	Lilac-breasted Roller	Coracias caudatus caudatus
Wahlbergs arend	Wahlberg's Eagle	Aquila wahlbergi
Watergriel	Water Thick-knee	Burhinus vermiculatus
Waterhoen	Common Moorhen	Gallinula chloropus
Witborstaalscholver	White-breasted Cormorant	Phalacrocorax lucidus
Witborstraaf	Pied Crow	Corvus albus
Witbrauwlawaaimaker	White-browed Robin-Chat	Cossypha heuglini
Witgat	Green Sandpiper	Tringa ochropus
Witkopgier	White-headed Vulture	Trigonoceps occipitalis
Witkruinkievit	White-crowned Lapwing	Vanellus albiceps
Witruggier	African White-backed Vulture	Gyps africanus
Witwangfluiteend	White-faced Whistling Duck	Dendrocygna viduata
Zadelbekooievaar	Saddle-billed Stork	Ephippiorhynchus senegalensis
Zanghavik	Pale Chanting Goshawk	Melierax canorus
Zuidelijke geelsnaveltok	Southern Yellow-billed Hornbill	Tockus leucomelas
Zuidelijke hoornraaf	Southern Ground Hornbill	Bucorvus leadbeateri
Zuidelijke karmijnrode bijeneter	Southern Carmine Bee-eater	Merops nubicoides
Zwaluwstaartbijeneter	Swallow-tailed Bee-eater	Merops hirundineus
Zwart porseleinhoen	Black Crake	Amaurornis flavirostra
Zwarte ibis	Glossy Ibis	Plegadis falcinellus
Zwarthalsbaardvogel	Black-collared Barbet	Lybius torquatus bocagei
Zwartkruintsjagra	Black-crowned Tchagra	Tchagra senegala

MANAGER'S
RESIDENCE
STRICTLY PRIVATE

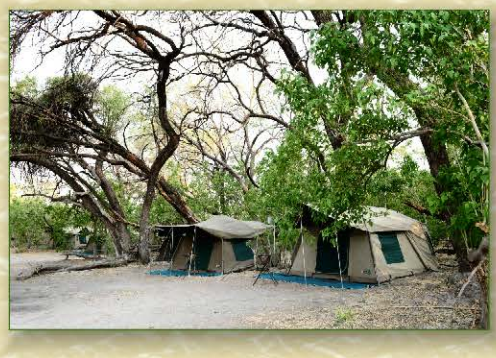

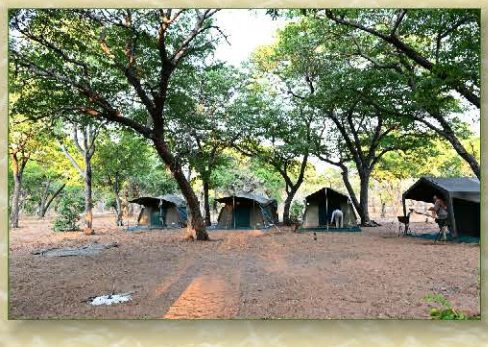

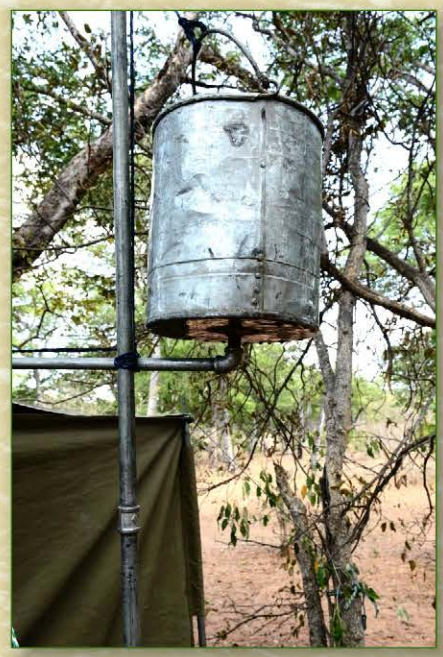

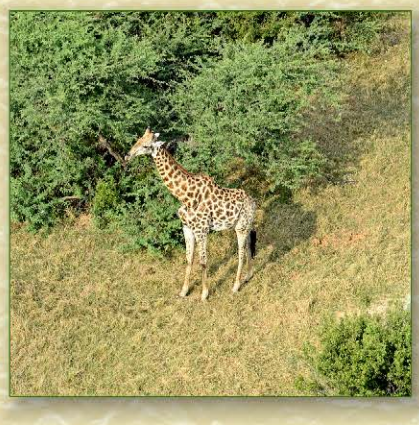

Plain Grass Frog

Klauwkikker

Olive Toad

Dikvingergekko

Keelpad

Mascarene Rocket Frog

Huisgekko

Gestreepte skink

Chobe dwerggekko

Rainbow Skink Juvenile

Rainbow Skink Male

Boomagaam

Wahlberg's gestreepte skink

Grondagaam

Nijlvaran

Nijlkrokodil

Oostelijke luipaardschildpad

Rotsvaran

Westelijke gestreepte zandslang

Grote zilverreiger

Afrikaanse gaper

Purperreiger

Sharpes reiger

Heilige ibis en Langteenkievit

Afrikaanse lepelaar

Reuzenreiger

Afr. slangenhalsvogel

Hamerkop

Afrikaanse schaarbek

Afrikaanse nimmerzat

Afrikaanse maraboe

Kwak

Grijze kroonkraanvogel

Knobbeleend

Spoorwiekgans

Witkopgier

Witruggier

Bruine slangenarend

Bateleur

Afrikaanse zeearend

Visarend

Vechtarend

Savannearend

Roodsnavel frankolijn

Geelbekwouw

Dubbelbandzandhoen

Struisvogel

Lelieloper

Helmparelhoen

Botswanatrap

Koritrap

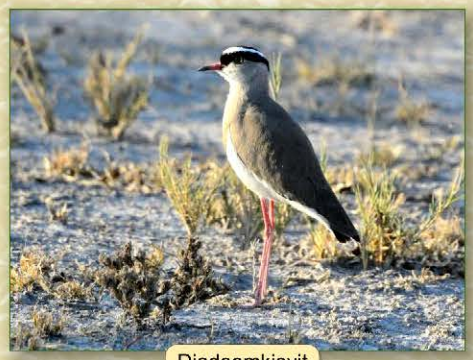

Diadeemkievit

Watergriel

Lelkievit

Meyers papegaai

Vale toerako

Koperstaartkoekoek

Verreaux' oehoe

Karmijnrode bijeneter

Malachiet ijsvogel

Vorkstaartscharrelaar

Roodkruinscharrelaar

Grijze tok

Geelsnaveltok

Roodsnavelboomhop

Roodsnaveltok

Saffraanwever

Baardspecht

Witbrauwlawaaimaker

Afr. paradijsmonarch

Geelborstbuulbuul

Zwarthalsbaardvogel

Granaatastrilde

Pijlpuntbabbelaar

Savannezwaluw

Roodsnavelossenpikker

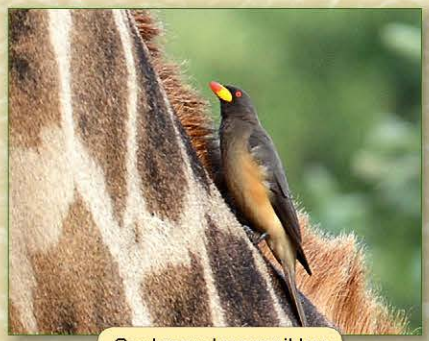

Geelsnavelossenpikker

Slangenhalsvogel

Kleine zilverreiger

Visarend

Vorkstaartscharrelaar

Karmijnrode bijeneter

Afrikaanse maraboe

Geelbekwouw

Grote zilverreiger

Bateleur

Purperreiger

Afrikaanse schaarbek

Zwarte ibissen

Beerbavianen

Struikhazen

Groene meerkat

Leeuw

Wilde hond

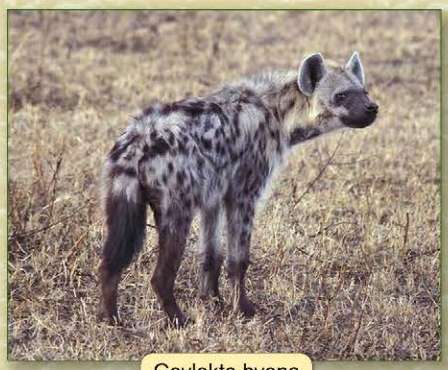

Gevlekte hyena

Dwergmangoeste

Gestreepte hyena

Olifanten

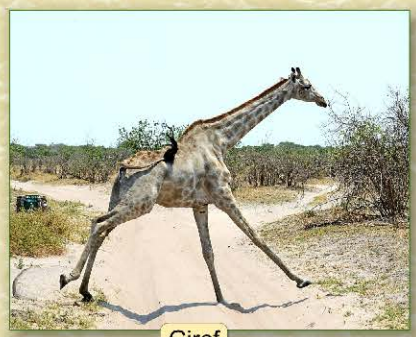

Giraf

Zadeljakhals

Litschiewaterbok

Impala

Springbok

Grote koedoe

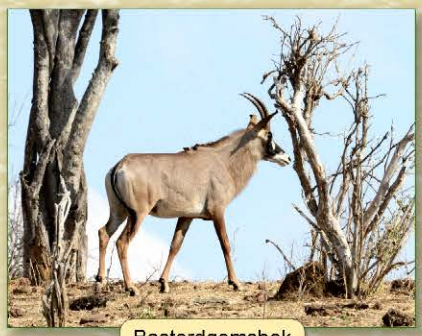

Basterdgemsbok

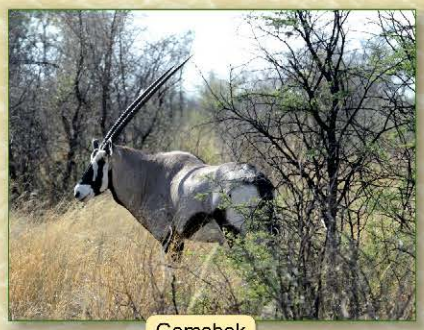

Gemsbok

Luipaard

Honingdas

Kaapse buffel

Steenbokantilope

Knobbelzwijn

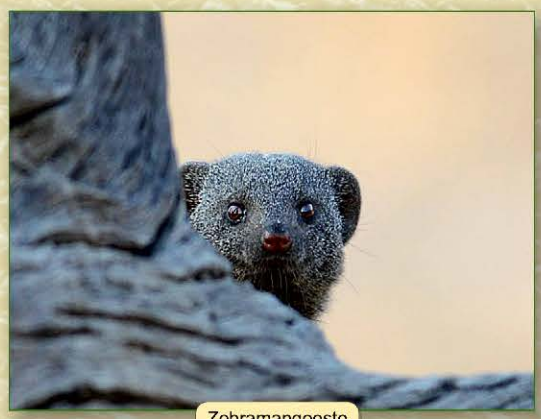

Zebramangoeste

Nijlpaarden

Please
NO
SMOKING

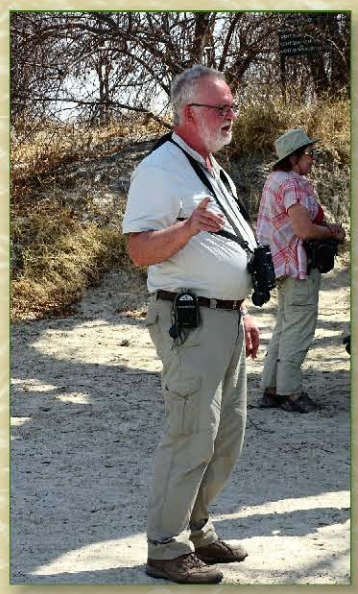

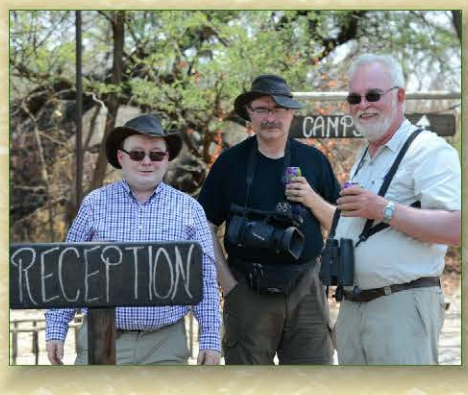
RECEPTION

And the "World's Greatest Typo" award goes to...
SHOPLIFTERS WILL BE PROSTITUTED

DE HYGIËNA

HARTIES
www.hartiestourism.co.za

ELEPHANT
CROSSING

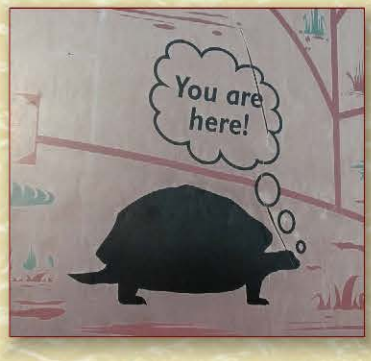
You are here!

BOMMEBORRE

MARABOU
STRETCH POINT

50
40
30
20
10
-30
-20
-10
0
C

100 TABLETS
KALAHARI
DEVIL'S
CLAW TABLETS
Nature's Gift
HARPAGOPHYTUM PROCUMBENS

B598AY

Kasane
A33 Zimbabwe
Zambia
A33 Ngoma Border
Namibia

NO PUFFIN!

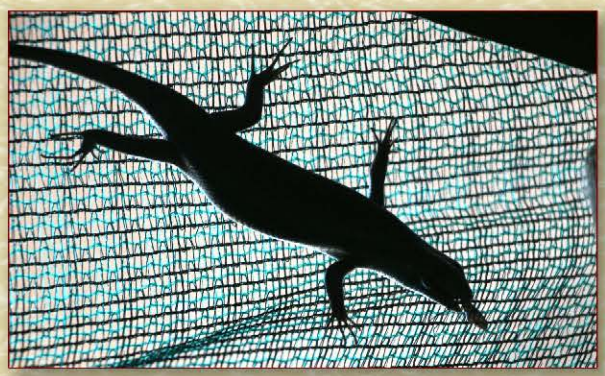

DRIVER INSTRUCTED
STOP
AT RAILWAY CROSSING

ALL PASSENGERS
KINDLY KEEP
WELL CLEAR
OF THE
RUNWAY AT
ALL TIMES

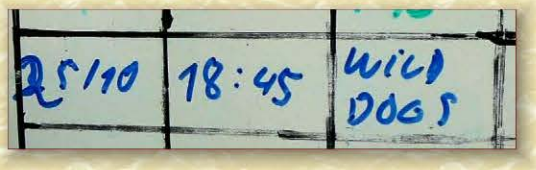
25/10 18:45 WILD DOGS

KAZUNGULA
BORDER POST
PEDESTRIANS
LIGHT PASSENGER

Smoker's Lounge

THE VICTORIA FALLS HOTEL

STANLEY'S ROOM